

CATALUNYA, NOU ESTAT D'EUROPA?

No fem coalicions d'estats, unim persones.

Jean Monnet

Les condicions per a la conquesta són senzilles.

Només hem de treballar un temps, creure-hi sempre, i no retrocedir mai.

Sèneca

ÍNDEX

1. Introducció.....	4
2. Objectius.....	5
3. Agraïments.....	6
4. Marc teòric.....	8
4.1. De què depèn la independència?.....	8
4.1.1 El sentiment independentista.....	8
4.1.2 La cadena humana sorprèn el món.....	10
4.1.3 Com ens veuen des d'Espanya i des del món	11
4.1.4 El dret a decidir; tan fàcil i tan complicat.....	13
4.1.5 El camí cap a les urnes	15
4.1.6 La gran pregunta	16
4.1.7 I després de les urnes, què?.....	18
4.2. El dèficit que decanta la balança.....	19
4.2.1 Les carències de l'actual sistema de finançament.....	19
4.2.2 Hisenda pròpia.....	21
4.2.3 El concert econòmic del País Basc.....	23
4.2.4 Balances fiscals.....	24
4.3. Quin és el preu de la independència?.....	27
4.3.1 El boicot: una amenaça que fa por.....	27
4.3.2 De qui és el deute?.....	30
4.3.3 Mantenir-se en la UE i no perdre l'euro; els grans reptes.....	32
4.3.4 Les pensions, una arma contra el procés.....	35
4.3.5 L'afectació en el sector empresarial.....	36
4.3.6 La importància d'estar ben connectats.....	38
4.3.7 El canvi en la banca.....	40
4.4. La cultura de la independència.....	42
4.4.1 La força de la llengua.....	42
4.4.2 Una nova pantalla.....	43
4.4.3 Competir per Catalunya.....	45
5. Conclusions.....	47
6. Bibliografia.....	51
7. Annexos.....	54

1. INTRODUCCIÓ

Quan vaig pensar en el tema del treball de recerca, tenia clar que hi havia dues coses que m'apassionaven i en les que volia bolcar-me personalment en el futur: la comunicació audiovisual i l'actualitat. De seguit vaig adonar-me'n que el procés sobiranista català m'oferia una oportunitat única per conjuntar aquestes dues passions, i no volia deixar passar l'oportunitat de conèixer a fons la cara i la creu d'aquest canvi històric.

L'actual escenari de crisi econòmica ha contribuït a multiplicar el nombre de persones que consideren que Catalunya se'n sortiria millor si esdevingués un estat propi. Però, seria viable? Amb l'objectiu de trobar una resposta a aquesta hipòtesi va néixer la meua investigació.

Una vegada triat el tema, vaig pensar que una bona fórmula per desenvolupar-lo seria relacionar el treball amb allò que més m'agradava: el periodisme. No es tracta, per tant, d'una anàlisi teòrica sobre l'economia actual, sinó un recull sintetitzat d'articles, llibres i, sobretot, entrevistes pròpies que he fet a persones que han aprofundit en aquest tema, les respostes dels quals constitueixen la base de la recerca.

Per accentuar l'enfocament periodístic del treball, vaig decidir afegir-hi un vídeo. Amb això pretenia destacar les frases de cada entrevistat que més em van obrir els ulls sobre el tema que estàvem tractant. Crec que és molt positiu que els que el llegeixin també puguin gaudir d'unes explicacions tan eloqüents com les que jo vaig tenir la sort d'escoltar. Per fer-ho possible vaig editar un muntatge audiovisual, la durada del qual és de 48 minuts, que conserva la mateixa estructura que el marc teòric. D'aquesta manera, el treball ofereix dues possibilitats: llegir-lo a través de la part escrita, o seguir-lo mitjançant el vídeo.

He d'admetre que, en un primer moment, se'm feia coll amunt haver d'entrevistar aquests experts, sense tenir gaires coneixements dels quals m'anaven a parlar; però d'això es tractava: que fossin ells els que m'il·lustressin sobre tot allò que ignorava. En certa manera m'he sentit com un alumne davant del professor: jo transmetia els meus dubtes als entrevistats, i aquests m'ho explicaven d'una manera clara i entenedora.

He procurat elaborar aquest treball amb la major objectivitat possible, allunyant-lo del que jo pugui pensar del procés independentista i les idees que pugui tenir sobre aquesta qüestió.

Per resoldre la meva hipòtesi d'una manera organitzada i donant cabuda a diversos àmbits, he estructurat el meu marc teòric en 4 parts:

-Recull dels aspectes que han portat a una part dels ciutadans a desitjar la independència de Catalunya, i vies jurídiques que farien possible el procés.

-Plantejament dels desajustos pressupostaris a través de les balances fiscals.

-Anàlisi i opinió dels experts sobre com quedarien alguns dels aspectes econòmics que més preocupen a la població, com les pensions i les relacions amb la UE.

-Altres àmbits, no econòmics, on incidiria el procés.

El gran inconvenient amb què m'he trobat a l'hora d'elaborar el meu treball ha estat la rapidesa amb què se succeïen els esdeveniments. Tot i que vaig començar la recerca abans de l'estiu, gairebé cada dia hi havia novetats, i això dificultava tancar el treball al més aviat possible. Encara més, alguns apartats com el de *la gran pregunta*, els vaig haver de modificar totalment quan ja els tenia redactats. Per tant, s'ha de tenir en compte que el treball es va tancar el 30 de desembre de 2013.

La part positiva d'haver escollit aquest tema ha estat l'allau d'informació que he tingut a l'abast i que m'ha obligat a sintetitzar tot el què he après durant aquests mesos.

2. OBJECTIUS

-Buscar i analitzar els motius que han portat a alguns ciutadans de Catalunya a aquest estat d'insatisfacció.

-Aprofundir en les opinions a favor i en contra de la independència.

-Relatar els passos jurídics que ha de seguir el procés de secessió.

-Analitzar l'actual sistema de finançament, comparar-lo amb el concert econòmic del País Basc i plasmar el dèficit català a través de les balances fiscals.

-Plasmar com quedarien diferents sectors econòmics i culturals en un escenari d'independència.

-I, finalment, descobrir si és viable una Catalunya independent i quines conseqüències positives i negatives pot comportar.

3. AGRAÏMENTS

En primer lloc, agrair a tots els entrevistats que m'hagin dedicat el seu temps i hagin respost les meves preguntes amb una atenció que ha anat molt més enllà del que podia esperar algú que està fent un treball de recerca. De Xavier Sala i Martín destacaria la seva hospitalitat i la pedagogia amb què em va explicar les coses; era fàcil descobrir que es tracta d'un molt bon professor. José Mª Gay de Liébana em va sorprendre gratament per la proximitat. El seu sentit de l'humor em va fer passar els nervis ben aviat. Elisabeth Torras va començar les vacances uns minuts més tard del que tocava, per atendre'm a la seva oficina. Tampoc no em va donar presses el Joel Joan, que continuava parlant apassionadament per molt que truquessin a la porta del camerino anunciant que, en cinc minuts, havia de sortir a escena. Gràcies a Sergi Lara per la seva amabilitat i simpatia. També a l'Àngel Ros, que des del primer moment es va oferir a col·laborar i va trobar un forat a l'atapeïda agenda per obrir-me les portes de l'Alcaldia. A Nani Roma, que es mostrà entusiasmada de ser qui oferís la visió esportiva del meu treball. Moltes gràcies a Noemí Morral, que essent membre del secretariat de l'Assemblea Nacional Catalana, em va acollir a casa seva amb la diada de Catalunya a tocar, mentre el seu telèfon treia fum. A Edward Hugh, un geni aïllat del món en un poble de l'Empordà, que em va acollir calorosament una solitària tarda de diumenge, i gràcies a la Carme Aguiló per l'assessorament en la traducció de l'entrevista en llengua anglesa. A Santi Solsona, que es va submergir en lleis que no són de la seva especialitat, només per satisfer les meves inquietuds. Gràcies a Cisco Alamon, per l'assessorament informàtic i audiovisual, i a l'Àngel Pérez per la correcció ortogràfica.

Un agraïment molt especial a Josep Mª Forné, el meu professor de filosofia a principis d'any, que es va veure obligat a deixar el càrrec per obrir-se a nous camins però sempre ha mantingut una total predisposició a ajudar-me en tot. I també a la meva tutora, la Carme Bellostes, que m'ha guiat de principi a fi del treball, disposada a atendre els meus dubtes en qualsevol moment.

I per últim i el més especial, al meu pare, per la voluntat que ha tingut fent d'operador de càmera, de "taxista" i de mà dreta. Pels seus consells i discussions apassionants sobre l'enfocament dels temes, que en molts casos s'allargaven fins a mitja nit. Gràcies per exprémer al màxim les meves possibilitats i creure en mi quan ni jo mateixa ho feia. Per omplir de saviesa i experiència les incerteses i per haver estat el meu màxim suport. Ell ha estat el millor company de viatge que hauria pogut tenir.

Moltes gràcies a tots i totes per aportar el vostre gra de sorra en el meu treball de recerca i haver deixat una petjada inoblidable en el meu camí de l'aprenentatge.

4. MARC TEÒRIC

4.1 DE QUÈ DEPÈN LA INDEPENDÈNCIA?

4.1.1 El sentiment independentista

Els éssers humans sempre hem sentit la necessitat de viure en comú i d'una manera organitzada, d'aquí la voluntat de crear unes normes, no excessives, i escollir algú que tingui el reconeixement majoritari per aplicar-les. L'acció governamental hauria de ser un instrument per construir un món més just i posar l'economia al servei de les persones, no com passa ara.

Evidentment, aquestes actituds van en contra del bon funcionament d'un territori. Però si, a més, afegeixes les traves que pugui posar una instància

governamental superior, el futur es complica encara més. *“La idea que un país que no ha tingut estat –afirma el president d'Òmnium Cultural a Lleida, el filòsof Josep Maria Forné¹– com és el cas de Catalunya, i el fet que moltes vegades, com passa ara, l'ha tingut en contra, ha provocat que la societat civil s'hagi hagut d'organitzar per donar resposta a la necessitat de protecció i de manteniment com a país. Aquí hi ha una societat civil molt més ben travada, que d'una manera funciona independentment de l'administració, una mica per la mateixa necessitat històrica de buscar un funcionament com a país independent de l'administració”.*

El sentiment independentista sembla molt complex i alhora difícil d'entendre pels espanyols. En cap moment, tal com pensen molts (no tots, es clar), és un sentiment d'anti-espanyolisme, sinó referent que la majoria del poble català se sent part d'una nació: Catalunya.

¹ Entrevista Josep Mª Forné. Annex pàg. 94

Per sobre de tot, cal tenir ben clar que això no és un conflicte encaminat a la separació del que ha estat des del segle XVIII el nostre país, sinó la lluita pel dret a decidir, que garanteixi al poble la capacitat d'escollir quin futur vol per a Catalunya.

Després de la negativa a la proposició del Pacte Fiscal i la mutilació que va patir al Tribunal Constitucional l'Estatut aprovat al Parlament, bona part dels catalans van veure que les opcions s'estrenyien; que el marc constitucional d'Espanya no es permet el marge d'autogovern desitjat.

En conseqüència, l'11 de setembre de 2012 un milió i mig de catalans van sortir al carrer per posar en manifest aquest sentiment, amb el propòsit de fer-se escoltar. Aquest espectacular increment de manifestants respecte els anys anteriors, ens va fer veure que el sentiment independentista ha anat madurant i guanyant adeptes. El que primer va començar sent un sentiment relacionat amb la identitat i la cultura, s'ha vist influenciat, també, per aspectes econòmics, com ens explica l'economista Noemí Morral²: *“La vessant*

cultural i d'identitat és la base, la que ve des de sempre, per tant, a la gent sobiranista de tota la vida, potser li pesa més aquesta vessant cultural. Però si que és veritat que, sobretot en la crisi econòmica i amb la informació que es té de quina és la relació

econòmica entre Catalunya i l'Estat, molta gent a la que potser fins ara li anava bé la relació que hi havia, hagi canviat d'opinió i també s'hagi apuntat al carro del sobiranisme. De fet, la importància del tema econòmic en el sobiranisme rau també en el fet que dins dels països hi hagi desigualtats econòmiques dins de les regions. Tenim regions bastant més riques i regions bastant més pobres dins la mitjana del país, i això fa que es generi un conflicte interterritorial entre les regions en la distribució dels recursos que fa l'Estat. I d'aquí ve també aquesta importància del tema econòmic tant en el cas català com en el basc, però sobretot en el català, perquè nosaltres no tenim un concert econòmic.

² Entrevista Noemí Morral. Annex pàg. 84

Per tant, crec que serien una mica les dues branques, però que potser l'impuls dels darrers temps ha estat més un impuls de caire econòmic”.

Des d'un prisma exterior, aquesta tesi la comparteix l'economista i escriptor, Edward Hugh³, un britànic de naixement que actualment resideix a Catalunya, qui detecta que *“l'arrel del problema no són els diners, encara que serien una part important del conflicte, és el respecte i la identitat el que més pesa en aquestes reivindicacions”.*

4.1.2 La cadena humana sorprèn el món

Un any després, l'11 de setembre de 2013, els catalans tornaven a sortir al carrer, com ho havien fet també de forma multitudinària un any abans, amb el propòsit de causar un gran impacte que no quedés limitat al propi territori, sinó que es fes visible arreu del món. Recordant la històrica mobilització que va impulsar la independència de les repúbliques bàltiques –Lituània, Estònia i Letònia- es va organitzar una cadena humana que tenia com a objectiu enllaçar Catalunya a través de la costa mediterrània, des del límit territorial amb França fins al País Valencià. Era un objectiu tan ambiciós com difícil d'assolir, ja que es necessitava a 400.000 persones, i algunes es van haver de desplaçar molts quilòmetres per cobrir els trams més despoblats. Malgrat les dificultats, la resposta va ser tan massiva que s'haguessin pogut fer quatre cadenes, ja que es va comptabilitzar una assistència superior al milió i mig de participants. Si es tractava de fer-se visible als ulls del món, la Via Catalana va ser un èxit rotund.

³ Entrevista Edward Hugh. Annex pàg. 86

Això ens ho confirma Edward Hugh: *“La cadena humana va fer que arreu del món es despertés un gran interès envers el que està passant aquí, ja que va ser un esdeveniment molt espectacular visualment. Estic convençut que, a poc a poc, la gent es va adonant que aquí hi ha un sentiment molt profund”*.

Jo hi vaig ser, com a voluntària ajudant del fotògraf al tram 238, i com a membre de la cadena humana, i vaig poder percebre un sentiment molt intens en persones que lluitaven per una mateixa causa: nens, adults, avis... Està clar que era quelcom molt profund, i no només una moda.

Però aquests actes per impulsar el sentiment català, segons Noemí Morral, difícilment assolixen el seu propòsit de canviar el comportament del govern central: *“Jo ho dubto, perquè estan tan enrocats amb l’immobilisme que dubto que d’entrada canviï la seva estratègia. Nosaltres el que voldríem és tenir un govern com el britànic, que pogués assentar-se davant del govern català i negociar el poder fer un referèndum d’autodeterminació. Jo crec que sí, que l’11 de setembre tindrà un impacte a nivell de Catalunya per continuar empenyent perquè els polítics no es facin enrere, i perquè continuem aquest full de ruta per poder fer el referèndum. El que passa és que jo crec que l’Estat espanyol continuarà negant aquest dret del poble català a l’autodeterminació”*.

4.1.3 Com ens veuen des d’Espanya i des del món

És evident que la població catalana està dividida entre aquells que estan a favor de la independència, i els que s’hi oposen radicalment o contempen una tercera via. Les últimes enquestes oficials parlen de més d’un 50% de partidaris de la secessió, i una mica més del 40% que volen que Catalunya es mantingui dins de l’Estat espanyol. Tot això, deixant clar que existeix un percentatge d’indecisos que podria acabar decantant la balança cap a un costat o cap a l’altre.

Espanya, amb l'excepció de Catalunya i el País Basc, es mostra majoritàriament contrària cap al procés independentista català. No només això, sinó que les enquestes han reflectit que la pràctica totalitat dels espanyols consideren que els catalans no tenen dret a decidir el seu futur.

José Mª Gay de Liébana⁴, que viatja amb molta freqüència pel territori espanyol per fer conferències, participar en debats i impartir classes en diverses universitats, ha pogut constatar la poca simpatia que desperta el procés secessionista: *“Jo crec que les coses s’han de saber explicar. He enraonat els últims mesos amb consellers de finances de diferents comunitats autònomes i ells entenen el fet de Catalunya. No obstant, a nosaltres ens ha faltat una pedagogia, una didàctica, una capacitat d’expressar-nos d’una forma adequada perquè la resta d’Espanya, no Madrid, entenguin el tema català. En principi, a dia d’avui, tenim problemes seriosos. Jo ho noto, i diria que fins i tot els nostres polítics haurien d’adonar-se’n que els catalans també viatgem per la resta d’Espanya, i haurien de fer un exercici: en lloc de posar cara de pomes agres, posar cara de felicitat, simpatia i alegria perquè si no ens costa molt. Jo intento convèncer la gent, ho aconseguiré o no, però procuro que hi hagi bona harmonia. Els polítics han de posar molt de la seva banda per tenir una bona harmonia”*.

En canvi, quan mirem més enllà d’Espanya, ens adonem que el procés no es contempla amb mals ulls, sinó que molts comprenen la reivindicació de Catalunya. En vam tenir un bon exemple en les “vies catalanes” que es van fer en diverses ciutats de tot el món el passat 11 de setembre. Els ciutadans van observar l’acció dels catalans que viuen a l’estranger, van escoltar les seves reivindicacions, i la majoria no només les va entendre sinó que els va acompanyar.

La comprensió, i fins hi tot complicitat que es pot trobar a l’estranger, no és flor d’un dia. El professor d’economia a la Universitat de Columbia, Xavier Sala i Martín⁵, per exemple, ja fa temps que, en les seves llargues parades als Estats Units, l’ha pogut palpar: *“Observo una enorme simpatia, no pel procés d’independència, sinó pel procés de decidir*.

⁴ Entrevista José Mª Gay de Liébana. Annex pàg. 63

⁵ Entrevista Xavier Sala i Martín. Annex pàg. 55

Si tu a Estats Units dius: 'mireu, és que els espanyols no ens deixen decidir', els americans diuen: 'no us deixen votar? Però que estan bojos? Quina injustícia! Com és que no us deixen votar si als Escocesos els deixen?' Això desperta una enorme simpatia i jo crec que el moviment independentista hauria de fer un gran esforç a concentrar-se en el dret a

decidir, no en la independència. Volem votar. El dret a decidir provoca una gran simpatia; la independència no tant, sobretot si es planteja en termes econòmics. Ells diuen: 'si vosaltres sou els rics, pagueu i ja està'. El procés d'independència ells no el veuen amb

tan bons ulls; el procés de votar el veuen claríssim. Per tant, els catalans el que haurien de fer és anar pel món dient "volem votar, volem votar, volem votar". Després ja veurem què surt; però volem votar."

4.1.4 Dret a decidir; tan fàcil i tan complicat

Una cosa tan senzilla i inqüestionable en ple segle XXI com és que els ciutadans siguin els que decideixin de forma democràtica el seu present i futur, no està plenament garantit, a dia d'avui, a l'Estat espanyol. Això es veu clarament en l'actitud del govern central respecte al dret a decidir que reclama, majoritàriament, el poble català. Tant el president del govern, Mariano Rajoy, com el seu gabinet ministerial, el Partit Popular i altres formacions polítiques, han estat rotunds a l'hora de descartar la possibilitat que un referèndum decideixi el futur de Catalunya dins, o fora, de l'Estat espanyol. "És inqüestionable que no hi ha res més democràtic que preguntar a la ciutadania què és el que vol. Quan diem el dret a decidir, estem dient, d'alguna manera, que el poble de Catalunya ha de tenir la capacitat de decidir quina és la seva organització política", opina el filòsof Josep Mª Forné.

Malgrat aquesta reflexió, l'argument del govern central per negar als catalans la possibilitat de fer una consulta sobre el seu futur, sempre és el mateix: que vulneraria determinats articles de la Constitució.

Encara més, segons la visió d'Edward Hugh, això no sembla que hagi de canviar: *“Recentment hem sentit declaracions dels líders dels dos principals partits polítics a Espanya, PP i PSOE, on deixen clar que no tenen cap interès a fer els canvis constitucionals necessaris que permetrien a Catalunya convertir-se en un estat especial dins d'Espanya. Em fa gràcia que diguin que hi ha una Constitució que prohibeix qualsevol vot a Catalunya en el que no hi estiguin d'acord, mentre les lleis del dia a dia es van reformant quan i com convé”*.

Però hi ha qui va més enllà i pensa que hi ha camins que poden portar a un referèndum sense necessitat de modificar la Constitució. L'advocat Santi Solsona⁶ fa aquesta lectura del que diu la Carta Magna espanyola al respecte: *“En principi el referèndum es pot celebrar sense que hi hagi pràcticament cap canvi en la Constitució Espanyola, només cal que l'estat accedeixi a cedir la seva competència de convocar referèndums a la Generalitat de Catalunya. Sí que s'hauria de fer algun canvi per declarar la independència de Catalunya, ja que actualment declara la unitat indissoluble de la Nació espanyola”*.

Si els obstacles jurídics són considerables, sembla que els entrebancs polítics, ara com ara, són insalvables; *“Hi ha pedres jurídiques –diu Josep Mª Forné– però la pedra més grossa és política. L'Estat no accepta que Catalunya pugui decidir quina és la seva forma d'organització política, i aquest és el gran problema. Quan hi ha voluntat política les lleis s'adapten. De fet, hi ha un problema entre legalitat i legitimitat. La legalitat pot ser un obstacle, però la legitimitat està per sobre de la legalitat.*

⁶ Entrevista Santi Solsona. Annex pàg. 98

De fet les lleis es legitimen, i si no tenen legitimitat, d'alguna forma, no serveixen, ja que la legitimitat és el que fa que una llei se sustenti”.

4.1.5 El camí cap a les urnes

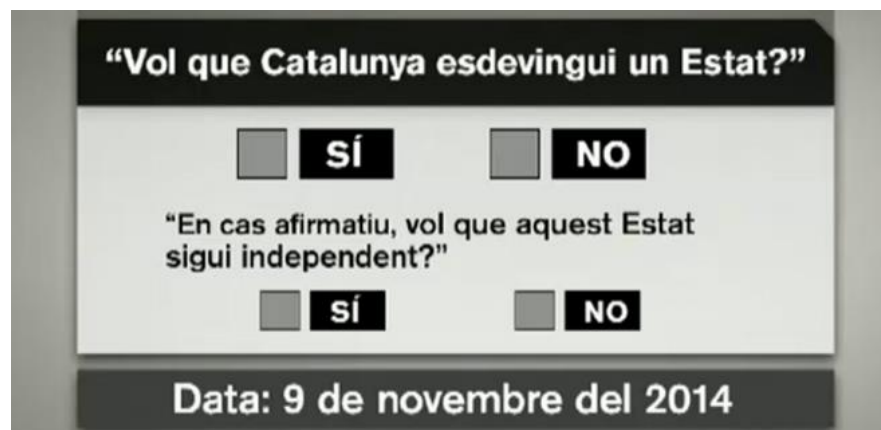
Quan la voluntat d'un poble és tan majoritària com la que es reflecteix en totes les enquestes que s'han fet sobre la conveniència o no de celebrar un referèndum a Catalunya, no costa d'entendre que el més sensat seria començar a treballar en el quan i com s'ha de fer la consulta.

Vegem quines són les vies que la llei ofereix a Catalunya per defensar el seu dret a decidir, explicades per l'advocat Santi Solsona: *“En primer lloc intentar arribar a un acord amb l'Estat espanyol, que segons determina la Constitució Espanyola és qui té la competència per convocar referèndums, perquè li sigui cedida aquesta capacitat i pugui organitzar una consulta. En cas que l'Estat no accedeixi a aquesta petició -com ha demostrat fins ara- hi ha una altra via: aprovar una llei de consultes catalana d'acord amb la qual es legitimi la celebració d'una consulta. Per evitar que fos declarada inconstitucional, no podria tenir el nom de referèndum ni totes les seves característiques. La base electoral ja no seria el cens, sinó que es podria extraure, per exemple, del padró. A aquesta consulta se li donaria un valor determinant en la decisió de si Catalunya continua formant part de l'Estat espanyol o constitueix un estat propi. I si el Tribunal Constitucional l'anul·lés al·legant que la pregunta també és referendària, encara existiria una tercera via: la convocatòria d'eleccions plebiscitàries al Parlament de Catalunya. Els partits que participessin en aquests comicis haurien d'incloure en el seu programa electoral si són partidaris, o no, de que Catalunya esdevingui un estat propi. En l'hipotètic cas que les forces polítiques que haguessin posat al seu programa electoral que declararien la independència resultessin ser majoria al Parlament de Catalunya, estarien legitimades a fer-ho”.*

4.1.6 La gran pregunta

El passat 12 de desembre, després d'hores i hores de reunions, la majoria de partits polítics amb representació al Parlament de Catalunya, CIU, ERC, ICV-EUIA i la CUP, consensuaven la pregunta que es vol plantejar als ciutadans de Catalunya el 9 de novembre de 2014. De fet, és una doble pregunta:

Aquest plantejament no va tenir el suport de la resta de diputats catalans, els representants del PP, PSC i C's, que van titllar l'acció d'inconstitucional i condemnada al fracàs.

Certament, poc va trigar el president del Govern espanyol, Mariano Rajoy, a assegurar que *“la consulta sobiranista no se celebrarà de cap manera. Xoca frontalment amb el fonament de la indissoluble unitat de la Nació Espanyola”*. De la mateixa opinió és el líder de l'oposició al congrés dels diputats, Alfredo Pérez Rubalcaba, que va declarar: *“Mas està portant a Catalunya a un carreró sense sortida en plantejar un referèndum d'autodeterminació”*.

Veient la postura dels dos principals partits espanyols, queda clar que no tenen cap intenció d'autoritzar la consulta. No obstant, hi ha gairebé un any per endavant i s'haurà de veure com avancen els esdeveniments i les possibles negociacions. En qualsevol cas, la majoria parlamentària catalana que ha consensuat la data i la pregunta, segueix treballant amb la data del 9 de novembre de 2014 en l'horitzó.

Però qui ha impulsat més aquest procés no han estat els polítics sinó el poble, que estava expectant per saber, sobretot, la formulació de la pregunta. En aquest cas, les entitats que més han contribuït a la mobilització popular van donar-hi el seu aval, malgrat que, la presidenta de l'Assemblea Nacional Catalana, Carme Forcadell, afirmà que: *“hauríem preferit una fórmula més clara i senzilla, amb una sola pregunta i no dues encadenades; però treballarem per la victòria del ‘Sí i Sí’”*.

Pel que fa a Òmnium Cultural, el seu president a Lleida es mostrà encara més satisfet: *“La pregunta, o preguntes, sobre si volem un estat, i que aquest sigui independent, em semblen bé ja que permeten integrar els que volem un estat independent, amb els que volen altres fórmules, però que en qualsevol cas signifiquen superar la situació actual. A més, crec que una majoria molt significativa del país, votarà “Sí – Sí”*.

4.1.7 I després de les urnes, què?

La negativa constant a les propostes que busquen el reconeixement dels drets dels ciutadans del poble de Catalunya, ha generat que s'estengués un clima d'insatisfacció que ara demana una solució. Ara bé, per aconseguir una millora és imprescindible que la gent també la desitgi i contribueixi a impulsar-la.

L'economista Xavier Sala i Martín assenyala que un dels aspectes positius de la independència seria la possibilitat de tenir un govern que no vagi en contra de Catalunya, però com ell diu: *“No tenir un govern que ens va en contra no vol dir que tindrem un govern bo, i aquí és on nosaltres ens hem de llevar ben d'hora, ben d'hora. Al final, qui ens traurà de la crisi seran els nostres treballadors, els nostres empresaris, els nostres innovadors, el nostre govern... i hem de fer la feina ben feta. Ser independent no és garantia que ho farem ben fet, però sí és una oportunitat per fer-ho bé”*.

I què vol dir fer-ho bé? Segons el professor Gay de Liébana, si es volen fer bé les coses: *“l'Estat ha d'establir una estructura molt fàcil per tal que hi hagi activitat empresarial i les empreses rebin suport per anar al món. Aquesta estructura hauria de ser barata, i això no vol dir feble, vol dir tenir un estat que no sigui car de mantenir. Un estat descarregat hauria de tenir també una mínima intervenció estatal, un gran poder de decisió i una facilitat normativa. Però sobretot, a mi m'interessa gent de vàlua i que sumin pel país, no gent que vingui a aprofitar-se del país”*.

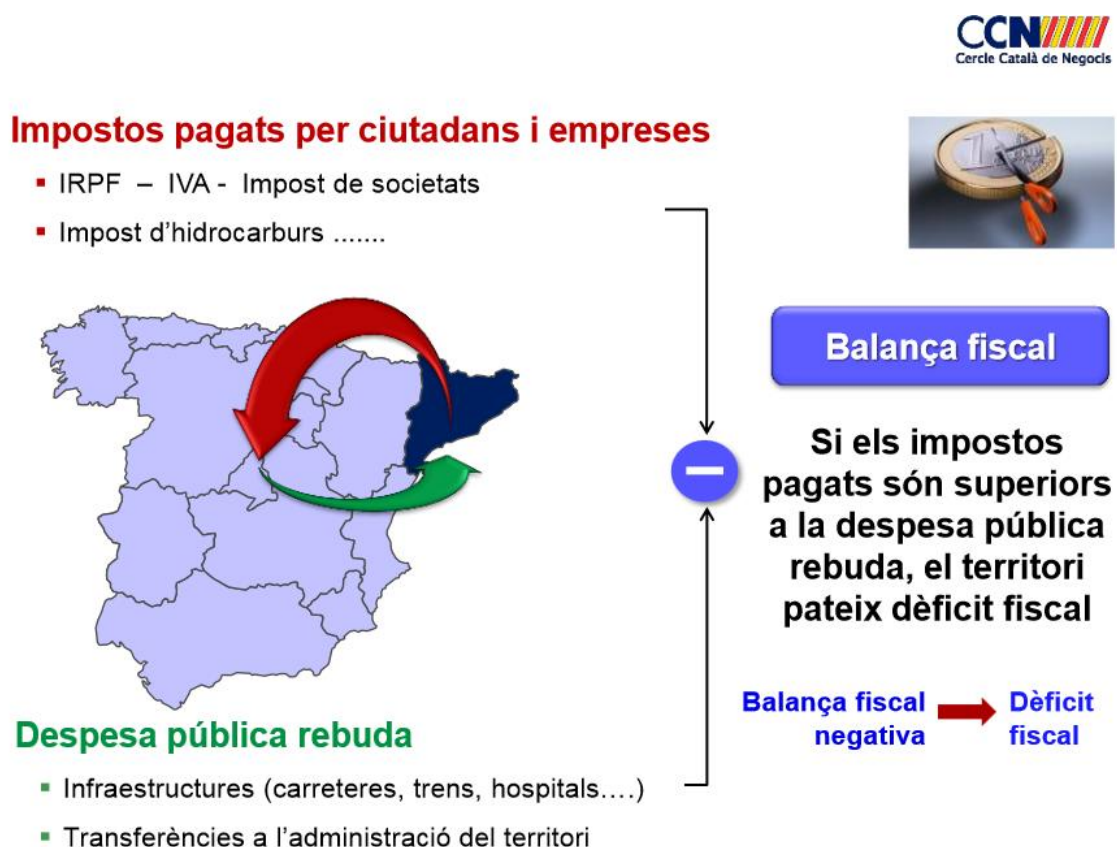
Una altra invitació a l'optimisme ens la fa Edward Hugh, que veu en la creació d'un nou estat la manera de frenar la marxa de joves talents amb una àmplia formació, que s'està produint els últims anys: *“La secessió pot tenir un gran avantatge, que és la idea de crear una societat on la gent jove tingui més participació en les decisions i que atregui joves d'altres països. Per tant, construir un nou país des dels fonaments no ha d'amoïnar a ningú; al contrari, és una oportunitat per ficar les coses en ordre i començar de nou.*

4.2 EL DÈFICIT QUE DECANTA LA BALANÇA

4.2.1 Les carències de l'actual sistema de finançament

Els impostos són una quantitat de diners que els ciutadans hem de cedir a l'administració pública per sufragar la despesa general de l'Estat. Com que es tracta de diners que han estat guanyats per l'esforç de persones i empreses, és lògic que aquests els cedeixin amb l'esperança que se'n faci un bon ús.⁷

Si l'aportació d'un determinat territori supera al que rep de l'Estat en concepte de despesa pública, la zona en qüestió pateix **dèficit fiscal**.

Font: CEC Espoli del Paisos Catalans 22.10.2008, Elisenda Paluzie

Malgrat que a l'hora de presentar les balances fiscals, determinades fonts afirmen que la Comunitat de Madrid és la que pateix major dèficit (per davant de Catalunya) segons dades del Cercle Català de Negocis, aquest rànquing és fictici.

⁷ La fam i l'orgull. Muriel Casals

Catalunya és la comunitat que pateix major dèficit fiscal; paguem molts impostos però les inversions es fan en altres llocs. És a dir, la contribució fiscal que fan els catalans no té l'adequada correspondència per part de l'Estat. Aquesta situació ens l'explica l'economista Noemí Morral: *“Catalunya pateix injustícies econòmiques. La més important és el dèficit fiscal que té, que és d'aproximadament 16.000 milions d'euros a l'any que són 60 milions d'euros al dia i que representa un 10% del PIB català, però també pateix injustícies en les inversions que l'Estat realitza en les regions espanyoles. En educació: els estudiants catalans només tenen accés a un 5% de les beques de tot l'Estat. En cultura: l'Estat es gasta uns 5 euros per català en contra de la mitjana que són uns 40 euros a nivell de tot l'Estat. En infraestructures: els últims 20 anys a Catalunya s'han fet 20 km d'autovies i a Madrid 900. Els trens obsolets dels anys 70, a Catalunya en tenim el 40% i a Madrid només el 5%. La negativa constant d'invertir en l'eix Mediterrani...”*. Les xifres parlen per elles mateixes.

“Hi ha països, com Estats Units, on es paguen pocs impostos i s'obtenen pocs serveis a canvi. N'hi ha d'altres, com Suècia, on es paguen molts impostos i reben molts i bons serveis a canvi. Catalunya és un fenomen insòlit, perquè paga molts impostos però obté molt pocs serveis a canvi.”

Xavier Sala i Martín

Tot i les queixes contínues de Catalunya sobre la injustícia econòmica amb què la tracta l'Estat espanyol, tant des del govern central com des de la major part de comunitats autònomes, sempre s'ha qualificat els catalans de garrepes i insolidaris. Però només cal mirar altres països, com Alemanya, per adonar-se que l'esforç fiscal de Catalunya està fora de tota mesura. El país germànic es divideix territorialment en lands, i el seu sistema de finançament és molt diferent: *“allà, la llei estipula que el dèficit fiscal dels lands més rics mai no podrà sobrepassar el 4% del seu PIB.*

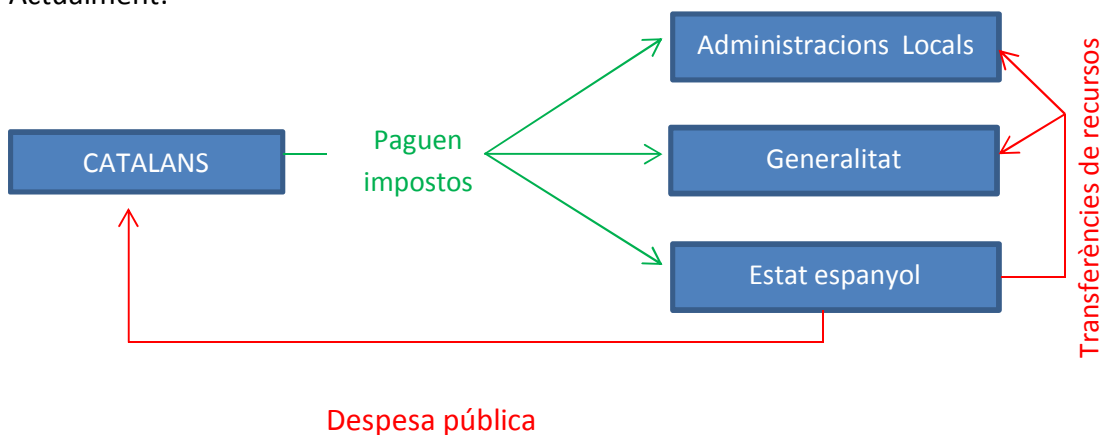
Això és així per evitar que l'esforç reverteixi en contra de les regions contributives i, en conseqüència, entrin en una fase de decreixement que les condemnaria a deixar de ser un motor de desenvolupament per a tot el país", ens diu l'economista Noemí Morral.

4.2.2 La clau de la caixa

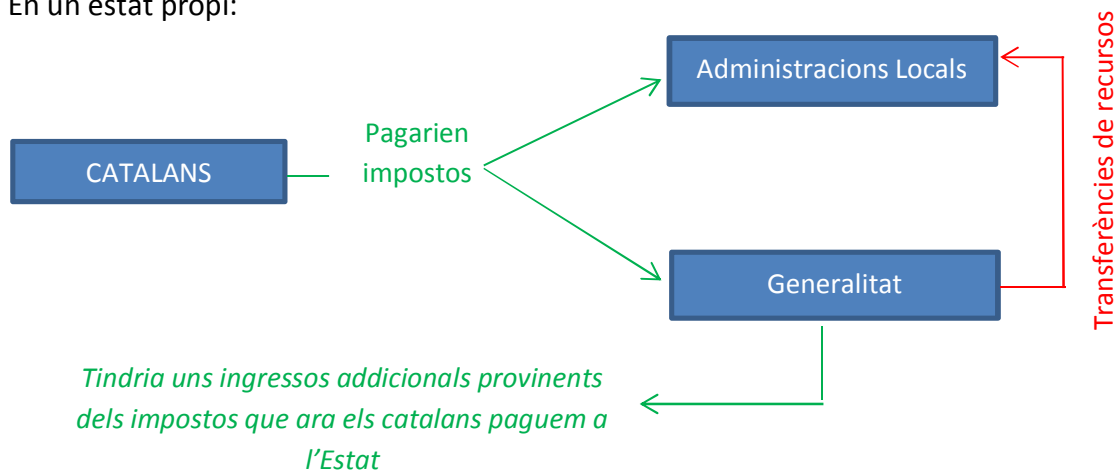
Algunes de les persones que actualment reivindiquen un estat propi per a Catalunya estarien satisfetes només amb el fet que se solucionessin els problemes econòmics. En aquest sentit, veuen la solució en un pacte fiscal que donés al catalans la clau de la caixa i, conseqüentment, la capacitat de gestionar els seus propis recursos. Això voldria dir, disposar d'una hisenda pròpia.

El següent esquema, ens permetrà veure com seria un sistema tributari propi en una Catalunya independent. La Generalitat hauria de cobrir unes despeses pròpies que ara sufraga l'Administració central amb els impostos que hem pagat nosaltres prèviament. Uns tributs que amb una hisenda pròpia es quedarien a Catalunya i ja no viatjarien a Madrid, com passa ara.

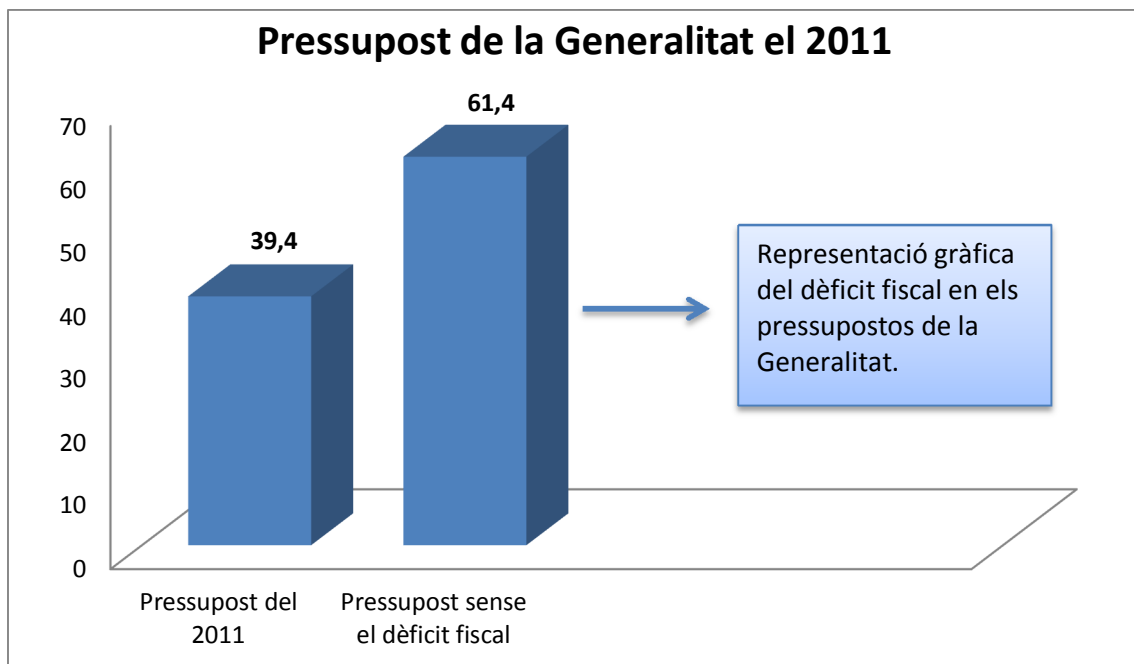
Actualment:

En un estat propi:

Com a exemple de fins a quin punt beneficiaria Catalunya tenir una hisenda pròpia, podem citar un estudi del Cercle Català de Negocis, sobre el pressupost de la Generalitat de 2011. Es van aprovar per un import de 39.400 milions d'euros. Segons aquest informe, si el govern català hagués tingut la gestió total dels impostos, s'hagués pogut incrementar el pressupost en un 55,8%, és a dir, en 22.000 milions d'euros.

Fins que no se solucioni aquest dèficit fiscal, Catalunya, a judici d'Edward Hugh, tindrà un greu problema: *“La situació actual de les finances de la Generalitat és com la d'una família que ja no pot pagar la hipoteca i es veu obligada a tornar la casa al banc. L'única via que té el govern de Catalunya per seguir finançant les seves activitats econòmiques és seguir endeutant-se, amb l'inconvenient que, actualment, les agències de qualificació consideren el bo català com a bo escombraria”*.

4.2.3 El concert econòmic del País Basc

Després de la mort de Franco, en l'etapa de la transició, determinats territoris de l'Estat espanyol van reivindicar els seus Estatuts d'Autonomia.

En el cas del País Basc, al 1979 va voler recuperar el concert econòmic que havia tingut fins la Guerra Civil. Això li va suposar una relació tributària amb l'Administració central diferent a la que tenien la resta de Comunitats.

Aquesta relació permet al Govern Basc recaptar els impostos per efectuar després una aportació global com a contribució a les despeses que ha assumit l'Estat; sempre amb l'avantatge que representa tenir la clau de la caixa forta a la butxaca.

Veient les següents dades, s'entén fàcilment per què actualment són molts els catalans que veurien amb bons ulls tenir el mateix sistema fiscal que el País Basc:

	Diners que van pagar a Espanya	Recursos per habitant
CATALUNYA	19.930 milions d'euros	2.143 euros
PAÍS BASC	1.337 milions d'euros	5.833 euros

Font: Cercle Català de Negocis, 2006

Un concert econòmic que ara no es trobaria a faltar si en el procés constituent de les comunitats autònomes, les forces polítiques que representaven Catalunya durant la transició, l'haguessin defensat prou.

4.2.4 Les balances fiscals

Catalunya, per tal de demostrar els desajustos econòmics que pateix per part de l'Estat espanyol, sempre ha reclamat la publicació de les anomenades balances fiscals, on es recull el que ingressa Espanya en concepte d'impostos arribats des de Catalunya i el que l'Estat inverteix en aquesta comunitat.

Aquest informe s'elabora atenent dos criteris diferents: el flux monetari i el flux del benefici. En aquest treball em centraré en el primer, ja que és el que ens mostra en termes més clarament el dèficit fiscal que hi ha. El flux monetari calcula la diferència entre els diners que entren a Catalunya i els diners que en surten.

Per explicar aquest dèficit, m'he basat en les balances fiscals publicades pel Departament d'Economia i Coneixement de la Generalitat de Catalunya. Les últimes dades corresponen a l'exercici del 2010, i han estat actualitzades el 21 de maig del 2013.

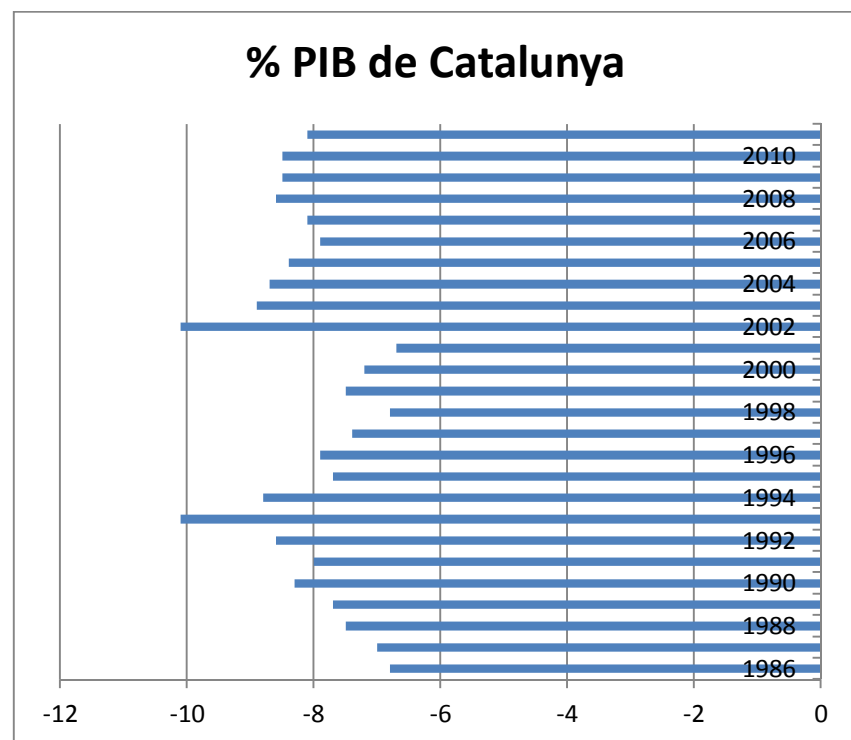
Balances fiscals 2010	En milions d'€	En tant %
Despesa que l'Administració central realitza a Catalunya	45.329	14,2%
Ingressos que aporta Catalunya a l'Administració central	61.872	19,4%
Saldo de la balança fiscal de Catalunya amb l'Administració central	-16.543	
% sobre el PIB de Catalunya		<u>-8,5%</u>

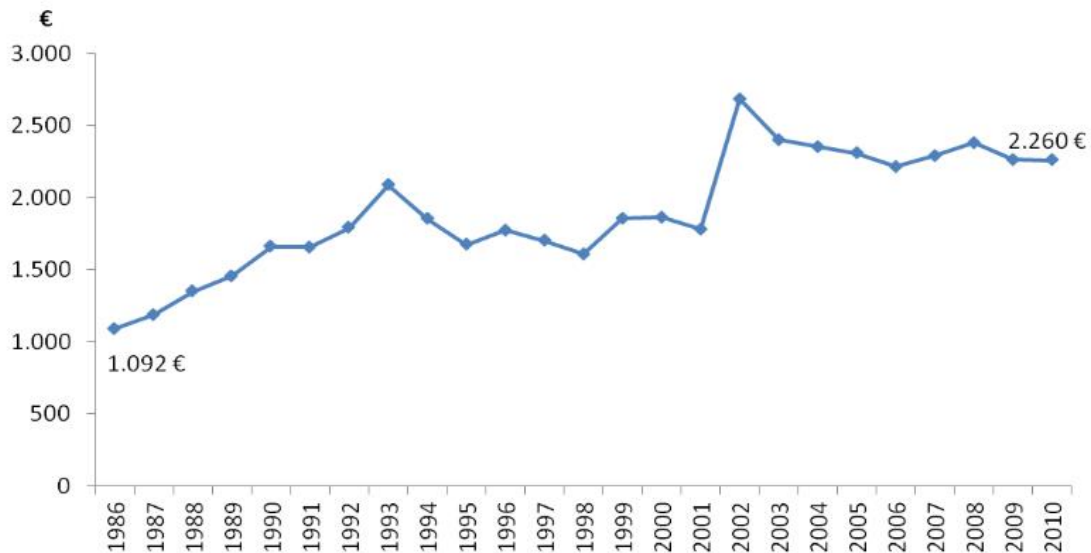
L'economia catalana pateix un xoc negatiu del 8,5% del seu PIB a causa del dèficit fiscal territorial.

	% PIB de Catalunya
1986	-6,8
1987	-7
1988	-7,5
1989	-7,7
1990	-8,3
1991	-8
1992	-8,6
1993	-10,1
1994	-8,8
1995	-7,7
1996	-7,9
1997	-7,4
1998	-6,8
1999	-7,5
2000	-7,2
2001	-6,7
2002	-10,1
2003	-8,9
2004	-8,7
2005	-8,4
2006	-7,9
2007	-8,1
2008	-8,6
2009	-8,5
2010	-8,5
Mitjana	-8,1

No obstant, si atenem a les gràfiques que ens mostren els ingressos que Catalunya va fer a l'Administració central i la despesa que aquesta va fer en el territori entre 1986 i 2010, observem que tot i que les xifres varien cada any, el dèficit fiscal es manté.

Aquests percentatges traduïts a la influència que aquest dèficit fiscal té sobre cada individu, revelen que en un quart de segle s'ha doblat la quantitat monetària que cada català perd en un any, i és que ha passat de ser de 1.092€ per persona l'any 1986, a 2.260€ per persona l'any 2010.

En termes generals, els ingressos de Catalunya a l'Administració central i les despeses que va rebre entre els anys 1986 i 2010 són les següents:

Ingressos i despeses de Catalunya (1986-2010)

Catalunya aporta, de mitjana, el 19,5% dels ingressos de l'Administració central i l'Administració de la Seguretat Social.

Catalunya rep, de mitjana, el 14,0% de la despesa que fa l'Administració central i l'Administració de la Seguretat Social.

En resum, entre els anys 1986 i 2010 Catalunya ha patit, de mitjana, un dèficit fiscal anual del 8,1% del seu PIB. És com si a una persona que guanya 1000€ nets, li prenguessin 81 sense cap compensació. Si prenem com a referència l'últim exercici analitzat en les balances, el dèficit augmenta fins al 8,5%, i aquell treballador mileurista passaria a cobrar 915€.

4.3 QUIN ÉS EL PREU DE LA INDEPENDÈNCIA?

4.3.1 El boicot: una amenaça que fa por

En el sector empresarial trobem una bona part de les persones més escèptiques, per no dir contràries, a la independència. Això s'entén fàcilment observant la balança comercial entre Catalunya i Espanya: Segons dades oficials, Catalunya ven a l'Estat espanyol 10.000 milions d'euros més del que li compra. Per tant, els empresaris catalans que estan facturant a l'Estat espanyol 50.000 milions d'euros cada any, no veuen clar qui comprarà els seus productes si els espanyols els fan boicot.

Segons l'economista Xavier Sala i Martín, aquest boicot afectaria de diferent manera a les empreses catalanes; segons la seva dependència d'Espanya i el producte que fabriquen. *“La major part d'exportacions catalanes són de béns intermedis, per exemple, el cautxú de la roda del cotxe, però després el cotxe el fan a Valladolid. Ells compren parts a les empreses catalanes, però després el cotxe és de la Renault de Valladolid. Aleshores qui vulgui boicotejar el producte català, deixarà de comprar el cotxe de Valladolid perquè té un component que està comprat a Catalunya? Ho veig difícil. Hi ha productes emblemàtics, com el cava o el vi català. Hi ha productes obvis que són els bancs, com el Sabadell o la Caixa, però la major part d'empreses la gent no sap que són catalanes, sobretot perquè no venen productes finals, sinó que venen productes intermedis. En aquest sentit, el boicot és impossible i per tant no els afectarà. Per tant, les empreses que s'adaptin jo crec que sortiran guanyant; les que depenen molt d'Espanya amb productes que els espanyols puguin boicotejar, si el boicot dura molt de temps aquestes patiran”.*

Sala i Martín, però, no pronostica un boicot de llarga durada i ho justifica molt gràficament: *“Has de tenir en compte que els espanyols no compren productes catalans perquè ens estimen molt, ells compren productes catalans perquè els interessa. Si un espanyol diu: -Yo dejo de comprar cava catalán...- doncs molt bé, ara compraràs xampany francès. El primer any pots fer l'espectacle i fer-te el nacionalista espanyol, però al tercer any quan vegis que el Moët Chandon val 35 € l'ampolla, potser dius, ostres, això de fer boicot potser és fer el préssec.*

Per què comprava cava abans, perquè m'estimava els catalans o perquè per qualitat-preu prefereixo cava que xampany? I com sempre passa amb els boicots, acaben sent temporals. Boicot vol dir que jo em perjudico a mi mateix amb l'objectiu de fer-te pressió a tu, però m'estic perjudicant a mi mateix i normalment això no dura molt. Et perjudiques a tu mateix un dia, dos dies... El primer Nadal faran uns grans xous: -Aquí no se bebe cava catalán...- però al tercer Nadal pagant xampany a 30€ l'ampolla, t'asseguro jo que el boicot s'acabarà".

José María Gay de Liébana veu la solució al boicot en l'obertura de nous mercats a l'estranger que puguin absorbir les vendes que ara mateix s'executen a l'Estat espanyol. Però alerta que un escenari d'independència dificultaria el trànsit

de mercaderies, precisament, cap als països més pròxims: *"Aquella part que es deixi de vendre a Espanya l'hauríem de vendre a l'estranger, i jo ho entenc com l'estranger natural, és a dir la Unió Europea. Per poder vendre a la Unió Europea he d'estar-hi dins, ja que m'és molt més fàcil. Per tant, si jo no estic a la Unió Europea, he d'entrar-hi; no és el mateix estar dins que estar fora i picar a la porta. Nosaltres seríem capaços de fer això de la nit al dia? No, de la nit al dia això és gairebé impossible. Hauríem d'obrir el mercat i per això seria estratègicament vital que Catalunya estigués dintre de l'estructura de la Unió Europea".*

Per tant, segons l'opinió de Gay de Liébana, Catalunya hauria de buscar compradors per a una bona part dels 50.000 milions d'euros que ara ven a Espanya. És clar que, no a totes les empreses afectaria per igual. Per exemple, mirant el sector del tèxtil, concretament a la multinacional catalana *Buff*, sembla que ni l'escenari d'independència ni l'hipotètic boicot que se'n derivés afectaria gaire el seu compte de resultats, segons confirma la directora general de l'empresa, Elisabeth Torras⁸:

⁸ Entrevista Elisabeth Torras. Annex pàg. 76

“En el mercat espanyol podria afectar, i de fet ho puc comparar en el moment en què determinats clients van manifestar que ens deixaven de comprar perquè se sentien discriminats pel fet que a Catalunya s'estava discutint l'Estatut. Van ser molt pocs i d'unes zones molt concretes, principalment València i Madrid. El negoci el tenim centrat principalment a Catalunya i l'estranger per la qual cosa l'impacte va ser mínim, i va durar molt poc temps. És a dir, al final es confirmen les teories que els boicots són cars per la gent que decideix fer-los, i que duren molt poc”.

Recentment, alguns clients els han deixat de comprar argumentant que patrocinen esportistes que es manifesten públicament a favor de la independència. Però s'ha de tenir en compte, que la facturació de BUFF a l'Estat espanyol és testimonial. La pregunta és: De quina manera afectaria el boicot a les empreses d'aquí que basen el seu negoci en les vendes a Espanya? I més concretament, com afectaria a les indústries agrícoles i ramaderes de les comarques de Lleida? L'alcalde de Lleida i diputat al Parlament de Catalunya, Àngel Ros⁹, reconeix que: *“si Catalunya fos independent hi hauria, almenys uns primers anys, de fortes tensions amb el Govern espanyol. I per tant, s'ha de pensar que també en el sector agroalimentari aquestes tensions generarien, diguem-ne boicot o, sense ser radical, reducció de vendes. Hi seria, i l'hauries de compensar reforçant més el comerç exterior. Si es produís aquesta situació de boicot i no la compensés, és evident que aleshores és quan hi ha un perjudici clar”.*

⁹ Entrevista Àngel Ros. Annex pàg. 74

4.3.2 De qui és el deute?

En un hipotètic procés negociador entre la Generalitat i l'Estat espanyol per a la independència de Catalunya, immediatament sortiria a debat el tema del deute. Espanya en conjunt arrossega un deute molt important, segurament impossible d'assumir sense l'aportació catalana. La qüestió és: Quina part del deute s'independitza també de l'Estat espanyol? Costarà molt posar-se d'acord.

Segons explica Xavier Sala i Martín, *“al deute espanyol, que ara mateix és el 100% del PIB, hi posa signat: Reino de España. Si nosaltres marxem, el “Reino de España” són ells. Amb el deute que tenen, si tu li treus el 18% del PIB català, el seu deute ja no és el 100% del seu PIB sinó del 125 %; per tant, és insostenible. Ells tindran tots els arguments del món per dir-nos: ‘Escolteu, emporteu-vos una part del deute’; perquè si no ells són insostenibles. Aleshores nosaltres haurem de negociar, i la negociació serà: molt bé, nosaltres ens emportem una part del deute, però aquí deixem-nos de boicots i d'Europa”*.

El que és fàcil de preveure és que cada una de les parts intentaria aplicar el criteri que li fos més favorable, i aquí es presentarien dos escenaris possibles: Fer el càlcul atenent a la part proporcional del PIB espanyol que representa Catalunya, o pel nombre d'habitants.

José Mª Gay de Liébana no veu tan fàcil aquesta negociació, però considera que Catalunya té un potencial suficient com per afrontar el deute que li toqués heretar d'Espanya; *“Primer de tot s'ha de dir que nosaltres naixeríem amb un deute de 250.000 milions d'euros. Per tant estaríem descompensats, ja que això suposaria el 125% del PIB; és a dir, una situació com la de Portugal i Grècia. Aquest seria un aspecte dolent; ara bé, quina seria la viabilitat de Catalunya per liquidar aquest deute? Jo crec que la viabilitat per liquidar aquest deute existiria, per tant, no es tracta només que tinguis més o menys deute, sinó principalment de la capacitat que tu tinguis per liquidar-lo; i penso que Catalunya podria tenir aquesta capacitat”*.

I podríem anar cap a l'altre criteri que seria dir: *“Escolti, nosaltres en lloc d'assumir el deute en funció del PIB, podríem agafar el nombre d'habitants’. Per exemple, si Catalunya té 7 milions d'habitants, aquests sobre els 46 milions d'habitants que hi ha a Espanya, representa un 15 o un 16 per cent; aleshores assumiríem el deute corresponent a aquest percentatge”.*

Com es pot comprovar, sortirien unes xifres molt diferents, però tant si és el 20% del deute el que ha d'assumir Catalunya, com si és el 15%, el professor Gay de Liébana marca el mateix camí per liquidar-lo. *“En qualsevol cas, és evident que el que has de fer en el moment que tu et separen, en aquest cas d'Espanya, és assumir els actius i els passius. Què vol dir els actius? Doncs que tindriem evidentment el port de Barcelona, el port de Tarragona, l'aeroport de Reus, l'aeroport de Girona... totes aquestes infraestructures. Dels actius que tindriem, s'hauria de veure la possibilitat que treguin rendiment, perquè clar, no es tracta de tenir un aeroport com per exemple el de Lleida-Alguaire que és un aeroport que no funciona, sinó aeroports que realment funcionin. Per tant, vol dir que ens quedaríem amb una sèrie d'actius, d'infraestructures, i tindriem el passiu corresponent. Per tant, la qüestió no és senzilla, perquè s'ha de discutir, i per tant, en el cas d'una separació de Catalunya d'Espanya, segur que entre Madrid i Barcelona no es posarien d'acord i seria necessari enraonar amb Brussel·les i potser amb algun altre organisme”.*

La reflexió final ens la dona Xavier Sala i Martín, que té molt clar que el tema del deute no ha de suposar un fre per a la voluntat independentista: *“Quan tu decideixes si te'n vas o no te'n vas, has de mirar el deute que pagaràs si te'n vas i comparar-lo amb el deute que pagaràs si et quedes. Si tu et quedes a Espanya la part del deute espanyol que correspon a Catalunya la pagarem segur (no és que si et quedes a Espanya el deute desapareix màgicament), i si marxem és possible que paguem. Per tant, si la decisió s'hagués de prendre simplement amb el tema del deute, la decisió de marxar està més que clara; molt més que clara, perquè quedant-nos segur que paguem, no hi ha cap dubte”.*

4.3.3 Mantenir-se en la UE i no perdre l'euro, els grans reptes

On hi ha més dubtes és en les possibilitats que tindria Catalunya de seguir en la Unió Europea. Si parem atenció a les declaracions que les autoritats de la UE, evidentment poc interessades a propiciar un clima secessionista que afectaria directament a un dels seus membres, diríem que, en principi, se n'hauria de demanar l'ingrés. I quan algú ha de demanar l'entrada en algun lloc, és que està fora. Aquesta és la tesi que defensa José María Gay de Liébana: *“Hi ha un pas que s'ha de mesurar molt adequadament: Si Catalunya no està a la Unió Econòmica i Monetària, patirem. Encara que sempre es pot dir: ‘Bueno, no passa res, sortim i després entrem’, s'ha de veure si una vegada hem sortit després podem entrar. Nosaltres ens quedariem despenjats en el cas que sortíssim de la zona euro”*.

En canvi, Xavier Sala i Martín té molt clar que la Unió Europea no es pot permetre el luxe de perdre una porció de territori tan important com Catalunya: *“A mi em sembla*

absolutament evident que Europa acceptarà Catalunya com a membre de ple dret de la Unió Europea, sobretot perquè nosaltres ja som de la Unió Europea. Si tu penses com justificarien ells davant del món que han pres la ciutadania europea a 7 milions de ciutadans, la resposta que haurien de donar és que han tingut els

nassos de votar –que volen ser independents-, i clar, en una societat democràtica com és l'europea, haver de dir que li han pres la ciutadania a 7 milions de ciutadans perquè han tingut els nassos de votar és una cosa impossible”.

Però, el principal entrebanc que trobaria una Catalunya independent per ingressar en la Unió Europea, és el més que possible boicot d'Espanya. Tal i com està la llei a la UE, només que un dels països membres s'oposi a l'entrada d'un nou estat, aquest tindria la porta tancada.

El govern del Partit Popular, que té majoria absoluta a l'Estat espanyol, ja ha deixat clar que si es donés el cas d'haver de votar l'entrada de Catalunya, s'hi oposaria. Però no tothom té clar que, arribat el moment, Espanya mantingués una postura inflexible; *"Jo crec- assenyala Xavier Sala i Martín- que ells amenaçaran amb el boicot. Un cop es doni el cas, ni en boicotejaran ni en prohibiran l'entrada, sobretot perquè no els interessa a ells. Només cal mirar el mapa de carreteres d'Espanya per adonar-se que si els espanyols volen exportar cap a Europa han de passar per aquí. O sigui, poden anar per Irún o poden anar per Catalunya; per això ells ja volen fer el corredor central. Però encara que el facin i arribi fins als Pirineus, fixa't que a l'altra banda dels Pirineus no hi ha carreteres franceses. És a dir, tindran un corredor central que s'acabarà a la muntanya, i allà és quedaran 'amb pilotes'. Per tant, no hi ha la possibilitat d'exportar. I si ells decideixen posar una barrera perquè nosaltres no puguem anar a Europa, ells tindran dues barreres: una per entrar a Catalunya i una altra per sortir"*.

Però el problema podria no acabar-se amb un acord amb Espanya. Perquè, què en pensen els altres països de la Unió Europea que tenen la mateixa capacitat que l'Estat espanyol de vetar l'entrada d'un nou membre? *"Jo suposo que no li faria cap gràcia a la resta d'Espanya el fet que Catalunya hi entrés, -opina Gay de Liébana- aleshores imagino que posarien algun obstacle. El que no sé és si també estarien d'acord els altres europeus com els alemanys, italians i francesos, ja que aquest pas de Catalunya podria ser un mica engrescador per a altres regions que també podrien dir: 'Escolta, jo també vull el mateix que Catalunya!' Això donaria lloc a una pluralitat, un mosaic dintre d'Europa que estaria una mica en contra de l'esperit d'unitat europea"*.

Des de diverses institucions de l'Estat espanyol, començant pel govern central, es vol fer creure que la independència de Catalunya significaria la seva expulsió de la Unió Europea i conseqüentment de l'Eurozona; és a dir, que perdria la possibilitat d'utilitzar l'euro com a moneda oficial. Aquesta afirmació no la comparteixen de cap manera els impulsors del projecte sobiranista, especialment pel que fa referència a la moneda. No es pot oblidar que hi ha països, com Andorra, Mònaco, San Marino i la Ciutat del Vaticà, que tenen acords amb la Unió Europea, gràcies als quals utilitzen l'euro com a moneda oficial.

I encara més; hi ha estats com Montenegro i Kosovo que sense necessitat de cap acord explícit amb la Unió Europea han adoptat aquesta moneda. Per tant, encara que el procés independentista de Catalunya tingués com a conseqüència la seva expulsió de la Unió Europea, això no hauria de significar necessàriament que no pogués mantenir l'euro; una moneda que, en opinió de Sala i Martín, seria imprescindible per al nou estat en l'actual context econòmic. *“La dècada abans d'introduir l'euro, que es va introduir l'1 de gener de 1999, molts economistes dèiem que era una mala idea. Ara mateix veiem que és una mala idea. Però un cop tens l'euro, la pregunta és: 'és bo destruir-lo i crear una moneda pròpia a la que podríem dir barrufet? Seria bo tenir barrufets en lloc d'euros?' La resposta és: 'Seria dolent marxar de l'euro per introduir el barrufet'. El procés de transició de l'euro cap al barrufet generaria uns processos especulatius similars als que ja es van viure l'any passat, l'estiu de 2012, quan, en el moment que semblava que Grècia sortiria de l'euro, la gent va començar a treure milers de milions d'euros. Poc després, quan es va sospitar que Espanya sortiria de l'euro, hi va haver centenars de milers de milions d'euros que s'escapaven. Aquest procés especulatiu de gent que té por que canviïs la moneda, seria molt perjudicial. Per tant, canviar de moneda, malgrat que aquesta moneda és una mala idea, seria pitjor. L'euro és com una truita: quan tens els ous, penses que és una mala idea fer la truita, però un cop tens la truita ja no pots dir: 'ara volem tornar a tenir els ous'. Ni el Ferran Adrià pot aconseguir això”.*

José María Gay de Liébana, que molt sovint té opinions contrastades amb Sala i Martín respecte la viabilitat d'una Catalunya independent, coincideix plenament en la necessitat imperiosa que el nou estat adoptés l'euro com a moneda oficial. *“Per a Catalunya seria vital mantenir-se en l'euro, ja que una moneda pròpia ens descol·locaria totalment. A més, l'euro ens donaria una certa força per estar dins del que seria la Unió Econòmica i Monetària. Això seria important perquè les empreses catalanes poguessin mantenir relacions i fer transaccions amb el món d'una manera molt senzilla, i també a nivell de deute. No és el mateix que estiguis dins d'una estructura, d'una Unió Econòmica i Monetària, amb el suport de l'euro i el suport del Banc Central Europeu i de Brussel·les, que no estar totalment fora. Fora de l'euro hauríem d'anar a demanar diners quan necessitéssim deute, les empreses s'haurien d'obrir al món...”*

Tindriem un problema que seria l'entrada de productes catalans a la resta d'Europa, el tema aranzelari, és a dir, que ens puguem trobar amb una sèrie de barreres que evidentment s'han d'evitar”.

4.3.4 Les pensions, una arma contra el procés

Un dels arguments que més utilitzen aquells que no veuen clara la independència de Catalunya i, alhora, una arma sovint esgrimida pels que volen frenar el procés secessionista a través de la por, és la incògnita sobre com es resoldria, en unes hipotètiques negociacions entre el Govern espanyol i el català, el tema de les pensions i prestacions d'atur.

El sistema de pensions a la majoria de països occidentals, incloent-hi Espanya, funciona amb la base de repartiment, de manera que els que treballen i cotitzen paguen unes quotes perquè els pensionistes puguin cobrar, com bé ens explica en Xavier Sala i Martín: *“Els diners que paguen els joves, les cotitzacions socials, s'agafen i automàticament es donen als jubilats; els diners no estan en un fons. Per tant, els diners que cobren els avis espanyols o els avis catalans depenen de les cotitzacions dels joves. És a dir, depèn de la quantitat de joves que hi ha, de la feina que tenen i dels salaris que cobren”.*

No obstant, en José Mª Gay de Liébana ens presenta un parell de problemes que tenim actualment: *“ El tema de les pensions no ens pensem que és tan fàcil, perquè ara hi ha un dèficit per part de la Seguretat Social i s'ha hagut de tirar del fons de reserves. Després hi ha un altre problema si ens encarem cap al futur: S'ha de pensar que abans treballaven 4 per cada 1 que cobrava la pensió; a dia d'avui treballen 1'99, per tant no arriba a 2 persones, i cobra 1 la pensió.*

I tenim un altre problema: que el jubilat de Catalunya és un jubilat que en general té un perfil bastant alt que significa que tens una pensió mitja que potser està al voltant dels 1500 euros, i que els que treballen han de cotitzar bastant perquè aquest senyor pugui cobrar els 1500 euros”.

No obstant, aquest problema és de fàcil solució segons en Xavier Sala i Martín: *“Si Catalunya fos independent, el salari dels avis catalans dependria del número de joves catalans, del salari dels catalans i de l’ocupació dels catalans. Si tu mires els números veuràs que la taxa d’atur a Catalunya és més baixa que a Espanya, hi ha més joves per cada avi i els salaris dels catalans són més alts. Per tant, si ens separéssim què passaria? Que els diners disponibles per pagar les pensions dels avis seria molt més. De fet, jo calculo que les pensions podrien ser fins i tot un 10% més altes; i això no és un invent meu, ja que hi ha molts més joves cotitzant i pagant molt més que no pas espanyols”.*

Però, segons Gay de Liébana, encara hi ha un problema més difícil de resoldre, i és que hi hauria el pensionista que viu aquí però la seva pensió ve d’allà, i el pensionista que és d’aquí però que està a Extremadura, Andalusia o Galícia: *“No és fàcil, perquè ens trobaríem amb el senyor que diu: ‘Oiga, que yo soy de Extremadura pero cobro mi pensión aquí’, i el català que diu: ‘Escolti, que jo ara estic a Andalusia però cobro aquí la pensió’. Això també és un enrenou que s’hauria de solucionar”.*

4.3.5 L’afectació en el sector empresarial

Boicots al marge, el que és evident és que un canvi tan radical com seria un procés independentista afectaria, i molt, no només a les empreses catalanes, a banda de la procedència dels seus clients principals, sinó també a les multinacionals estrangeres establertes aquí.

“Per a les empreses catalanes –indica el professor Gay de Liébana- jo crec que hi ha 3 punts: en primer lloc, la petita empresa, la qual no tindria cap tipus de problema ja que té un mercat nacional, domèstic, local, i per tant ni la papereria, ni la botiga de la cantonada tenen cap problema; la seva clientela seguirà sent la mateixa.

Sí que hi ha un sector, el de la mitjana empresa, que podria tenir una part important de la seva venda a la resta d'Espanya, i es trobaria amb allò que seria la catalanitat, per dir-ho d'alguna manera. Vull dir, aquí ens podríem trobar amb un problema que seria haver de sentir: 'Doncs escolta, ara tenim reticències per part dels nostres clients perquè comprin els nostres productes'. I a vegades hi ha tècnics que saben molt què diuen: 'Bé, això és molt fàcil, perquè el que es ven a Espanya ho passem a exportar i ho venem a la resta del món'. No és tan fàcil; exportar requereix molts anys de picar pedra, d'obrir mercats, de barallar-te, i al cap de 7, 8, 10, 20 anys comences a recollir els fruits. Per tant, el canvi de la teva clientela no el pots fer d'avui per demà, sinó que és una tasca lenta en què has d'anar obrint el mercat. I finalment hem de parlar de la gran empresa; i aquí em refereixo a la gran empresa catalana que està al món o la gran multinacional que està a Catalunya. Jo no sé quin és el camí que prendrien, perquè de vegades hi ha qui em diu: 'És que nosaltres, segons com, ens n'anirem cap a Madrid', i en canvi hi ha els que diuen: 'Nosaltres ens quedarem aquí sense cap tipus de problema'. Jo crec que en qualsevol cas, una escissió d'Espanya per part de Catalunya, comportaria algun canvi a nivell del que seria plantejament de les seues de les empreses. De fet, n'hi ha que ja han desmuntat la seva seu central que estava aquí a Barcelona i a dia d'avui estan a Madrid, i això es pot convertir en una amenaça. No es tracta només de tenir les fàbriques aquí, sinó que el poder de decisió estigui a Catalunya. En aquest cas, el tema de proveïdors seria fonamentalment de Catalunya, i això seria valor afegit per nosaltres i més Producte Interior Brut.'

Insistent en el pes de les multinacionals arrelades aquí, i la importància que tindrien en la viabilitat d'una Catalunya independent, l'economista Xavier Sala i Martín, està convençut que *"les multinacionals seran les grans aliades de Catalunya. A mi se'm fa difícil pensar que a una empresa que s'ha gastat milers de milions, per exemple les petroquímiques de Tarragona, que són alemanyes, de sobte li diguin: 'Aquests milers de milions que han invertit, ja sé que vostès pensaven que els invertia en la UE, però ara resulta que això no és la Unió Europea i ha de pagar aranzels per vendre productes a Alemanya'. Jo crec que les grans multinacionals seran les nostres aliades per evitar que passi qualsevol tipus de terrabastall.*

En qualsevol cas, quan parles d'empreses, grans o petites, i estàs estudiant si és bona o dolenta la independència, sempre has de fer l'exercici de comparar què passa si marxés amb què passa si et quedés. Perquè clar, tu mira ara mateix la situació de la Marca Espanya. Les multinacionals que estan aquí diuen: 'Espanya s'enfonsa amb els partits polítics en estat de corrupció; el president del Tribunal Suprem, el Carlos Dívar, que el van haver de fer fora per utilitzar diners públics; amb els grans empresaris –el president de la COE- que l'han ficat a la presó per robar diners en el cas de Viatges Marsans, amb la Comisión Nacional del Mercado de Valores, que permet a Bankia sortir a borsa i arruïnar noranta i pico mil famílies que van comprar accions i l'entitat supervisora no els va avisar que era una patata que s'enfonsaria; amb el rei caçant elefants...' és a dir, la Marca Espanya està totalment deteriorada i, per tant, quedar-se no és cap garantia que tot anirà bé”.

4.3.6 La importància d'estar ben connectats

Si hi ha un factor indispensable per a l'economia d'un país, aquest és estar connectat al món. Les empreses necessiten comunicar-se amb els seus clients i proveïdors, no només per tancar negocis, sinó per fer arribar els productes i rebre les matèries primeres que requereix la seva activitat. En matèria de transport, Catalunya disposa d'una xarxa més que acceptable, però s'hauria de veure, si es donés el cas, com es negociaria amb el Govern espanyol el traspàs de les infraestructures que, a dia d'avui, són de propietat estatal, com, per exemple, els tres aeroports que gestiona AENA: El Prat, Girona i Reus.

El cas de l'aeroport de Lleida-Alguaire és diferent. No hi hauria disputa possible, ja que és de titularitat de la Generalitat de Catalunya. De fet és l'única infraestructura aeroportuària que gestiona el govern autonòmic. Però, com afectaria al futur d'aquest aeroport un escenari d'independència?

Segons l'alcaldre de Lleida, *"l'aeroport de Lleida-Alguaire té futur; amb el sector turístic*

especialment per potenciar el Pirineu, i amb el sector agroalimentari des del punt de vista de càrrega. Aeroport de càrrega i aeroport del Pirineu, aquest és el paper de Lleida. Des d'aquest punt de vista una major

capacitat de Catalunya de ser estat, sens dubte reforça tota la logística de les fronteres, i un aeroport situat a l'interior de Catalunya i a una frontera catalana com a tal es veuria reforçat".

Catalunya té una situació envejable per esdevenir un important motor de progrés. Esdevé la porta d'Europa per a molts empresaris. Alguns, principalment asiàtics, dipositen les seves mercaderies destinades al mercat europeu als ports de Barcelona, Tarragona, València... i altres les puguen des de l'Àfrica. Aquest flux converteix el corredor mediterrani en una infraestructura vital. Caldria saber si la independència de Catalunya significaria un fre a aquest projecte encara inacabat; *"No necessàriament –opina Gay de Liébana-. Ens hauríem de posar d'acord fonamentalment amb França, i no crec que sorgís cap inconvenient per fer les inversions pertinents. Si som suficientment hàbils per vincular els amics de València, que ja han mostrat la seva predisposició, Balears, Múrcia, Andalusia... podríem reforçar les nostres economies, i el corredor mediterrani seria determinant".*

4.3.7 El canvi en la banca

El sector bancari és fonamental en l'economia de tots els països, i ho seria també, com és lògic, en una Catalunya independent. Succeeix que, la realitat de la banca a dia d'avui, és molt diferent a pocs anys enrere, en què hi havia multitud de caixes repartides per totes les comarques buscant la confiança dels clients per la via de la proximitat. Així, ens trobàvem un escenari amb: Caixa Manlleu, Caixa Girona, Caixa Penedès, Caixa Laietana... La crisi econòmica, i sobretot l'esclat de la bombolla immobiliària, va fer que les entitats més potents absorbissin totes aquelles caixes que passaven per dificultats i, sovint, havien estirat més el braç que la màniga. Aquest procés ha deixat un panorama amb només dues entitats financeres catalanes fortes: La Caixa –CaixaBank- i el Banc de Sabadell. *“Tindríem un duopoli, i això vol dir que no hi hauria un mercat ni un sistema financer obert des del punt de vista bancari”*, segons Gay de Liébana.

El problema de les dues entitats financeres de Catalunya, La Caixa i Banc Sabadell, és que tenen $\frac{3}{4}$ parts del seu negoci a Espanya i l'ambient de crispació que es viuria en un procés d'independència, podria provocar el rebuig d'una part dels seus clients. Donat que depenen excessivament d'un mercat on fàcilment podria aflorar la intenció de boicotejar-les, semblen situades en una posició feble; *“Tant la Caixa com el Banc de Sabadell no s'han internacionalitzat de la manera que ho ha fet per exemple el Banc de Santander o el BBVA; aleshores una secessió de Catalunya respecte Espanya, imagino que els faria una mica de mal. En cas que Catalunya s'independitzi, vindrien de la resta d'Espanya i dirien: “Oye, me llevo el dinero de La Caixa a Bankia”, encara que Bankia estigui en una situació complicada”* -apunta Gay de Liébana.

En canvi, Sala i Martín, no creu que aquesta hipotètica fuga dels clients espanyols que tenen les entitats catalanes porti unes conseqüències tan greus: *“els bancs i les caixes dependran en gran mesura del que vulguin els clients. És possible que, com passa amb altres productes de la vida, els espanyols s'enfadin i boicotegin els bancs catalans. Aquí és on els bancs han d'anar amb cura perquè els boicots tenen dues direccions: tant poden boicotejar els espanyols als productes catalans, com els catalans als productes espanyols”*.

D'altra banda, i pel que fa a la possibilitat que les entitats bancàries catalanes tinguin problemes de finançament, Sala i Martín ho descarta totalment, i explica l'estratègia per seguir comptant amb els fons del BCE: *"El que tothom ha de saber és que l'assegurança per finançar bancs avui dia és el que s'anomena Banc Central Europeu. Per poder demanar crèdits al BCE, no cal formar part de l'Eurozona, cal tenir una sucursal en un país que sigui part de l'Eurozona. Per exemple: avui dia, el Citybank, que és un banc de Nova York, té accés al BCE. Per què? Perquè té una sucursal a Barcelona.*

Aleshores, si Catalunya s'independitzés, i fins i tot en el cas que ens fessin fora d'Europa, només que La Caixa tingui una oficina a Madrid ja podria tenir accés al BCE, i el mateix passaria amb el Sabadell i amb qualsevol altre banc. Per tant, l'únic aspecte a tenir en compte és si els espanyols faran un 'megaboicot' en contra dels bancs o de qualsevol producte català".

4.4 LA CULTURA DE LA INDEPENDÈNCIA

4.4.1 La força de la llengua

El català és una llengua cooficial dins l'Estat espanyol que mai no ha tingut el protagonisme que demanaven els ciutadans de Catalunya. No obstant, l'estatus de llengua pròpia del català canviaria substancialment en un estat independent, perquè passaria a ser la llengua dels acords internacionals i -si es confirmés l'ingrés del nou estat en la UE- seria oficial a Europa. Ara bé, que el català passés a ser la llengua oficial no vol dir que el castellà hauria de quedar exclòs a Catalunya, ni en menor consideració. Cal tenir en compte que gairebé tota la ciutadania és també castellanoparlant i caldria articular molt bé els rangs d'oficialitat de les dues llengües per tal que ningú restés fora per raons lingüístiques. És per això, que es podrien considerar ambdues llengües oficials dins del nou estat, però atorgar-li al català una major categoria.¹⁰

Davant les diferents opcions que es presenten en el camí, la presidenta d'Òmnium Cultural, Muriel Casals, en declaracions al canal 324, es va mostrar favorable a que el català sigui l'única llengua oficial: "Dos idiomes oficials en un mateix país és una mica estrany. Jo no reclamaria la cooficialitat del castellà". En canvi, el president d'Òmnium a Lleida, Josep Mª Forné, considera que el castellà no quedarà en cap posició relegada: "A molts estats del món hi ha la llengua pròpia, la que d'alguna manera l'estat ha de tenir com a objectiu principal de protecció en tots els seus àmbits que jo diria que són el del coneixement, l'ús i el seu estatut jurídic, i després ha de tenir cura per tot el que ha de ser la riquesa patrimonial de totes les altres llengües. El català com a llengua pròpia ha de tenir una protecció especial en el futur estat propi, però el castellà també ha de tenir una cura especial perquè és una riquesa cultural que tenim i hem de vetllar. Jo crec que si fem aquest plantejament, el tema del referèndum no ha de ser gens preocupant en plantejar que el català pugui tenir una vetlla especial, perquè això ho entén el castellanoparlant i el catalanoparlant".

¹⁰ Podem ser independents? Joan Ridao

Per la seva banda, el president d'Esquerra Republicana, Oriol Junqueras, és partidari que el castellà tingui un rang d'oficialitat per més que el català sigui la llengua vehicular a l'escola i a l'administració. En unes declaracions a Vilaweb, Junqueras va afirmar que: *“El català serà llengua pròpia; ha de ser llengua oficial, la llengua vehicular de l'ensenyament, de l'administració, inclosa la de la justícia, només faltaria... i això és perfectament compatible amb el que el castellà també sigui oficial”*.

Tot i que en matèria lingüística el focus d'atenció està centrat en el paper que jugarien el català i el castellà en un nou estat, s'ha de saber també quina consideració tindria l'aranès, actualment llengua oficial, i el tracte que es donaria a les més de 300 llengües que es parlen en el territori català.

4.4.2 Una nova pantalla

La creació d'un nou estat pot representar un gran impuls per a la cultura catalana en molts aspectes. Per començar, el govern tindria la potestat de rebaixar el percentatge d'IVA cultural, que ara com ara, amb un 21%, encapçala el rànquing europeu. D'aquesta manera donaria resposta a les reivindicacions dels productors, exhibidors i espectadors de cinema, teatre i altres espectacles.

Al marge dels beneficis que comportaria una rebaixa impositiva, el món cinematogràfic confia que si arriba la independència ho faci acompanyada d'una major dotació

pressupostària per al sector. Però amb això no n'hi haurà prou; *“tindríem més diners públics per fer cinema i en la nostra llengua –afirma l'expresident de l'Acadèmia del Cinema Català, Joel Joan¹¹– ara, això no voldrà*

dir que el nostre cinema sigui millor ni més competitiu. El que hem d'intentar és fer el nostre propi cinema, que algunes vegades serà en català, altres en castellà...”.

¹¹ Entrevista Joel Joan. Annex pàg. 78

Ara bé, la gran plataforma per al cinema català *“és que tindrem candidatura als Òscars en llengua no anglesa, en llengua estrangera, i la nostra acadèmia decidirà cada any quina pel·lícula enviem. T'asseguro que el primer any que enviem una pel·lícula, em temo molt que serà en castellà, perquè som així els catalans, som “rarets” –diu irònicament Joel Joan- però potser el tercer any acabarem enviant una pel·lícula en llengua catalana a Hollywood, i això sens dubte repercutirà en la nostra indústria, perquè a més a més aconseguirem una nominació als Òscars”*.

Sergi Lara¹², que va dirigir la pel·lícula *Fènix 11·23* amb Joel Joan, creu que si Catalunya fos independent *“seria començar de zero; tenim molts prejudicis. Molta gent que vol fer una pel·lícula en català perquè la seva llengua és el català, els actors són catalans, el guionista és català... sempre han treballat en castellà perquè era la manera de tenir la distribució en castellà i que li donessin diners en castellà. Amb la independència sí que podríem potenciar la cultura catalana en el cinema perquè no tindríem la por de: ‘ui, si ho fem en català no ens donaran diners, només ens en donarà la Generalitat i el nostre mercat serà molt reduït’. En aquest cas seria: ‘ho fem en català pel públic d'aquí i després ja se subtitularà per altres països”*.

On hi hauria un canvi més notable és en la televisió, sobretot a nivell de gestió. El govern català passaria a tenir plena competència no només en l'adjudicació de canals sinó en el control de l'espai radioelèctric. Què vol dir això?, doncs que *“d'entrada nosaltres seríem els que donaríem les llicències perquè la gent pogués o no fer canals de televisió. Jo espero que en una eventual Catalunya independent tota aquesta “mole” de mitjans espanyols que ara tenim a la nostra TDT, d'alguna manera la poguéssim compensar amb mitjans d'arreu dels Països Catalans, però tot això serà a llarg termini”*, assenyala Joel Joan.

¹² Entrevista Sergi Lara. Annex pàg. 81

4.4.3 Competir per Catalunya

L'esport pot ser un gran aparador per a Catalunya. Per tant, si esdevé un estat independent, farà bé d'utilitzar els esportistes i les competicions com a plataforma de llançament cap a l'exterior. De fet, no seria la primera vegada que aquest país es fa visible al món a través de l'esport: els Jocs Olímpics, els diferents campionats internacionals d'altres competicions, el gran Barça de Guardiola amb Messi com a gran protagonista, els pilots de motociclisme que l'últim mundial han guanyat totes les categories de velocitat i trial...

Però el cert és que l'esport encara pot ajudar molt més a la promoció de Catalunya. Hi ha assignatures pendents com que les seleccions catalanes puguin competir oficialment a nivell internacional o els esportistes puguin exhibir la seva catalanitat sense el risc de perdre el suport dels patrocinadors. I encara més, algunes empreses catalanes han tingut problemes per donar suport a esportistes que no amaguen el seu sentiment independentista; *"ens ha passat alguna vegada -admet la directora general de Buff, Elisabeth Torras- que hem publicat la victòria d'algun atleta al que patrocinem que arribava a la meta amb l'estelada. Nosaltres ho publicàvem sense dir res ni de la bandera, però hi va haver gent que va generar comentaris negatius en veure que portava una estelada"*.

És evident que en l'escenari actual, amb Catalunya formant part de l'Estat espanyol, els esportistes partidaris de la independència no poden exterioritzar aquest sentiment. La qüestió és, quina factura hauran de pagar aquests esportistes en el cas que Catalunya es converteixi en un estat propi? El pilot de raids, Nani Roma¹³, pensa que el suport de determinades marques no està garantit: *"el problema s'agreujaria si hi ha un canvi traumàtic, però si Catalunya fos independent sense que hi hagués una gran lluita o una tensió com la que es respira ara mateix, no hi ha d'haver problemes. També depèn del tipus d'esport i cada esportista. En alguns casos sí que veig que hi pot haver conflicte"*.

¹³ Entrevista Nani Roma. Annex pàg. 83

En canvi, una llei de mecenatge com la que tenen molts països punters, no pas Espanya, faria més atractiva per a les empreses l'esponsorització dels esportistes catalans, ja que implicaria uns beneficis fiscals per als patrocinadors.

Nani Roma, fins que no ho vegi, es mantindrà escèptic: *“és una possibilitat, el que passa és que tot és complex. Si realment anéssim cap a la independència, hi haurien tants temes abans d'arribar als esportistes... Jo penso que al final el més important és que es*

faci una consulta i que entre tots els catalans puguem decidir què volem que sigui el nostre país”.

5. CONCLUSIONS

La meua hipòtesi plantejava si és viable una Catalunya independent i, després de dies i dies de recerca, estic tan convençuda que sí que n'és, com que el camí està ple d'entrebancs.

El sentiment secessionista no és cap novetat a Catalunya. Ja fa molts anys que una part de la població expressa obertament el desig de ser independent; però últimament, aquesta part, s'ha incrementat notablement. I a què és deu aquest fet? Els factors econòmics són els que han destapat la caixa dels trons, però els fonaments principals d'aquest sentiment són la necessitat de defensar la cultura i la identitat catalana.

L'onze de setembre de 2012 hi va haver un punt d'inflexió en tot aquest procés. Més d'un milió de catalans, arribats de totes les comarques, es manifestaven a Barcelona per la independència. Un any després, aquest moviment va anar més enllà amb una cadena humana que, literalment, va enllaçar tot el litoral català i, metafòricament, va donar la volta al món. L'Assemblea Nacional Catalana havia aconseguit el seu objectiu: fer visible la reivindicació a ulls d'altres països, que no entenen per què es nega el dret a decidir a Catalunya.

El principal obstacle en aquest procés és l'escassa voluntat que té el govern central d'autoritzar un referèndum. Malgrat aquesta postura que sembla inamovible, el Parlament de Catalunya ha convocat una consulta sobre la independència per al 9 de novembre de 2014.

Aquest treball de recerca recull la veu d'economistes de prestigi mundial, que han vaticinat que la independència és l'única porta de sortida que té Catalunya per fugir de la crisi. I això per què? Doncs perquè Catalunya ja fa molts anys que pateix un dèficit fiscal amb Espanya superior al 8% del PIB.

Altres professionals de l'economia no són tan alarmistes i veuen alternatives que van des de poder disposar d'una hisenda pròpia, fins a millorar el sistema de finançament actual, acostant-lo al concert econòmic del País Basc.

Als economistes que he entrevistat, els he demanat sobre les conseqüències que tindria per a Catalunya segregar-se de l'Estat espanyol. S'obririen molts fronts de debat i, fins i tot, de disputa. D'entrada, Catalunya naixeria amb una porció del deute descomunal que arrossega Espanya en el seu balanç. Però els especialistes consideren que el nou estat no només seria capaç d'assumir aquesta part del deute, sinó de liquidar-la.

Aquesta recerca m'ha permès detectar que el principal temor dels que encara es debaten entre el sí i el no a la independència, són les conseqüències d'un previsible boicot als productes catalans, per part dels espanyols. I és que no fa pas tant que determinats sectors empresarials, especialment el del cava, van ser víctimes d'un complot.

Un altre tema que genera desconfiança en una part de la població és el de les pensions. N'hi ha que dubten de la capacitat que tindria el nou estat per fer front als diners que perceben cada mes els pensionistes d'aquí; però d'altres estan convençuts no només de què es podran afrontar aquests pagaments, sinó que Catalunya tindria recursos suficients com per incrementar un deu per cent les prestacions per jubilació. La mateixa incògnita plana sobre els aturats.

Però la gran incògnita és, com quedaria una Catalunya independent respecte la Unió Europea. Aquesta és la principal arma que està utilitzant el Govern espanyol per dissuadir la voluntat secessionista, i ho està fent amb el suport de les autoritats europees, que, sense voler-se involucrar excessivament en el conflicte, volen allunyar qualsevol canvi que pugui posar en perill la unitat de l'Europa comunitària.

Hem vist clarament en aquest treball que, en opinió unànime de tots els economistes consultats, Catalunya no tindria cap problema per mantenir l'euro com a moneda oficial. Les amenaces d'expulsió procedents de Madrid no poden tenir cap base, quan en països que ni tan sols formen part de la UE, l'euro és la divisa pròpia.

Parlant de diners, he intentat esbrinar com quedaria el panorama bancari si arriba la independència. El principal problema amb què es podrien trobar les entitats financeres catalanes, és que tenen la major part del seu volum de negoci a l'Estat espanyol i s'hauria de veure com responen els clients d'aquella zona després d'un procés que s'intueix conflictiu.

Respecte a l'accés al finançament del BCE, malgrat les afirmacions del governador del Banc d'Espanya en el sentit que les entitats d'una Catalunya independent en quedarien fora, he pogut constatar que no seria així; només que els bancs mantinguin una sucursal en territori de la UE, podran accedir a aquests fons.

Donada l'enorme importància que té per a la indústria catalana el corredor mediterrani, he volgut dedicar un capítol a aquesta infraestructura. Després d'un intent, per part del govern central, de desviar aquesta via de transport cap al Pirineu Navarrès o Aragonès, França ha fet veure a Madrid que si s'ha de fer una inversió d'aquesta magnitud, l'única opció vàlida és la del Mediterrani. Per tant, queda clar que res ni ningú no podrà privar Catalunya d'aquesta connexió vital amb Europa.

Una de les principals beneficiades de la independència seria la llengua catalana, que passaria a tenir un estatus superior a nivell d'Europa. Encara més, si es confirmés l'ingrés del nou estat en la Unió Europea, esdevindria llengua oficial, amb la consideració que això li atorgaria. On no es preveu massa polèmica és en la consideració del castellà com a llengua oficial a Catalunya. En aquest treball he copsat diverses opinions i només ha aparegut una veu contrària perquè el castellà segueixi sent oficial en l'hipotètic nou estat.

De les conseqüències que la independència tindria per a la cultura, els entrevistats només hi veuen beneficis. Cinema, teatre, televisió... se sentirien molt més protegits amb una gestió pròpia i única.

Els esportistes, per la seva banda, viuen a la expectativa dels esdeveniments. Competeixen sense mullar-se gaire per por a perdre patrocinadors o, simplement, perquè ara com ara només poder participar en competicions oficials, si ho fan amb la samarreta de les seleccions espanyoles.

La independència portaria com a "regal" immediat l'oficialitat de totes les seleccions catalanes i obriria les portes a participar en tots els campionats internacionals: Jocs Olímpics, Mundial de Futbol.... El dubte resideix a saber què passaria amb les competicions per equips, i si Barça, Espanyol, Lleida i els altres clubs catalans d'elit podrien seguir jugant en la lliga espanyola, o bé haurien de crear-ne una.

En resum, els resultats d'aquest treball ens indiquen que la independència és viable. Catalunya, en opinió de la totalitat de les persones que han exposat el seu punt de vista, té capacitat per superar uns primers anys que s'intueixen complicats, i disposa de recursos més que suficients per mirar el futur amb optimisme com a estat propi.

Independentment de com acabi aquest procés, estem davant d'un canvi històric. Un país tan petit com Catalunya s'ha fet conèixer arreu del món, i això és degut a la força de la seva gent; gràcies a un poble que s'ha organitzat cívicament per conquerir nous horitzons i arribar al cor de la humanitat. Un país que sap que hi ha molt camí per endavant, però només es pot recórrer si, com en la cadena humana, s'avança de la mà.

Tanco ara aquest treball, però la meva recerca no s'acaba. Ens esperen uns anys apassionants i plens d'esdeveniments que tindrè la sort de viure en primera persona.

Ara mateix el futur és incert, però sempre quedarà la satisfacció d'haver-ho intentat des de la pau.

6. BIBLIOGRAFIA

La fotografia central de la portada va ser escollida millor fotografia de l'any per *The Wall Street Journal*.

Bibliografia

-Alonso, Pablo; Ramos Ana; Romero, María i Vizcaíno, Diego. *L'economia de Catalunya: diagnòstic estratègic*, Estudis i anàlisi econòmic La Caixa, 2012.

-Barberà, Jaume. *S'ha acabat el bròquil*, Ediciones B, 2013.

-Casals, Muriel. *La fam i l'orgull: un país que s'ha aixecat*, Ara llibres, 2013.

-Feliu, Dolors. *Manual per la independència*, Angle Editorial, 2013.

-Gabarró, Daniel, i López, Jaume. *Revolució sense enemics*, Boira editorial, 2013.

-Ridao, Joan. *Podem ser independents? Els nous estats del segle XXI*, RBA Llibres, 2012.

-*Escolta, Europa*. Diari Ara, 16 de setembre del 2012.

-*El pulso catalán*. EL PAÍS, 16 de setembre del 2012.

Webgrafia:

-Abat, Antoni. *Catalunya independent en el si de la Unió Europea*. Cercle d'Estudis Sobiranistes. (consulta: 25 de juny de 2013). http://blogs.elpais.com/files/ces-ampliacio_interna.pdf

-Bosch, Núria i Espasa, Marta. *Viabilitat de Catalunya com a estat. Anàlisi de la Hisenda Pública*. Institut d'Economia de Barcelona. Universitat de Barcelona. Juliol del 2012. (consulta: 2 de juny de 2013). http://www.catdem.org/cat/downloads2/5.-005_informe_bosch_ca.pdf

-Informe sobre la viabilitat econòmica de la independència de Catalunya. Sobirania i justícia. Associació Independentista, 2011. (consulta: 2 de juny de 2013).

http://www.sij.cat/fitxers/VIABILITAT_informe.pdf

-Espoli fiscal. Cercle Català de Negocis. (consulta: 23 de juny de 2013).

<http://www.ccnocat.cat/ca/estudis-i-informes/espoli-fiscal>

-Balances fiscals. Departament d'economia i coneixement de la Generalitat de Catalunya. (consulta: 5 d'octubre de 2013).

http://www20.gencat.cat/docs/economia/70_Economia_SP_Financament/arxius/Presentaci%C3%B3%20balances%20de%20maig%202013c%20v9.pdf

-Sala i Martín, Xavier. *Dret a saber*, Col·lectiu Wilson, 16 de juny del 2013. (consulta: 10 juliol de 2013).

<http://www.wilson.cat/ca/mitjans-escrits/articulos-dels-membres/item/230-dret-a-saber.html>

-Muriel Casals i Oriol Junqueras. *La oficialitat de la llengua castellana*. Vilaweb. (consulta: 20 novembre 2013).

<http://www.vilaweb.cat/noticia/4114408/20130512/muriel-casals-defensa-nomes-catala-sigui-oficial-catalunya-independent.html>

Entrevistes personals (per ordre cronològic de realització):

-Sala i Martín, Xavier. 18 de juliol de 2013. Economista

-Gay de Liébana, José M^a. 25 de juliol de 2013. Economista

-Joan, Joel. 29 de juliol de 2013. Actor, director i productor.

-Lara, Sergi. 29 de juliol de 2013. Director i realitzador.

-Elisabeth Torres. 31 de juliol de 2013. Cap de comunicacions de l'empresa BUFF

-Roma, Nani. 7 de setembre de 2013. Esportista

-Morrall, Noemí. 8 de setembre de 2013. Economista i membre del secretariat de l'Assemblea Nacional de Catalunya

-Ros, Àngel. 9 de setembre de 2013. Polític, Alcalde de Lleida

-Hugh, Edward. 10 novembre de 2013. Economista

-Forné, Josep M^a. 30 de novembre de 2013. Filòsof i president d'Òmnium Cultural a Lleida.

-Solsona, Santi. 4 de desembre de 2013. Advocat

Programes de televisió:

-*La trilogia indispensable: Adéu, Espanya?; Això no funciona... O potser si?; Hola, Europa.*
Emès per TV3 i disponible en DVD.

ANNEXOS

Annex 1:

Entrevista Xavier Sala i Martín	55
Entrevista José M ^a Gay de Liébana	63
Entrevista Àngel Ros	74
Entrevista Elisabeth Torras	76
Entrevista Joel Joan	78
Entrevista Sergi Lara	81
Entrevista Nani Roma	83
Entrevista Noemí Morral	84
Entrevista Edward Hugh	86
Entrevista Josep M ^a Forné	94
Entrevista Santi Solsona	98

Annex 2:

Muntatge Audiovisual: Catalunya, nou estat d'Europa?

Annex 1:

Entrevista Xavier Sala i Martín

Xavier Sala-i-Martin és catedràtic d'Economia de la Columbia University a Nova York i l'assessor econòmic principal del Center for Global Competitiveness and Performance del Fòrum Econòmic Mundial de Davos, Suïssa. També és investigador associat del National Bureau of Economic Research i membre del consell de Catalunya de Telefónica. Col·labora en diferents mitjans com la CNN, TV3, Catalunya Ràdio, RAC 1, 8tv i La Vanguardia i el Diari ARA. És membre del Col·lectiu Wilson, format per un grup d'il·lustres economistes catalans.

-En quin escenari es pot trobar Catalunya, respecte la Unió Europea, en el moment que esdevingui un estat propi?

- A mi em sembla absolutament evident que Europa acceptarà Catalunya com a membre de ple dret de la Unió Europea, sobretot perquè nosaltres ja som de la Unió Europea, i si tu penses com justifiquen ells davant del món que han pres la ciutadania europea a 7 milions de ciutadans, la resposta que ells haurien de donar és que han tingut els nassos de votar, i clar, una societat democràtica com és l'europea, haver de dir que li han pres la ciutadania a 7 milions de ciutadans perquè han tingut els nassos de votar és una cosa impossible. Jo no em crec, per més que els ministres espanyols ara vagin dient que "estaremos tres generaciones fuera de Europa" és inconcebible. I la demostració és que el fet que la diplomàcia espanyola ha fet tot el possible perquè algú important d'Europa, la Merkel, per exemple, és manifestés en contra de Catalunya, i no ho han aconseguit. La raó és aquesta: és molt difícil que un país democràtic pugui justificar que ha pres la ciutadania a algú perquè ha votat.

-És a dir, que el problema de que Espanya ens boicotegi l'entrada a la Unió Europea, no ens ha d'amoïnar, oi?

-Jo crec que no només no boicotejaran, ells amenaçaran amb què boicotejaran. Un cop es doni el cas, no boicotejaran i no ho prohibiran, sobretot perquè no els interessa amb ells. Hi ha dues demostracions que això serà així: La primera, mira el mapa de carreteres d'Espanya, i mira si els espanyols volen exportar cap a Europa, per on han de passar. Han de passar per aquí. O sigui, poden anar per Irún o poden anar per Catalunya.

Per això ells ja volen fer el corredor central, però encara que el facin i arribi fins als Pirineus, fixa't que a l'altra banda dels Pirineus no hi ha carreteres franceses. És a dir, tindran un corredor central que s'acabarà a la muntanya, i allà és quedaran "amb pilotes". Per tant, no hi ha la possibilitat d'exportar. I si ells decideixen posar una barrera perquè nosaltres no puguem anar a Europa, ells tindran dues barreres: Una per entrar a Catalunya, i una altra per sortir. La segona demostració és el deute. El deute espanyol, que ara mateix és el 100% del PIB, és un deute que firmat hi posa: Reino de España. Si nosaltres marxem, el "Reino de España" són ells. I clar, amb el deute que tenen, si tu li treus el 18% del PIB català, aleshores el seu deute ja no és el 100% del PIB seu, és el 125 % del seu PIB, i per tant és insostenible. I per tant, ells tindran tots els incentius del món per dir-nos: -Escolteu, emporteu-vos una part del deute- perquè sinó ells són insostenibles. I nosaltres haurem de negociar, i la negociació serà: -Molt bé nosaltres ens emportem una part del deute, però aquí deixem-nos de boicots i d'Europa. Dit això, torno a la pregunta inicial: Encara que ells ens vulguin boicotejar, Europa no els farà cas. Per què? Perquè Europa no pot anar pel món dient que han fet fora una sèrie de ciutadans perquè van tenir els nassos de votar; això no és democràtic.

-I assumir aquesta part del deute espanyol que ens pertocaria a nosaltres, tampoc representaria cap problema?

-Quan tu decideixes si te'n vas o no te'n vas, has de mirar el deute que pagaràs si te'n vas i comparar-lo amb el deute que pagaràs si et quedes. Si et quedes, segur que pagaràs el deute, no és que si et quedes a Espanya el deute desapareix màgicament, si tu et quedes a Espanya la part del deute espanyol que correspon a Catalunya el pagarem segur. Si marxem i negociem, i els espanyols treuen tot el que volen, estarem en la mateixa situació, és a dir, pagarem. Però si no, no pagarem. És a dir, si ens quedem, segur que pagarem, i si marxem és possible que paguem. Per tant, si la decisió s'hagués de prendre simplement amb el tema del deute, la decisió de marxar està més que clara, molt més que clara, perquè quedant-nos segur que paguem, no hi ha cap dubte.

-Què seria més beneficiós per a Catalunya: mantenir-se en l'euro o crear una moneda pròpia?

-L'euro és una mala idea. L'euro, els economistes que l'any 98 o la dècada abans d'introduir d'euro, que es va introduir l'1 de gener de 1999, molts economistes dèiem que era una mala idea.

Ara mateix veiem que és una mala idea. És un corsé que impedeix, per exemple, que Grècia, Portugal o aquests països que tenen problemes, depreciïn la seva moneda i que per tant sigui molt car anar-hi. Si Grècia pogués devaluar la seva moneda, seria molt barat anar a Grècia i anirien molts més turistes i ells podrien començar a sortir de la crisi. Com que tenen l'euro això no ho poden fer, i, per tant, els perjudica. Però, dit això, un cop tens l'euro, la pregunta és: -És bo destruir-lo i crear una moneda pròpia a la que podríem dir *barrufet*? Seria bo tenir barrufets en lloc d'euros?-. La resposta és: seria dolent marxar de l'euro per introduir el barrufet. El procés de transició de l'euro cap al barrufet, generaria uns processos especulatius similars als que ja es van viure l'any passat, l'estiu de 2012; recorda que la gent va treure milers de milions d'euros quan semblava que Grècia sortiria de l'euro, quan es va sospitar que Espanya sortiria de l'euro i va haver centenars de milers de milions d'euros de gent que s'escapava. El procés especulatiu aquest de gent que té por de que canviï la moneda, seria molt perjudicial. Per tant, canviar de moneda, malgrat que aquesta moneda és una mala idea, seria pitjor. L'euro és com una truita: Quan tenies els ous, penses que és una mala idea fer la truita, però un cop tens la truita ja no pots dir: -ara volem tornar a tenir els ous-. Ni el Ferran Adrià podria aconseguir això.

-I amb les pensions, què passaria?

-El sistema de pensions tal com funciona a la major part de països occidentals incloent-hi Espanya, funciona de la següent manera: Els diners que paguen els joves, les cotitzacions socials, s'agafen i automàticament es donen als jubilats; els diners no estan en un fons. Per tant, els diners que cobren els avis espanyols o els avis catalans depenen de les cotitzacions dels joves. És a dir, depèn de la quantitat de joves que hi ha, depèn de la feina que tenen els joves i depèn dels salaris que tenen els joves. Ara mateix, les pensions dels avis catalans com la dels espanyols, depèn del número de joves, de l'ocupació d'Espanya i dels salaris espanyols. Si Catalunya fos independent, el salari dels avis catalans dependria del número de joves catalans, del salari dels catalans i de l'ocupació dels catalans. I si tu mires els números veuràs que la taxa d'atur a Catalunya és més baixa que a Espanya, hi ha més joves per cada avi i els salaris dels catalans són més alts. Per tant, si ens separéssim què passaria? Que els diners disponibles per pagar les pensions dels avis seria molt més. De fet, jo calculo que les pensions podrien ser fins hi tot un 10% més altes; i això no és un invent meu. Fixa't: la taxa d'atur a Catalunya és més baixa, els salaris catalans són dos mil euros més alts que els salaris espanyols, i per tant hi ha molts més joves cotitzant i pagant molt més que no pas espanyols. És a dir, les pensions a Catalunya podrien pujar.

-I amb les prestacions d'atur hi hauria algun problema?

-És el mateix; les prestacions d'atur vénen del mateix lloc que les pensions, és a dir, vénen de les cotitzacions socials, i la resposta torna a ser la mateixa. La taxa d'atur a Catalunya és més baixa, els salaris dels que treballen són més alts, per tant hi ha més diners per pagar les prestacions d'atur.

-Com quedarien els bancs i caixes en aquest escenari?

-Bé, els bancs i les caixes dependran en gran mesura del que vulguin els clients. És possible que, com passa amb altres productes de la vida, els espanyols s'enfadin i boicotegin els bancs catalans. Però també podria ser que els catalans boicotegéssim els bancs espanyols. És a dir, si ens separem i els del Banco de Santander fan coses que no agraden als catalans, molts catalans passaran del Santander al Sabadell i molts espanyols deixaran el Sabadell per anar...això no ho sabem. El que sí que tothom ha de saber és que l'assegurança per finançar bancs avui dia és el que s'anomena Banc Central Europeu. Per poder demanar crèdits al BCE, no cal formar part de l'euro, cal tenir una sucursal en un país que sigui part de l'euro. Per exemple: avui dia, el Citybank, que és un banc de Nova York, té accés al BCE. Per què? Perquè té una sucursal a Barcelona. Aleshores, si Catalunya s'independitzés, i fins i tot en el cas que ens fessin fora d'Europa, només que La Caixa tingui una oficina a Madrid ja podria tenir accés al BCE i lo mateix amb el Sabadell i amb qualsevol altre banc. Per tant, l'única pregunta és si els espanyols faran un "megaboicot" en contra dels bancs o de qualsevol producte català. Aquí és on els bancs han d'anar amb cura perquè els boicots tenen dues direccions: tant poden boicotejar els espanyols als productes catalans, com els catalans als productes espanyols. I dels boicots també has de tenir en compte que els espanyols no compren productes catalans perquè ens estimen molt, ells compren productes catalans perquè els interessa. Si un espanyol diu: -Yo dejo de comprar cava Catalán...- molt bé, ara compraràs xampany francès.

El primer dia pots fer l'espectacle i fer-te el nacionalista espanyol, però al tercer dia quan vegis que el Moët Chandon val 35 € l'ampolla, potser dius, ostres, això de fer boicot potser és fer el préssec. Per què comprava cava abans, perquè m'estimava els catalans o perquè per qualitat-preu prefereixo cava que xampany? I com sempre passa amb els boicots, acaben sent temporals. Boicot vol dir que jo em perjudico a mi mateix amb l'objectiu de fer-te pressió a tu; però m'estic perjudicant a mi mateix i normalment això no dura molt.

Et perjudiques a tu mateix un dia, dos dies... El primer Nadal faran uns grans xous "Aquí no se bebe cava catalán", però al tercer Nadal pagant xampany a 30€ l'ampolla, t'asseguro jo que el xampany desapareixerà.

- Què significaria la independència per a les empreses catalanes?

-Dependrà molt, si la independència afectarà a diferents sectors de manera diferent, depenent en part del que depenen d'Espanya i si els espanyols fan boicot o no, i del tipus de bé que fan. És a dir, la major part d'exportacions catalanes són de bens intermedis, per exemple, el cautxú de la roda del cotxe, però després el cotxe el fan a Valladolid. Ells compren parts a les empreses catalanes, però després el cotxe és de la Renault de Valladolid. Aleshores qui vulgui boicotejar el producte català, deixarà de comprar el cotxe de Valladolid perquè té un component que està comprat a Catalunya? Ho veig difícil. Hi ha productes emblemàtics, com el cava o el vi català. Hi ha productes obvis que són els bancs, com el Sabadell o La Caixa, però la major part d'empreses la gent no sap que són catalanes, sobretot perquè no venen productes finals, sinó que venen productes intermedis; en aquest sentit, el boicot és impossible i per tant no els afectarà. El que sabem, per això, de l'experiència del boicot del 2006, quan el Carod Rovira va dir que estava en contra de les Olimpíades a Madrid; aleshores es va muntar un gran boicot espanyol a productes catalans, sobretot al cava. El que van fer les empreses de cava va ser buscar mercats internacionals –van anar a Xile, als Estats Units, van buscar mercats a tot arreu- de manera que quan es va acabar el boicot resulta que aquestes empreses tenien dos mercats; s'havien obert els internacionals i tornaven a tenir els espanyols i van sortir guanyant. Avui dia els venedors de cava venen més cava a Espanya i venen més cava a l'estranger, per tant, les empreses que siguin capaç d'adaptar-se jo crec que sortiran guanyant; les que depenen molt d'Espanya amb productes que els espanyols puguin boicotejar, si el boicot dura molt de temps –jo crec que serà temporal- aquestes patiran. L'empresa típica, la mitja, fa de mal dir, però hi haurà algunes que patiran. Hi haurà altres que no, que sortiran guanyant.

-I amb les multinacionals estrangeres establertes aquí a Catalunya, hi hauria algun problema?.

-No, jo crec que les multinacionals seran les grans aliades de Catalunya. A mi se'm fa difícil pensar que una empresa que s'ha gastat milers de milions, per exemple les petroquímiques de Tarragona, que són alemanyes, que de sobte els diguin:

“no, que aquests els milers de milions que han invertit, ja sé que vostès pensaven que els invertia en la UE, però ara resulta que això no és la Unió Europea i ha de pagar aranzels per vendre productes a Alemanya. Jo crec que les grans multinacionals seran les nostres aliades per evitar que passi qualsevol tipus de terrabastall. En qualsevol cas, quan parles d'empreses, grans o petites, i estàs estudiant el tema de si és bona o dolenta la independència, sempre has de fer l'exercici de comparar què passa si marxés amb què passa si et quedés. No és dir: si marxés passaran coses lletges; és possible que passin coses lletges; però, què passa si et quedés? Perquè clar, tu mira ara mateix la situació de la Marca Espanya. Les multinacionals que estan aquí diuen: Espanya s'enfonsa, amb els partits polítics en estat de corrupció; amb el president del Tribunal Suprem, el Carlos Dívar, que el van haver de fer fora per utilitzar diners públics; amb els grans empresaris –el president de la COE- que l'han fotut a la presó per robar diners en el cas de Viatges Marsans, amb la Comissió Nacional del Mercado de Valores, que permet a Bankia sortir a borsa i cosa que ha arruïnat noranta i pico mil famílies per comprar accions de Bankia i l'entitat supervisora no els va avisar que era una patata que s'enfonsaria; amb el Rei caçant elefants...és a dir, la Marca Espanya està totalment deteriorada i, per tant, quedar-se no és cap garantia que tot anirà bé.

-Creu que la UE estaria interessada a ficar fronteres sabent que això comportaria el tancament del corredor mediterrani?

-No, la Unió Europea és bàsicament una institució que, al llarg de la història, el que més ha volgut ha estat eliminar fronteres. Primer les barreres comercials, després les barreres de moviment de capitals i després les de moviment de persones -ara ja no necessitem passaport per anar d'un lloc a l'altre-. A mi se'm fa difícil creure que, per una rebequeria del Govern espanyol, ara decidissin posar una frontera on no hi és. Els catalans formem part d'Europa perquè complim tots els requisits; no som Sèrbia, no som Croàcia; i fins i tot Croàcia, que és l'últim país que ha entrat, fa deu anys estaven en guerra. En deu anys han aconseguit entrar, quan s'ha demostrat que complien tots els requisits de ser un país democràtic, de tenir unes determinades estructures de mercat, de tenir un determinat dèficit, uns tipus d'interès, etc. Tot això nosaltres ho complim, ja estem a Europa. Per tant, no cal que demostrem que podem ser europeus, perquè ja ho som.

És a dir, que el procés de formar part d'Europa hauria de ser immediat. Jo crec que no ens farien fora mai.

-Vostè que viatja per tot el món i és professor universitària als Estats Units, quina visió ha pogut percebre de l'estranger cap al procés d'independència de Catalunya?

-Doncs jo observo una enorme, enorme simpatia, no pel procés d'independència, sinó pel procés de decidir. És a dir, si tu a Estats Units els dius, mireu, és que els espanyols no ens deixen decidir, els americans diuen: "No us deixen votar? Però què estan bojos? Quina injustícia! com és que no us deixen votar si als escocesos els deixen? Això desperta una enorme simpatia i jo crec que el moviment independentista hauria de fer un gran esforç a concentrar-se en el dret a decidir, no en la independència. Volem votar. El dret a decidir provoca una gran simpatia; la independència no tant, sobretot si es planteja en termes econòmics. Ells diuen: "si vosaltres sou els rics, pagueu i ja està". El procés d'independència ells no el veuen amb tant bons ulls; el procés de votar el veuen claríssim. Per tant, els catalans el que haurien de fer és anar pel món dient "volem votar, volem votar, volem votar". Després ja veurem què surt, però volem votar.

-I ja per últim, com a conclusió, pensa que la independència pot ser la porta de sortida de la crisi per a Catalunya?

-La porta de sortida de la crisi de Catalunya és la feina que han de fer els catalans. És a dir, la porta de sortida de la crisi és allò que el Pep Guardiola deia de llevar-se ben d'hora ben d'hora. La independència tindrà factors positius, jo crec, a diferència del que molts opinen que serà una catàstrofe, jo crec que tindrà dos aspectes positius molt importants: el primer és el dèficit fiscal; o sigui que tots aquells diners que paguem els catalans i que desapareixen i ningú no sap ben bé on van, doncs a partir d'ara es quedaran a Catalunya. Està per veure que siguem capaços d'utilitzar-los bé; perquè els catalans no tenim cap garantia que els nostres governs ho faran bé; de fet hem tingut governs que ho han fet molt malament; els nostres governs s'han endeutat fins al coll per fer línies 9 de metro amb estacions fetes per grans dissenyadors, que no calia. Els alcaldes de gairebé tots els pobles han fet piscines municipals cobertes a tot arreu i sales multi-usos a tots els pobles, quan no calia. Hem fet aeroports on no hi ha avions; és a dir, nosaltres també som capaços de dilapidar; nosaltres també som capaços de ser corruptes i per tant això no és cap garantia.

La segona cosa que jo crec positiva és que, malgrat que és possible que nosaltres fem les coses malament, malgrat que no hi ha cap garantia que un govern català, segur, segur que farà les coses bé; el que sí que sabem és que un govern català no anirà en contra de Catalunya, que és la situació que tenim ara.

Ara no només tenim un govern d'incompetents a Madrid -sembla ser que també de lladres i de corruptes- però és que a sobre és un govern que va en contra, que pren decisions sistemàticament en contra de Catalunya, i això ja no serà així. I tenir un govern que no et vagi en contra, ja és molt. Per tant tindrem més diners segur, els del dèficit fiscal, i tindrem la possibilitat de tenir un govern que no ens anirà en contra. Ara, no tenir un govern que ens va en contra no vol dir que tindrem un govern bo, i aquí és on nosaltres ens hem de llevar ben d'hora, ben d'hora. Al final, qui ens traurà de la crisi seran els nostres treballadors, els nostres empresaris, els nostres innovadors, el nostre govern, i hem de fer la feina ben feta; ser independent no és garantia de que farem ben fet. Ara, sí és una oportunitat per fer-ho bé.

-I els aspectes negatius de la independència, quins serien?

-Per mi, l'aspecte negatiu més important és el procés de transició, que ens porta a estar enemistats amb els espanyols, sobretot els espanyols radicals que es neguen rotundament a deixar-te votar. Però fixa't bé que et dic el procés de transició; jo crec que d'aquí a uns anys, els nostres grans aliats, els nostres millors amics del món mundial seran els espanyols. Jo visc a Estats Units, jo tinc passaport americà, jo fa 29 anys que visc a Amèrica i els conec perfectament, i s'estimen d'una manera bàrbara els anglesos, que són el país del qual es van independitzar i amb el qual van fer una guerra civil per independitzar-se. Nosaltres ens independitzarem pacíficament i, per tant, si ells, malgrat que es van matar els uns als altres per ser independents, han aconseguit ser els millors amics, els grans amics, i són sincerament amics, ells s'estimen els anglesos, doncs nosaltres acabarem igual; els nostres grans aliats seran els espanyols i a l'ONU anirem junts i a Europa anirem junts i fins i tot el Barça jugarà la lliga espanyola, i per tant els nostres grans aliats són ells. Ara, per aconseguir aquesta situació en què ells ens mirin als ulls d'igual a igual, no que ens mirin per sobre de l'espatlla des de superior a inferior o des de l'amo a l'esclau. Quan ens mirem als ulls d'igual a igual, aleshores les coses aniran bé, però en aquest procés ells s'enfadaran i per mi això és el pitjor del procés. El pitjor de la independència és que ens haurem d'enemistar amb ells. Ells no ho entenen; sembla que no hi ha manera que entenguin que nosaltres tenim dret a votar, i com que no ho entenen ens haurem de barallar; però no podem renunciar al dret a votar; no podem dir que no ho volem... Això ho hem de fer; punt i final. Seria molt millor que no s'enfadessin; m'encantaria que no s'enfadessin; acabarem sent molt amics, però jo crec que, almenys durant un temps, s'enfadaran.

ENTREVISTA JOSÉ MARÍA GAY DE LIÉBANA I SALUDAS

Doctor en Economia i Dret. Actualment exerceix de professor titular d'Economia Financera i Comptabilitat a la Universitat de Barcelona. Col·laborador de diversos mitjans com TV3, La Sexta, Cuatro, Telecinco, RAC 1 i diverses publicacions econòmiques.

-En quin escenari es trobaria Catalunya si esdevingués un estat propi?

-En un escenari en què s'haurien de definir moltes coses. S'hauria de definir per una part la vessant econòmica; d'una altra banda com està políticament; també el que seria una vessant social, que jo crec que en l'aspecte social aniríem bé; i aleshores jo crec que fonamentalment hi ha el tema de la ubicació a nivell geopolític, això vol dir que hauríem d'estar a Europa i hauríem d'estar a l'Europa que tira del carro, per tant a la Unió Econòmica i Monetària, cosa que jo no sé si d'entrada hi podríem estar. I després en l'aspecte econòmic ser autosuficients; aquest seria el gran repte.

-I a l'hora d'entrar a la Unió Europea, creu que Espanya podria boicotejar-ne l'entrada?

-Home, jo suposo que no li faria cap gràcia a la resta d'Espanya que Catalunya entrés, aleshores imagino que posarien algun obstacle però el que no sé, i això ho comento perquè precisament m'ho diuen a Europa, és si també estarien d'acord els altres europeus com els alemanys, italians i francesos perquè aquest pas de Catalunya podria ser un pas una mica engrescador per a altres regions que també podrien dir: "Escolta, jo també vull el mateix que Catalunya!" Aleshores, això seria una pluralitat, un mosaic grandios dins d'Europa, i això estaria una mica en contra de l'esperit d'unitat europea. S'haurà de veure, perquè és un camí realment difícil.

-Creu que la nova Catalunya tindria un deute més elevat que l'actual?

-En principi els números, que aquí sempre poden haver-hi discrepàncies, però en un criteri més o menys objectiu seria que Catalunya hauria d'assumir la part que li correspon del deute d'Espanya.

Això vol dir que si nosaltres tenim una primera referència, que podria ser per producte interior brut, tenint en compte que el PIB de Catalunya l'any passat al 2012 va ser de 198.400 milions d'euros, que ve a representar sobre el total d'Espanya que va ser 1.051 mil milions d'euros, aproximadament un 20%. Això vol dir que del deute total d'Espanya, Catalunya haurà de quedar-se amb el que seria un 20%, i aquest vint per cent significaria que del deute que té Espanya a dia d'avui, el deute a 31 de desembre del 2012 és el deute total, el que s'ha de pagar, 1 bilió 178 mil milions d'euros. Això vol dir que Catalunya gairebé hauria d'assumir uns 200-250 mil milions d'euros. És a dir; grosso modo, i grans números. Aleshores nosaltres tindríem un problema, que seria que el PIB de Catalunya seria d'aquests 198.000 milions d'euros, anem a posar números rodons, 200.000 milions d'euros, i que naixeríem amb un deute del que seria 250.000 milions d'euros. Per tant estaríem descompensats, ja que tindríem un deute que seria el 125% del PIB, és a dir, una situació com la de Portugal i Grècia. Per tant, vol dir que en aquest aspecte seria dolent. Ara bé, quina seria la viabilitat de Catalunya per liquidar aquest deute? Jo crec que la viabilitat per liquidar aquest deute existiria, per tant, no es tracta només que tinguis més o menys deute, sinó també que tu tinguis la capacitat de poder liquidar aquest deute, vull dir que Catalunya podria tenir aquesta capacitat.

Podríem anar cap a un altre criteri que seria dir: "Escolti, nosaltres en lloc d'assumir el deute en funció del PIB, podríem agafar el número d'habitants". Per exemple, si Catalunya té 7 milions d'habitants, aquests sobre els 46 milions d'habitants que hi ha a Espanya, doncs igual representa un 15 o un 16 per cent; aleshores assumiríem el deute corresponent a aquest percentatge. Serien unes xifres diferents, però en qualsevol cas, és evident que el que has de fer és, en el moment que tu et separen, en aquest cas d'Espanya, assumir els actius i els passius. Què vol dir els actius? Doncs que tindríem evidentment el port de Barcelona, el port de Tarragona, l'aeroport de Reus, l'aeroport de Girona, és a dir, que tindríem totes aquestes infraestructures. Dels actius que tindríem, s'hauria de veure la possibilitat que treguin rendiment, perquè clar, no es tracta de tenir un aeroport com per exemple el d'Alguaire-Lleida que és un aeroport que no funciona, sinó aeroports que realment funcionin. Per tant, vol dir que ens quedariem amb una sèrie d'actius, d'infraestructures, i tindríem el passiu corresponent.

Per tant, la qüestió no és senzilla, perquè s'ha de discutir, i per tant, en el cas d'una separació de Catalunya d'Espanya, segur que entre Madrid i Barcelona no es posarien d'acord i seria necessari enraonar amb Brussel·les i no sé si fins i tot algun altre organisme.

-Què creu que seria més beneficiós per a Catalunya, mantenir-se en l'euro o crear una moneda pròpia?

-Jo crec que per Catalunya seria vital mantenir-se en l'euro. Una moneda pròpia ens descol·locaria totalment i a més l'euro ens donaria una certa força per estar dins del que seria la Unió Econòmica i Monetària. Hi ha un pas que s'ha de mesurar molt adequadament, que és que si Catalunya no està a la Unió Econòmica i Monetària, patirem. Encara que sempre es pot dir: "Bueno, no passa res, sortim i després entrem", bé, s'ha de veure si una vegada sortim després podem entrar. Nosaltres ens quedaríem despenjats en el cas que sortíssim de la zona euro. Fonamentalment, això no és tan important per l'efecte moneda, que també ho és, perquè per exemple les empreses catalanes poden exportar amb més facilitat amb l'euro, també poden importar, es poden mantenir relacions i fer transaccions amb el món d'una manera molt senzilla... Sinó també sobretot a nivell de deute; és a dir: No és el mateix que estiguis dins d'una estructura, d'una Unió Econòmica i Monetària, amb el suport de l'euro i el suport del Banc Central Europeu i de Brussel·les, que no està totalment fora. Això vol dir que ens hauríem de guanyar la vida, hauríem d'anar a demanar diners quan necessitèssim deute, les empreses s'haurien d'obrir al món... Tindríem un problema que seria l'entrada de productes catalans a la resta d'Europa, el tema aranzelari, és a dir, que ens puguem trobar amb una sèrie de barreres que evidentment s'han d'evitar. Per tant, aquest és un procés que encara que hi ha gent que digui: "Escolta, jo em separaria ja, l'any que ve, al 2014", és un procés lent.

La construcció d'un nou estat requereix tota una infraestructura molt forta a nivell de posar en marxa aquest estat. Perquè clar, no és només l'aspecte d'estar a Europa i a la Unió Econòmica i Monetària, sinó també hem d'estar de la mà amb el Fons Monetari Internacional, hauríem d'estar evidentment a l' ONU, hauríem d'estar també a prop del Banc Mundial. Això vol dir que hi ha una sèrie d'estaments, diguem-ne supranacionals, amb els que hem d'estar bé i còmodes, perquè el que no podem fer és donar un pas endavant i que Catalunya o els catalans es quedin fora de lloc.

-I amb les pensions, què passaria?

-Bé amb les pensions s'hauria de veure, i hi hauria un "sarau" impressionant, perquè clar, hi hauria el pensionista que viu aquí però la seva pensió ve d'allà, i el pensionista que és d'aquí però que està a Extremadura o Andalusia o Galícia, i hi hauria un "sarau" molt gran.

El tema de les pensions tampoc ens pensem que és tan fàcil, perquè ara hi ha un dèficit per part de la Seguretat Social que s'ha hagut de tirar del fons de reserves. Després hi ha un altre problema si ens encarem cap al futur. El tema de pensions funciona al món occidental i a Europa en general de manera que els que treballen i cotitzen paguen unes quotes perquè els pensionistes puguin cobrar, això és la base de repartiment. Aleshores s'ha de pensar que abans treballaven 4 i cobrava 1 la pensió; a dia d'avui treballen 1'99, per tant no arriba a 2 persones, i cobra 1 la pensió. Tenim un altre problema; que el jubilat de Catalunya és un jubilat que en general té un perfil bastant alt. I tenir un perfil alt vol dir que tens una pensió mitja que potser està al voltant dels 1500 euros, i això vol dir que els que treballen han de cotitzar bastant perquè aquest senyor pugui cobrar els 1500 euros. Si els que treballen o volen treballar no tenen treball i no es treballa el suficient i els que treballen són de perfil baix, passarà que necessitaríem molta més gent perquè algú cobri. Per tant, s'hauria de fer tot el càlcul de pensions, i a veure què és el que succeeix. No és fàcil, perquè ens trobaríem amb el senyor que diu: "Oiga, que yo soy de Extremadura pero cobro mi pension aqui" i el català que diu: "Escolti, que jo ara estic a Andalusia però cobro aquí la pensió". És a dir, que això també és un enrenou que s'hauria de solucionar.

-Els bancs i les caixes, com quedarien en aquest escenari?

-Quant als bancs i caixes el tema seria molt fàcil: Hi hauria la Caixa i el Banc de Sabadell. Ja està; no hi ha més entitats financeres. Abans teníem un gran avantatge: teníem la Caixa de Manlleu, la Caixa de Terrassa, Caixa de Sabadell, Caixa del Penedès, Caixa de Girona, Caixa Laietana, la Caixa de Tarragona etc. I ara tenim una entitat que és Catalunya Bank que està a punt de ser absorbida per la pròpia Caixa. Però vull dir que d'entitats financeres tenim un duopoli, i això vol dir que no hi hauria un mercat, un sistema financer obert des del punt de vista bancari, i aleshores tindríem dos entitats. El tema d'una separació d'Espanya s'hauria de preguntar al president de La Caixa com ho veu, i al president del Banc de Sabadell com ho veu. Jo el que puc dir és que, si no recordo malament, el 74 o 75 per cent del negoci de La Caixa és a Espanya, no és a Catalunya, per tant de cada 100 euros que negocia La Caixa 75 són a Espanya i jo crec que el banc de Sabadell és una xifra molt aproximada. Per tant, què vol dir? Que segurament tindrien una "sotragada" en el cas que Catalunya s'independitzi, perquè aleshores vindrien de la resta d'Espanya i dirien: "Oye, me llevo el dinero de La Caixa a Bankia", encara que Bankia està complicada. Però bé, seria una reacció molt natural.

A més hi ha un altre aspecte, i és que tant La Caixa com el Banc de Sabadell que són dos grans entitats financeres i que s'han sotmès a un procés de sanejament molt important, tenen un petit inconvenient. I és que no s'han internacionalitzat de la manera en què ho ha fet per exemple el Banc de Santander o el BBVA. A dia d'avui el BBVA, si no recordo malament, només té un 12% del seu negoci a Espanya, i el Santander el mateix aproximadament. Per tant, que vol dir? Que a dia d'avui són bancs que estan a tot el món, són universals, són internacionals, multinacionals i transnacionals. I el problema de La Caixa i el Banc de Sabadell, han mirat massa cap a un contorn que en aquest cas és Espanya, i els falta una mica d'empenta per internacionalitzar-se. Aleshores clar, el tema d'una escissió de Catalunya respecte Espanya, imagino que els faria una mica de mal.

-Què significaria la independència per a les empreses catalanes?

-Per a les empreses catalanes jo crec que hi ha 3 punts; hi ha en primer lloc el que seria la petita empresa, la qual no tindria cap tipus de problema, ja que té un mercat nacional, domèstic, local, i per tant ni la papereria ni la botiga de la cantonada tenen cap problema i la seva clientela seguirà sent la mateixa. Sí que hi ha un tipus d'empresa que és la mitjana, que aquesta pot ser que tingui una part important de la seva venda a la resta d'Espanya, i aquesta empresa es trobaria amb allò que seria: la catalanitat, per dir-ho d'alguna manera. Vull dir, aquí ens podríem trobar amb un problema que seria dir: "Doncs escolta, ara tenim reticències per part dels nostres clients perquè comprin els nostres productes". I això, a vegades, hi ha els tècnics, els que saben molt, que diuen: "Bé, això és molt fàcil, perquè el que es ven a Espanya ho passem a exportar i ho venem a la resta del món". No és fàcil aquest tema; el tema d'exportar vol dir que són molts anys de picar pedra, d'obrir mercats, de barallar-te, i al cap de 7, 8, 9, 10 anys a 12, 15 o a 20 comences a recollir els fruits. Per tant, vol dir que el canvi de la teva clientela no el pots fer d'avui per demà, sinó que és una tasca lenta en la que has d'anar obrint el mercat. I l'altra empresa és la gran empresa. La gran empresa, i amb aquesta ens referim a la gran empresa catalana que està al món i que hi ha empreses de primer ordre o la gran empresa multinacional que està a Catalunya. Jo no sé quin és el camí que prendrien, perquè a vegades enraono i hi ha qui em diu, com ahir vaig estar amb el vicepresident d'una d'aquestes empreses que és una multinacional i està aquí que em va dir: "És que nosaltres, segons com, ens n' anirem cap a Madrid", i en canvi hi ha els que diuen: "Escolta, nosaltres ens quedarem aquí sense cap tipus de problema". Jo crec que en qualsevol cas, una escissió per part de Catalunya d'Espanya, comportaria algun canvi a nivell del que seria el plantejament de les seues de les empreses. De fet, ja hi ha alguna empresa que ja ha desmuntat la seva seu efectiva, la seu central, que estava aquí a Barcelona i a dia d'avui està a Madrid.

I hi ha casos molt coneguts, que això vol dir que manca una mica el que seria possibilitats per l'economia catalana. Perquè quan dic això, no es tracta de tenir les fàbriques aquí només, sinó que es tracta que el poder de decisió estigui a Catalunya. Això és el que és més important, perquè jo puc fabricar a Parets del Vallès, a Tarragona, a Castelló o a qualsevol indret, no hi ha cap tipus de problema, el que és important és que la seu central, el quarter general, estigui situat a Catalunya i aleshores al estar aquí a Catalunya, el poder de decisió està aquí, el tema de proveïdors seria fonamentalment de Catalunya, i això seria valor afegit per nosaltres i més Producte Interior Brut.

-I com els podria afectar un hipotètic boicot per part d'Espanya?

-En principi, si no recordo malament, el volum de transaccions que té l'economia catalana amb la resta d'Espanya, està al voltant d'uns 50.000 milions d'euros, és a dir, que aproximadament estem enraonant d'un 25% del PIB de Catalunya, i si jo no recordo malament, em sembla que les compres que nosaltres fem a Espanya no sé si arriba als 40.000 milions d'euros. Per tant vol dir que en principi, ens va bé el que seria aquest capítol, la balança comercial entre el que venem a Espanya i el que comprem. El que passa és que evidentment aquest hipotètic boicot al que seria el producte català, s'hauria de suplir amb el que seria que aquest 50.000 milions d'euros que avui es venen a Espanya, aquella part que es deixi de vendre a Espanya l'hauríem de vendre a l'estranger. I si demanem a l'estranger, jo ho entenc com l'estranger natural, és a dir la Unió Europea, i jo per poder vendre a la Unió Europea he d'estar a la Unió Europea, que m'és molt més fàcil. Si jo no estic a la Unió Europea, he d'entrar a la Unió Europea; no és el mateix estar dins que estar fora i picar a la porta. Per tant, això què vol dir? Doncs vol dir que hauríem de substituir vendes a Espanya per vendes cap a la Unió Europea. Bé, la qüestió és: "Nosaltres seríem capaços de fer això de la nit al dia?" No, de la nit al dia això és gairebé impossible. Per tant, hauríem d'obrir el mercat i per això seria estratègicament vital que Catalunya estigués dintre de l'estructura de la Unió Europea. Nosaltres no aconseguim vendre a la Unió Europea, i això vol dir que hem de vendre el que perdem de vendes respecte a Espanya; ho hem d'anar a buscar pel món. Cap on anem? Doncs hem d'anar cap a Amèrica. I quant a Amèrica, cap a quina part? Doncs Estats Units és un gran mercat. S'ha d'entrar a Estats Units, i no és fàcil, però si hi entres, entres al món. Però sinó, on hem d'anar? Doncs cap al que seria l'Amèrica Llatina. Però realment, quina capacitat de compra té aquesta Amèrica Llatina? Perquè són països emergents i hi ha alguns que tenen capacitat de compra i altres que no. Si no venc a la Amèrica Llatina, aquesta part de la venda que jo faig a Espanya i que jo ara no estic venent a Espanya, on he d'anar?

Doncs he d'anar cap a Àsia i llavors vol dir que me'n vaig cap a Xangai, Hong Kong, cap a Pequín etc. És a dir, s'ha d'obrir el mercat i no és fàcil. El tema de la substitució de la venda no és fàcil i insisteixo, és una tasca lenta en la que has d'anar obrint camí, picant pedra fins que al final ho aconsegueixes. Per tant, ara s'ha de veure d'aquests 50.000 milions d'euros que Catalunya li ven a Espanya, diguéssim l'estructura: Qui és el que ven? Doncs escolta, ven aquesta empresa; es queda aquí? No hi ha cap tipus de problema. I aquesta empresa? Es troba una mica incòmoda; tenim problema. Vol dir que hem de mirar les empreses i què és el que passaria.

-Creu que el procés d'independència podria accentuar l'emprenedoria dels catalans?

-No ho sé, no m'ho havia plantejat. Perquè a veure, jo crec que aquest procés d'independència de Catalunya hauria de ser la construcció d'un nou estat, però d'un estat autèntic, no el que tenim ara. Quan dic el que tenim ara em refereixo al que tenim ara a Madrid i a Catalunya, per tant, als dos llocs. Si tenim un nou estat, hi hauria il·lusió i hem de tenir un nou estat que sigui com Suïssa. Perquè jo, ara Júlia, et faré una pregunta:

-Com es diu el president de Suïssa?

-No ho sé.

-Com es diu el primer ministre de Suïssa?

-Tampoc ho sé.

Doncs Suïssa és un dels països més rics del món i precisament Suïssa és un país que no té recursos naturals, gairebé. Té vaques, té formatges, té rellotges... però Suïssa és una gran potència. Com ho ha aconseguit? Doncs gràcies al que és una mínima intervenció de l'aparell estatal.

Per tant, què vol dir? Que si jo tinc un estat que estigui molt descarregat d'estructura, pot ser un gran estat. Si jo tinc un estat molt carregat d'estructura, pot ser dolent. Què hi té a veure això amb el procés dels emprenedors? Molt fàcil: Que a dia d'avui ser emprenedor d'aquesta Espanya i aquesta Catalunya, és realment ser un heroi. Això vol dir que has de superar una sèrie de traves, d'obstacles impressionants. Si jo tinc un estat que sigui poc absorbent, un estat que intervé en tot, això frena la iniciativa privada. Per tant, jo necessito un estat que tingui la seva regulació però que sigui un estat fàcil, és a dir, com Estats Units o Suïssa per exemple; que siguin les coses molt fàcils i aleshores sí que hi hauria un caràcter emprenedor.

Però a més hi ha una altra vessant: que la nostra economia tiri cap endavant. Si la nostra economia tira cap endavant la gent dirà: "Doncs escolta, jo també vull ser empresari", i aquest és un aspecte molt important. Sempre ens estem preocupant del caràcter del jove emprenedor, i a vegades ens oblidem que la Catalunya actual, la passada i la del futur, de moment l'han construït els que són ja empresaris, per tant, a aquest empresari se l'ha de mimar d'alguna manera exquisida.

-Un procés d'independència creu que frenaria el procés del corredor mediterrani?

-No necessàriament. Ens hauríem de posar d'acord amb França fonamentalment, i ja està. L'únic aspecte que hi hauria seria fer les inversions, és a dir, fer unes adequades inversions al corredor mediterrani. Jo crec que en principi no hi hauria problema. Amb València hi ha com a molt bona harmonia, i crec que també es pot aconseguir amb Múrcia, Andalusia... És que jo crec que aquí nosaltres el que hauríem de fer amb aquest procés d'independència és: Nosaltres d'alguna forma ens volem separar, o hi ha un corrent, perquè jo no sóc independentista, això ja ho aclareixo en primer lloc perquè vull que quedi clar, però tampoc no vol dir que sigui unionista. Però jo crec que el problema no és Espanya, el problema és Madrid, i si nosaltres fóssim suficientment hàbils com per poder vincular els amics de València, ses illes, Múrcia, Andalusia... podríem aconseguir unes economies importantíssimes i el corredor mediterrani seria determinant.

Hem de mirar cap a dalt, que d'una banda seria França, i cap a baix d'altra banda, que seria la Comunitat Valenciana. Jo insisteixo molt en aquesta idea, i és que nosaltres hauríem de saber engrescar la resta d'Espanya, cosa que no hem fet perquè estem molt tancats en les nostres coses i s'ha d'engrescar a la resta d'Espanya, i això es pot fer molt fàcilment.

-Vostè que viatja per tota Espanya, quina visió ha pogut percebre cap al procés d'independència?

-Bé, jo gairebé cada dia quan vaig per Espanya he d'explicar-los el que és el fet diferencial de Catalunya, els he d'explicar el dèficit asimètric; quan arribo aquí i dic alguna cosa em diuen "fatxa" i allí diuen: "Este tío es un independentista", és el problema que a vegades tens. Jo crec que les coses s'han de saber explicar. Jo he enraonat els últims mesos amb consellers de finances de diferents comunitats autònomes; hem enraonat tranquil·lament i ells entenen el fet de Catalunya.

No obstant, jo crec que a nosaltres ens ha faltat una pedagogia, una didàctica, una capacitat d'expressar-nos d'una forma adequada perquè la resta d'Espanya, no Madrid, entenguin el tema català. En principi, a dia d'avui, tenim problemes seriosos. Jo ho noto, i diria que fins i tot els nostres polítics haurien d'adonar-se'n que els catalans també viatgem per la resta d'Espanya i haurien de fer un exercici d'en lloc de "posar cara de pomes agres" posar cara de felicitat, simpatia i alegria perquè sinó ens costa molt. Jo intento convèncer la gent, ho aconseguiré o no, però procuro que hi hagi bona harmonia, però jo crec que els polítics han de posar molt de la seva banda per tenir una bona harmonia.

-Creu que la independència podria ser la porta de sortida de la crisi econòmica per a Catalunya?

-No, en absolut. Jo crec que ens aniria molt bé des del punt de vista de comptes públics, però jo ara no entro ni surto amb el que seria ara la balança fiscal, per tant, no entro ni surto si són 16 mil milions, 8 mil milions, 7 mil... segur que surten els números positius però en qualsevol cas jo crec que aquí hi ha quelcom que ha de posar l'estructura de l'estat, que seria facilitar les coses. L'economia, com sempre dic, és com un jardí. En el jardí van naixent les plantes, van brotant les plantes i les flors, perquè es va regant. Jo crec que l'Estat el que ha de fer és posar l'estructura molt fàcil per tal que hi hagi activitat empresarial. El problema que tenim a dia d'avui és que l'Estat no fa això i com no ho fa costa molt que les empreses vagin cap endavant.

El tema de sortir d'una crisi econòmica no depèn només de nosaltres, sinó que depèn d'un estat còmode, senzill, d'un estat que no xucli com està xuclant l'estat nostre, com per exemple Madrid o la Generalitat en el que seria els empresaris, la gent que treballa amb tant IRPF, amb tant Impost sobre Societats, amb tant IVA, amb tant Impost sobre Transmissions Patrimonials, amb tanta Tassa Autònoma, amb el Cèntim Sanitari, no sanitari... Que tinguem una estructura molt barata i fonamentalment que li donem suport a les empreses perquè vagin al món. A partir d'aquí, si tenim, un estat que no és deficitari sinó que té superàvit, anirem bé; si hi ha un caràcter emprenedor, anirem bé; si tenim un cost laboral i de seguretat social que sigui barat anirem bé; si tenim pocs impostos anirem bé; i si tenim finançament bancari anirem bé. El meu dubte és: si Catalunya dóna aquest pas, si el nou estat seria capaç de donar aquestes facilitats pels emprenedors. I jo dic: si continuen estant els que ara estan i han estat, no donarem cap pas cap endavant perquè aquests ja sabem com ho fan. Si en canvi pensem en Suïssa, si donem un pas cap endavant apropant-nos més al model de Suïssa, segurament sumarem. Per tant, vol dir que aleshores sí que tindríem possibilitat de sortir de la crisi.

Però la crisi avui està generalitzada i Catalunya hauria de tenir en compte que per molt que deixi Espanya i surti d'aquest marc, s'hauria de guanyar l'acceptació per part del món. A dia d'avui, pel bo i pel dolent, anem de la mà d'Espanya i de la Unió Europea. Una Catalunya fora d'Espanya ha de demostrar la seva vàlua. Ha de dir: "Escolti, nosaltres som bons" i li diran: "Molt bé, doncs demostrí-m'ho ara que va sol". "I quant a entrar o no a Europa, doncs no ens interessa estar fora d'Europa. Entrem a Europa, i aleshores Brussel·les ens dirà: "Vostè, Catalunya, demostrí'm realment la seva capacitat". Hem de fer un esforç grandíós. Jo ara ja sóc gran, i em costa molt de fer aquest esforç, però si s'ha de fer el farem.

-És a dir, vostè creu que hi ha més aspectes negatius que positius, oi?

-No, no, hi ha molts aspectes positius. Jo si per exemple puc enraonar amb el cap d'estat, encantat de la vida, el problema és que jo no puc enraonar amb el cap d'estat ni de Madrid ni de Catalunya a dia d'avui. Per tant, jo si he de tenir un cap d'estat amb el que no puc enraonar, no m'interessa. A mi m'interessa, per exemple, l'alcalde de Barcelona, l'alcalde de Menorca, l'alcalde de Tortosa, el de Tarragona i el de Lleida, que puc enraonar amb ells. Amb el cap d'estat no hi puc enraonar, i amb un conseller tampoc. El que a mi m'interessa és una estructura que sigui molt lleugera, que no sigui molt carregada. Que donaríem un pas cap endavant? Segurament sí que el donaríem, però també s'ha de pensar que a vegades has d'anar amb algú. Vull dir que el Leo Messi és molt bo, i quan ens preguntem quant val sabem que parlem de mil milions d'euros, 500 milions d'euros, però jo sempre dic que en val 15. I per què? Molt fàcil: Perquè quan juga al Barça amb en Xavi, l'Iniesta, el Piqué, Cesc...que es coneixen de tota la vida juga de conya, però quan juga a Argentina no juga tant de conya. Per tant, què vol dir? Que a vegades has de pensar: m'interessa tenir un equip per anar cap endavant. I aquest equip quin és? Aquest equip hem de pensar en l'Europa d'uns 20-30 anys aproximadament, que és la vostra Europa, ja no serà la meua Europa, i aquesta ha de ser una Europa forta. Això vol dir que ha de ser una Europa unida, una Europa que estigui integrada, una Europa que remi en una mateixa direcció, una Europa que no tingui fronteres, una Europa que sigui capaç de plantar cara al món d'Àsia, fonamentalment a Xina, que sigui capaç de plantar cara a Estats Units i als grans mons emergents, que són d'una banda Rússia i d'una altra banda el món Àrab i fins i tot el món d'Àfrica, per tant, necessitem una Europa molt forta. Potser al final resulta que totes les regions d'Europa dependran de Brussel·les, però això ens aniria millor perquè aleshores el nostre contacte estaria amb Brussel·les.

Algun dia es desmuntaran, i jo segurament l'estic veient aquest dia, que es desmuntaran les fronteres d'Espanya, de Portugal, de França, d'Alemanya, d'Itàlia...però això vol dir que entrarem en una nova sintonia que serà la d'Europa unida i hem d'anar cap a l'Europa unida. Per tant, jo crec que és important anar de la mà de tota Europa. Això vol dir que ara hem d'estar amb Espanya, però no ens podem quedar totalment fora de joc perquè si ho fem seria dolent per Catalunya. Jo en aquest aspecte sóc integrador més que unionista o independentista. Sumem. Tota l'escala junta, tots els veïns junts, anem tots plegats. Jo crec que aleshores sumem.

-I quins aspectes positius ens podria dir vostè de la independència?

-Home, per mi la independència, si jo tinc un poder de decisió molt gran, si jo tinc un estat descarregat (que no vol dir feble), que no sigui car de manteniment, que jo tingui una facilitat de normativa...Clar, si per exemple jo tinc milers de lleis vigents, milers de normes jurídiques, és un estat que a mi no m'interessa. Per tant jo crec que si nosaltres tenim un estat molt lleuger, a mi m'interessaria. Ara, si és un estat que a més a més no és intervencionista també m'interessa, si és un estat que està al servei de la societat també m'interessa, i Catalunya té una posició, un clima, unes condicions autènticament brutals en aquest aspecte.

Hem de ser molt integradors també, i amb això em refereixo que hem de mirar cap a Europa, hem de mirar cap a Espanya perquè vulguem o no és el nostre veí natural, hem de mirar cap a Portugal que no hi mirem, hem de mirar cap a Àfrica que a vegades mirem cap al Marroc, hem de mirar cap a Amèrica... Ara, a mi m'interessaria tenir, insisteixo molt, un president del govern, un cap d'estat, que sigui molt fàcil, que sigui un home nostre. Això vol dir també que si hem de tenir una Catalunya amb partits polítics, no m'interessa.

A mi m'interessa una Catalunya que digui: "Escolta, fulano, tu ets el president, 4 anys, i aquest fulano s'agafa a les persones que ell decideixi, model americà. A mi m'interessa gent de vàlua i que sumin pel país, no gent que vinguin a aprofitar-se del país. Per tant, jo encantat de la vida.

ENTREVISTA A ÀNGEL ROS I DOMINGO

Alcalde de Lleida pel Partit dels Socialistes de Catalunya

-Veu possible un escenari d'independència en un futur pròxim?

-Possible ho és tot, jo ho veig extremadament difícil, i fins i tot jo no sé si el govern el que està buscant és la independència. El govern parla de nou estat d'Europa. Pot ser un estat amb una federació o confederació amb la resta d'Espanya. El president Mas mai no ha utilitzat la paraula independència. Jo crec que l'escenari independència és francament difícil, no vull dir impossible perquè no hi ha res impossible, però crec, 1: que és extremadament difícil; i 2: que potser no és ni l'objectiu del govern. Sí, òbviament, és l'objectiu de molts catalans que l'11 de setembre es manifesten a favor de la independència. En aquest escenari d'independència, la dificultat major radica en l'actual relació amb Espanya i els vincles jurídics i de tot tipus que hi ha, i també amb Europa perquè evidentment una Catalunya independent que no estigués en la Unió Europea no tindria cap sentit, i no és clar que es pogués negociar la pertinença a Europa fora de vincles amb l'Estat espanyol.

-En aquest escenari, Lleida en sortiria beneficiada o perjudicada econòmicament?

-Bé, jo crec que Lleida sortiria beneficiada o perjudicada igual que la resta de Catalunya, és a dir, no veuríeu un diferencial fonamental. Mira, l'economia de Lleida està basada en el sector agroalimentari i el sector serveis. El sector agroalimentari no es considera, i ho dic amb un cert pesar, estratègic a nivell de Catalunya, i en canvi és el 1r sector del nostre país. El sector agroalimentari es basa en l'exportació i des de Lleida l'exportació té destinació a Europa, i dins d'Europa als països de l'Est i l'Orient Mitjà. Des d'aquest punt de vista, aquesta economia es podria realitzar, crec, de la mateixa manera en una situació d'estat independent que en la situació actual. Per tant, si Lleida en sortís beneficiada és que tot Catalunya en sortiria beneficiada, i si Catalunya en sortís també Lleida. Jo crec que no tenim cap diferencial en la nostra economia que ens pugui fer dir que amb la independència ens aniria pitjor que amb la situació de relació amb l'Estat.

-I què en pensa d'un possible boicot al sector agropecuari?

-Sens dubte, si Catalunya fos independent hi hauria, almenys uns primers anys, de fortes tensions amb el Govern espanyol. I per tant, s'ha de pensar que també en el sector agroalimentari aquestes tensions generarien, diguem-ne boicot o, sense ser radical, reducció de vendes. Hi seria, i l'hauries de compensar reforçant més el comerç exterior. Si es produís aquesta situació de boicot i no la compensés, és evident que aleshores és quan hi ha un perjudici clar. No hem d'oblidar també que, Catalunya té una balança comercial negativa amb Europa, que crec recordar que és de 17.000 milions d'euros, i una balança comercial positiva amb Espanya de 25.000 milions. És a dir, estem venent a Espanya, no exactament el nostre producte, l'alimentari, que és el més competitiu amb Europa, sinó la resta de productes. El que venem a Espanya ens compensa el que importem d'Europa, amb la qual cosa és evident que una situació de boicot o de disminució de vendes afectaria negativament l'economia catalana, sens dubte. Com a element positiu, o un altre element a compensar, seria el dèficit fiscal que tenim ara. Nosaltres paguem més a Espanya del que pagaríem en un escenari d'independència, però en paral·lel hauríem de pagar unes despeses d'estat. Per tant, boicot al sector agroalimentari podria ser-hi sens dubte com a la resta de sectors, i des d'aquest punt de vista s'hauria de compensar amb les exportacions.

-I el fet que Lleida esdevingués una zona fronterera, quins canvis comportaria això a l'economia de la ciutat?

-Bé, fronterera amb Europa ja ho som. L'efecte frontera és un efecte que sempre és positiu en economia, perquè genera moviment econòmic. A part de tasques administratives vinculades a frontera, s'ha de pensar que genera moviment logístic i econòmic. No obstant, les fronteres dins de la Unió Europea ara són molt peculiars, és a dir, podem dir que no hi ha fronteres pràcticament. Com que l'únic escenari d'independència possible que crec que podria ser, i insisteixo amb resposta a la primera pregunta, crec que no es donarà, l'únic escenari seria que seguíssim a la Unió Europea, la frontera de Lleida amb la resta d'Espanya seria una frontera com les que hi ha a Europa, una frontera "light". Però des d'un punt de vista d'activitat econòmica sempre les fronteres generen moviment i per tant és positiu.

-De quina manera afectaria al funcionament de l'aeroport de Lleida-Alguaire?

-Bé, l'aeroport de Lleida-Alguaire jo crec que té futur; amb el sector turístic especialment per potenciar el Pirineu, i amb el sector agroalimentari des del punt de vista de càrrega. Aeroport de càrrega i aeroport del Pirineu, aquest és el paper de Lleida. Des d'aquest punt de vista una major capacitat de ser estat de Catalunya, sens dubte reforça tota la logística, com dèiem abans, de les fronteres, i un aeroport situat a l'interior de Catalunya i a una frontera catalana com a tal es veuria reforçat. D'altra banda, en un escenari de no independència, jo crec que l'aeroport de Lleida-Alguaire té futur. Haurem de desenvolupar aquest sector de les mercaderies que encara no està desenvolupat i potenciar el que sí que hi és que és l'aeroport turístic del Pirineu, molt especialment per la Val d'Aran i per Andorra, però clarament es veuria reforçat.

ENTREVISTA ELISABETH TORRAS

Directora general de BUFF.

-De quina manera afectaria a la vostra empresa que Catalunya esdevingués independent?

-Jo crec que afectaria poc, perquè en primer lloc som una empresa que exportem moltíssim, més del 80% va fora d'Espanya, i aquestes coses no es tindrien en compte. En el mercat espanyol podria afectar, i de fet ho puc comparar en el moment en què s'estava aprovant i discutint l'Estatut que sí que vam notar que hi van haver certs clients que van manifestar que ens deixaven de comprar perquè se sentien discriminats pel fet que Catalunya s'estava discutint l'Estatut. Van ser molt pocs clients i d'unes zones molt concretes: principalment València i Madrid. El negoci el tenim centrat principalment a Catalunya per la qual cosa va ser poc l'impacte, i va durar molt poc temps. És a dir, quant a aquest boicot, al final es confirmen les teories que els boicots són cars per la gent que decideix fer-los, i que duren molt poc.

-El fet de patrocinar atletes que manifesten obertament el sentiment independentista, us ha portat algun problema?

-Bé, alguna vegada que hem publicat la victòria d'algú a qui patrocinem que arribava a la meta amb l'estelada, i nosaltres ho publicàvem sense dir res ni de la bandera, però la gent en veure que portava una estelada en entrar, va generar comentaris negatius. Aleshores el que fem és evitar-ho, perquè nosaltres com a marca no ens volem posicionar; no creiem que ens toqui posicionar-nos cap a un costat o cap a l'altre.

-Vosaltres que us dediqueu en gran part a l'exportació, el fet que no ens acceptessin a la Unió Europea faria que es veiés afectada la vostra producció en haver d'afrontar possibles fronteres, ara inexistents?

-Aquí he de fer molts supòsits. Nosaltres som una empresa que més del 80% de les nostres vendes van a fora d'Espanya. Dins d'Espanya, un percentatge bastant gran és Catalunya. Venem molt a Europa, i ara mateix no tenim pràcticament aranzels enlloc. Si es possessin aranzels, sí que podria afectar això al preu de venda, perquè és un sobre cost que s'ha d'assumir i que al final va afectant al marge, si es pot assumir perfecte, i sinó acaba afectant al preu de venda del consumidor. Això ara mateix ens passa amb països en els quals actualment tenim aranzels alts com per exemple països de Sud-Amèrica o Sud-Àfrica, on els aranzels són altíssims i això afecta al preu de venda. Això fa que un producte que aquí es ven a un preu, allà s'arribi a vendre a gairebé el doble i fa que venguis menys. És a dir, sí que podria afectar, el que no crec que passi, és a dir, hi veig un risc petit, és que es posin uns aranzels tan alts com en aquests països que molts són tercermundistes i tenen una política molt proteccionista. No crec que a cap país d'Europa li interessés posar aquests aranzels.

ENTREVISTA JOEL JOAN:

Actor, productor i director de cinema i teatre. Expresident de l'Acadèmia del Cinema Català i membre de la plataforma 'Sobiranisme i progrés'.

-Tu mai no has amagat el fet de ser independentista, fins a quin punt ha afectat això a la teva carrera?

-La veritat és que no ho sé, m'és absolutament impossible saber-ho. Et podria dir que potser he perdut feines per aquesta raó, potser he caigut bé per aquesta raó en altres feines.. Jo diria que en general m'ha passat factura, sí, i que gratis segur que no m'ha sortit, però per exemple, si a Madrid em tenen en més consideració o menys pel fet que sigui independentista, al contrari, més aviat els fa certa gràcia: -Mira aquest tio, que és exòtic i els té ben posats i ho diu. Aquí a casa nostra no sé dir-te si ens ha anat bé o malament.

-Si Catalunya esdevingués independent, creus que la cultura catalana experimentaria una millora?

-Dependria de nosaltres. El que sí que tindria una millora és el reconeixement oficial de la nostra llengua.

Pertànyer com a cultura i com a nació a les Nacions Unides, d'alguna manera ens ha de donar autoestima per un costat i per un altre ens ha de fer existents. Ara pensa que la nostra llengua i la nostra cultura està una mica d'amagatotis dins d'Espanya, sota el flamenco, la sangría i el sol d'Espanya. Però en definitiva dependrà de la nostra exigència, de la nostra autocrítica, de la nostra capacitat d'interpretar el món i de saber-lo vendre.

-Fa molts anys que treballes en el món de la televisió i el teatre; en què creus que sortirien beneficiats o perjudicats aquests sectors en un escenari d'independència?

-Mira, el del teatre molt poc, perquè el teatre de Barcelona ja és independent del teatre de Madrid.

En la televisió sí que notaríem molts canvis. D'entrada perquè l'espai radioelèctric del nostre país dependria de nosaltres, i per tant nosaltres seríem els que donaríem les llicències perquè la gent pogués o no fer canals de televisió. Jo espero que en una eventual Catalunya independent tota aquesta "mole" de mitjans espanyols que ara tenim a la nostra TDT, d'alguna manera ho poguéssim compensar amb mitjans d'arreu dels països catalans, però tot això serà a llarg termini.

-Tu que has estat president de l'Acadèmia del cinema català, creus que un estat propi que gestiona els seus recursos incrementaria la producció del cinema català?

-Sí, sens dubte tindríem més diners per a la cultura en general. Deixaríem de ser un país "expoliat" i per tant un país que paga molt alt el seu estat del benestar, un preu que ja no el podem pagar. Hem estat 30 anys ofegats intentant fer quadrar el cercle, i ens ha estat impossible. Això seria un punt d'inflexió. Segur que tindríem més diners públics per fer cinema i en la nostra llengua, ara, això no voldrà dir que el nostre cinema sigui millor ni més competitiu, ni que passi a ser una indústria que és el que a mi m'agradaria que passés algun dia. Sempre el cinema europeu haurà d'estar subvencionat d'una manera o una altra, però que fos el màxim d'autoeficient, auto-generador dels seus propis ingressos.

-Penses que sent independent Catalunya tindria més força per obligar a les grans productores a doblar les pel·lícules més exitoses al català?

-Sens dubte, si fórem independents, ens tractarien les "majors" americanes de la mateixa manera que tracten a qualsevol país. De totes maneres, jo tinc un somni humit que és que algun dia intentarem en el nostre país ja no doblar, i de la mateixa manera que ja no es fuma en els bars, perquè és una cosa que s'ha passat de moda i que hem vist que amb la modernitat és una cosa absurda que tots sortim d'allà amb pudor i ens fem mal als nostres pulmons, suposo que entendrem que el doblatge és generador d'ignorància, i és una cosa antiga que no té sentit. Ara per exemple, en el nostre parlament estan debatent si els nens han de fer l'escolarització de forma trilingüe o no, és a dir, que la canalla i els joves estudien en català, castellà i anglès. Jo penso: Sí, que fàcil és posar-los normes als nostres petits perquè estudiïn l'anglès, però després els tenim vetat aquest idioma, perquè quan posem la tele no existeix, quan anem al cine tampoc, i quan posem la ràdio tampoc.

A què estem jugant? Volem ser trilingües? Volem que els nostres fills estudiïn en anglès també? Bé, doncs donem-los la possibilitat que aquest anglès, francès, rus o ucraïnès, arribi també a les seves oïdes, i això vol dir deixar de doblar. Deixar el doblatge és una cosa que costa tant o tan poc com passar de la pesseta a l'euro en el seu moment. Semblava que el món s'havia d'enfonsar i no va passar absolutament. Deixar de doblar és entendre que hi ha una gent que continuarà treballant perquè s'hauran de doblar dibuixos animats per la canalla, posar-los els subtítols potser no toca, documentals, anuncis, veus en off o el que faci falta, però que hem de millorar com a societat i hem de deixar de doblar, aquest és el meu somni.

-En Sergi Lara i tu heu dirigit una pel·lícula anomenada Fènix 11·23, que també s'ha presentat fora de Catalunya, quines han estat les reaccions del públic a la resta d'Espanya i a l'estranger?

-Vam estrenar la pel·lícula al País Basc, en alguns cinemes, però en general Espanya no ha volgut veure-la. És una pel·lícula molt incòmoda m'imagino. A la resta del món, tant a Xangai on el Sergi ha anat, com a Venècia, com a Londres o Salzburg, la pel·lícula ha estat molt ben rebuda. A un festival de Venècia vam guanyar un parell de premis, i allà on hem anat s'han creat col·loquis al voltant de la pel·lícula i de la independència del nostre país on tothom està molt interessat. És a dir, hem deixat de ser una mena de pàries d'Europa, nacionalment parlant, a passar a ser un primer subjecte en què tothom està molt interessat en què és el que passarà. Perquè a més a més, que pugui passar aquí en el sud d'Europa igual determina molt l'Europa del futur també. Europa s'ha de reinventar, això ho estem veient cada dia. Aquest caos el podrem contenir durant un temps, però no massa més enllà. Ens haurem de buscar noves fórmules més intel·ligents per sobreviure i potser els catalans podem donar unes certes eines per reinterpretar Europa.

-I ja per acabar, què hauria de canviar el govern d'una Catalunya independent per reactivar el cinema en català?

-Depèn dels cineastes això. Això no és com en una escola on el director diu: A partir d'ara farem cinema d'aquesta manera. Els cineastes són gent lliure que tenen les seves productores, que té el seu imaginari, que decideix com vol rodar... Per exemple, el J.A. Bayona, és un senyor que és català, i tot l'equip que ha rodat "The Impossible" també ho és, han rodat en anglès i amb estrelles americanes per fer un fenomen global. Tenien tot el dret a fer-ho i ningú no pot dir-li a aquesta persona en quina llengua ha de rodar.

El que hem d'intentar és fer el nostre propi cinema, i algunes vegades serà en català, altres en castellà, altres potser serà en Urdú i Wall off perquè així ho decidim, però el que sí que canviarà segur, per exemple, ja que veig que el cinema t'interessa, és que tindrem candidatura als Òscar en llengua no anglesa, en llengua estrangera. Catalunya tindrà aquesta potestat, i la nostra acadèmia decidirà cada any quina pel·lícula enviem. T'asseguro que el primer any que enviem una pel·lícula, em temo molt que serà en castellà, perquè som així els catalans. Perquè no sembli que ara ens hem independitzat per "donar pel cul" a algú, "som rars", però potser el tercer any acabarem enviant una pel·lícula en llengua catalana a Hollywood, i això sens dubte repercutirà en la nostra indústria, perquè a més a més aconseguirem una nominació als Òscar, i quan una pel·lícula presentada a Catalunya en llengua catalana arribi a ser nominada als Òscar, t'asseguro que als productors d'aquí se'ls posarà molt dura quan vegin que tenen una finestra més, i una finestra tan "xula" com els Òscar per ensenyar el seu treball i en la seva llengua.

ENTREVISTA A SERGI LARA

Director de cinema i realitzador de televisió.

-Si Catalunya fos independent, creus que la cultura d'aquí experimentaria una millora?

-És molt difícil dir sí o no; el que està clar és que seria la nostra cultura, ho hauríem decidit nosaltres, i en determinats aspectes de logística deixariem de dependre d'uns altres.

-Fa molts anys que treballes en el món del cinema i la televisió, en quins aspectes penses que sortirien beneficiats?

-Per començar, el problema que tenim ara el problema és que no hi ha indústria, ni a Espanya ni a Catalunya. Si després de 30 anys anant de la mà d'Espanya no hem tingut indústria, potser sense Espanya ho podríem fer.

-Havent dirigit amb Joel Joan la pel·lícula Fènix 11-23, quina acollida ha tingut a Espanya i altres països?

-A Espanya va fer molta por aquesta pel·lícula perquè sabien de què tractava; els exhibidors i distribuïdors tenien molta por, perquè d'alguna manera és posar el seu cinema o la seva companyia en un determinat marc polític ideològic, i no s'han volgut cremar; és molt més fàcil programar una pel·lícula que parli de l'amor que no una que parli de política, de llengua catalana i del conflicte que ja ens agradaria que no existís, però, malgrat que hi ha gent que ho nega, existeix realment. A Espanya, Fènix 11.23 no ha anat bé, però hem anat a festivals a Itàlia, per exemple, i hem guanyat un parell de premis, un d'ells molt important perquè el votava el públic i l'altre que també ens va omplir de satisfacció, perquè el jurat, entre quinze candidates, ens va triar a nosaltres com a millor pel·lícula.

-Creus que la independència faria incrementar la producció de cinema en català?

-Actualment la producció de cinema a Catalunya és paupèrrima, seria començar de zero; tenim molts prejudicis. Molta gent que vol fer una pel·lícula en català perquè la seva llengua és el català, els actors són catalans, el guionista és català... sempre han treballat en castellà perquè era la manera de tenir la distribució en castellà i que li donessin diners en castellà. Amb la independència sí que podríem potenciar la cultura catalana en el cinema perquè no tindríem la por de: 'ui, si ho fem en català no ens donaran diners, només ens en donarà la Generalitat i el nostre mercat serà molt reduït'. En aquest cas seria: 'ho fem en català pel públic d'aquí i després ja se subtitularà per altres països'.

ENTREVISTA A NANI ROMA

Pilot de cotxes i motos. Campió del ral·li Dakar.

-Creus que en una Catalunya independent els esportistes catalans perdran el suport de les marques espanyoles?

-Home, pot ser una possibilitat, i sobretot el problema més gran és si mai hi ha un canvi traumàtic, si realment es funciona de manera normal i Catalunya fos independent sense que hi hagués una gran lluita o uns grans problemes com els que hi ha actualment, segurament sí que hi poden haver problemes. El que passa que també depèn de l'esport i dels esportistes de cadascun, però penso que sí que hi poden haver problemes.

-Has tingut alguna vegada un problema amb "sponsors" espanyols pel fet de ser català?

-No, mai no he tingut problemes. Sóc d'una manera que respecto molt a tothom. Moltes vegades defenso Catalunya, explico allà on vaig del món que és Catalunya, que parlem una llengua pròpia, que tenim una identitat pròpia... però també respecto la gent de tots els països. Penso que la sort que els esportistes tenim és que viatgem per tot el món i som molt oberts de ment i capaços de respectar i entendre diverses cultures i diferent gent. Per tant, no he tingut mai cap problema amb ningú perquè respecto a tothom, parli la llengua que parli.

-I per altra banda, el fet que Catalunya fos un estat propi podria beneficiar els esportistes d'èlit a tenir la possibilitat de crear una llei fiscal o de mecenatge a favor seu?

-Bé, això és una possibilitat, el que passa que és complex tot. No sé respondre't exactament si seria un avantatge o un inconvenient perquè és tot un sistema molt complex si realment arribéssim a la independència. Jo t'he de dir que hi haurien tants temes abans d'arribar als esportistes que no sé en aquest buit legal i aquest buit de temps què passaria. Però jo penso que al final el més important és que hi hagi una consulta, que crec en la consulta i que cada català puguem decidir el que volem del nostre país, i a partir d'aquí decidir la gent que ens dirigeix el que volen fer.

ENTREVISTA A NOEMÍ MORRAL

Doctora en Economia. Membre del secretariat de l'Assemblea Nacional Catalana.

-Creus que Catalunya pateix injustícies econòmiques per part del Govern espanyol?

-Sí, clarament Catalunya pateix injustícies econòmiques, la més important és el dèficit fiscal que Catalunya té, que és d'aproximadament 16.000 milions d'euros a l'any que són 60 milions d'euros al dia i que representa un 10% del PIB català. Aquesta xifra és molt important perquè fins i tot Catalunya és la regió d'Europa que pateix un dèficit fiscal més gran respecte al seu Producte Interior Brut. Hi ha per exemple, en el cas d'Alemanya, que hi ha els *Lands* més rics d'Alemanya, que com a molt el govern té estipulat que el dèficit fiscal que tinguin no pot sobrepassar un 4% del seu PIB, perquè sinó això reverteix en contra de la regió i aquesta deixa de ser un motor de desenvolupament i entra en una fase de decreixement. A part d'aquesta dada que ja és molt rellevant, Catalunya també pateix injustícies en les inversions que l'Estat realitza en les regions espanyoles. En educació: els estudiants catalans només tenen accés a un 5% de les beques de tot l'Estat. En cultura: l'Estat es gasta uns 5 euros per català en contra de la mitjana que són uns 40 euros a nivell de tot l'Estat. En infraestructures: els últims 20 anys a Catalunya s'han fet 20 km d'autovies i a Madrid 900. Els trens, dels trens obsolets dels anys 70, a Catalunya en tenim el 40% i a Madrid només el 5%. La negativa constant d'invertir en l'eix mediterrani. O sigui, són molts exemples que ens demostren que realment les injustícies que patim a nivell econòmic són moltes. A part, després hi hauria els atacs constants a la llengua i a la cultura, i el fet que Espanya no defensi mai els interessos catalans en cap dels àmbits. Però a nivell econòmic crec que està molt clar.

-Hi ha motius per creure que una Catalunya independent seria viable econòmicament?

-Sí, hi ha molts motius per creure-ho i molts estudis que ho demostren, però simplement pel fet que s'eliminarà l'espoli fiscal al qual estem sotmesos, el pressupost d'una Catalunya independent passaria d'uns 30.000 milions d'euros que és ara a uns 67.000 milions d'euros. L'eliminació de l'espoli fiscal, en totes les economies genera un cercle virtuós.

Quan tu injectes diners en una economia augmenta l'activitat, augmenta la recaptació d'impostos, augmenten els ingressos que té el govern i per tant aquest govern pot tornar a invertir en les diverses polítiques d'estímul fiscal, d'ocupació, etc. Hi ha per exemple el professor *Costi Font* de la *London School of Economics* que ha demostrat que una Catalunya independent tindria un augment del 37% del PIB. I de fet no són dades que siguin desassenyades, perquè per exemple en el cas de Croàcia, des de la independència s'ha multiplicat el PIB per 3 i en el cas d'Eslovènia per 7. Aleshores tenim casos a prop que ens demostren que quan una regió és potent econòmicament i s'elimina aquest espoli fiscal que li fa l'Estat, realment l'activitat que genera l'economia fa que la regió creixi d'una forma important. A més a més aquest creixement també reverteix en una reducció de l'atur que fa que es pugui dir que una Catalunya independent podria tenir una taxa d'entre el 6 i el 12% d'atur. De fet, per exemple, les comunitats autònomes espanyoles que tenen el concert econòmic, i que per tant es gestionen els recursos elles, tenen un atur molt més baix que el de Catalunya, estan al voltant d'un 12%. Per tant podríem preveure que en un marge de 10 anys l'atur es podria tornar a situar en les taxes que teníem abans de la crisi econòmica.

-Penses que aquest procés sobiranista és més econòmic que cultural?

-Bé jo penso que té les dues vessants. La vessant cultural i d'identitat és la base, la que ve des de sempre i que per tant a la gent sobiranista de tota la vida potser li pesa més aquesta vessant cultural, però si que és veritat que sobretot en la crisi econòmica i amb la informació que es té de quina és la relació econòmica entre Catalunya i l'Estat, això ha generat que molta gent que potser fins ara li anava bé la relació que hi havia hagi canviat d'opinió i també s'hagi apuntat al carro del sobiranisme. De fet, la importància del tema econòmic en el sobiranisme rau també en el fet que dins dels països hi hagi desigualtats econòmiques dins de les regions. Hi ha una teoria econòmica molt important de les divisions socials dels anys 60, que ja deia que en països on hi ha diferències econòmiques entre les regions, és a dir, hi ha regions més riques i regions més pobres, les regions més riques tendiran a rellevar-se contra l'Estat per tenir més poder polític, i les regions més pobres també tendiran a demanar més pes en les decisions que es prenen per també poder captar més recursos en la redistribució territorial que es fa dels diners dins l'Estat. Per tant el cas d'Espanya és bastant paradigmàtic i s'adapta bastant a aquesta teoria. Tenim regions bastant més riques i regions bastant més pobres dins la mitjana del país, i això fa que es generi un conflicte interterritorial entre les regions en la distribució dels recursos que fa l'Estat.

I d'aquí ve també aquesta importància del tema econòmic tant en el cas català com en el basc, però sobretot en el català, perquè nosaltres no tenim un concert econòmic. Per tant, crec que serien una mica les dues branques, però que potser l'impuls dels darrers temps ha estat més un impuls de caire econòmic.

-Els esdeveniments de l'11 de setembre són actes per impulsar la independència, però creus que canviaran el comportament del Govern espanyol?

-Jo ho dubto, perquè estan tan enrocats amb l'immobilisme que dubto que d'entrada canviï la seva estratègia. Nosaltres el que voldríem és tenir un govern com el britànic, que pogués asseure's davant del govern català i negociar poder fer un referèndum d'autodeterminació. Jo crec que sí que l'11 de setembre tindrà un impacte a nivell de Catalunya per continuar empenyent perquè els polítics no es facin enrere i perquè continuem aquest full de ruta per poder fer el referèndum. El que passa és que jo crec que l'Estat espanyol continuarà negant aquest dret del poble català a l'autodeterminació.

ENTREVISTA EDWARD HUGH

Economista. Col·laborador de diversos mitjans com The New York Times, TV3 o La Vanguardia.

-To begin with, you're from Liverpool but you have spent more than twenty years here in Catalonia. Can you tell me how is the independence process seen where you're from?

-I think the problem is that the world only thinks about things when there is a crisis. One year ago people were very interested in Catalonia, because the euro crisis was at a very critical point, and there was a possibility of elections in 26 November 2012 to give president Mas a special majority that could have led to a very quick confrontation between Catalonia and Spain. The day after those elections, the world lost interest in Catalonia. Basically my telephone stop ringing and journalists everywhere were thinking about other things.

This is in part because people thought that euro crisis had finished, so the situation with Catalonia wasn't going to become especially critical in that crisis, and also because they thought that president Mas had suffered a big defeat. I think that's a mistake. I think they didn't understand the political dynamics of Catalonia and I think they didn't understand the role of civil society in the right to decide process. A lot of interest, then, developed momentarily, when there was a human chain. Obviously this was visually a very spectacular event. I think people would see that there is some a very deep feeling here in Catalonia. People, little by little are more aware. I mean, we can say very definitely that people are more aware of the existence of a country called Catalonia. But, are they more aware of that because of Leo Messi and maybe Pep Guardiola in Bayern Munich? Or are they more aware because of the human chain? It's very difficult to say what it is inside people's mind and in people's imagination when they think about things. The thing is that the world in general assumes, I think, that some sort of deal will be made. I started to write a short piece recently, making the comparison between the shot down process in the United States government and the vote in Catalonia. In fact President Obama went on television on the NBC, to say that he thought the markets were being too relaxed about the problems of the United States govern defaulting. This was a very unusual situation, because normally politicians go on television to say that the markets should relax more rather than they should get more excited. He obviously had a political interest in what he said, but it does seem to me that this comparison with the demand from all Catalan civil society to have a vote about the future of this country, the markets in general are being incredibly relaxed about the situation. They don't realise really how important it is to people, how strongly people feel, and how likely it is, if there is a vote, that that vote would be in favour of independence. I think it cost a lot to communicate this to people, because it's like a revolution, you see? And people see usually revolutions don't happen these days. And specially, revolutions are led by lots of people in the like fifties and sixties, like the people who are running the Assamblea Nacional de Catalunya. They can't understand really why this is happening. So, I suppose they think in the end, that there would be some kind of offer so called third way, which would come from Madrid maybe being pushed by the European Union at the end of the day, to give some kind of asymmetric federalism, and the problem will be resolved within Spain this way. It's very hard living here to see that this is going to be as easy as people think it is. We've seen recently declarations by the leaders of both the main political parties in Spain, that don't seem very committed to begin make the constitutional changes that would be necessary for Catalonia to have a special state inside Spain. I think, indeed, really it's impossible to have this kind of constitutional change in Spain, without having a referendum among the whole Spanish population about the Spanish constitution.

I'm not talking about the vote in Catalonia about the future in Catalonia. But obviously Spanish have the right to decide about their own constitution. Given that we'll have to go to referendum, I think it's very difficult to contemplate Spain being willing to make a kind of offer, and being able to make the kind of offer that many people outside think is coming. So my own personal feeling is that this can go very much all the way, and that's when people start when it gets nearer to the time. When deciding there's going to be a vote or they're going to be elections for a new Catalan parliament, and it's not clear what the relations between that parliament and government in Madrid are, that's when people starts really to wake up. And in some ways, given that this is owing their own vote for so long, maybe the sooner we get to that point, the better.

-Until what point can Catalonia stand this situation where the Spanish government is the one who collects and manages the majority of Catalans taxes?

-This just follows on from what I was saying before. I think the situation with the financing of the Generalitat, at these moments, and the kind of situation we would like to see in 2014, only really stresses the urgency of the situation. The only lead way that the Catalan government is getting on the moment to be able to finance its activities it's to adding through debts. The Generalitat is now on a situation where if it was an individual family, paying a mortgage, they had to give the house back to the bank. The debt is so large now in relation to income, and the interests on the debt eat up so much of the limit the matter resources that Catalonia is getting from the central governments, and every year it's more, because every year there's a little bit more deficit. The only way we can go forward is asking for more deficits, and more deficits means more debts, more debts means more interest payments and less money to be able to pay. We're like a couple with a house where they can't pay the mortgage but they use a credit card at the bank to go and get money out to pay the bank the mortgage for the month. This can't go on for that long, and the will to resolve this problem in a positive way just doesn't seem to me to be there, in Madrid. In the first place, this is, to recognise, for example, that Catalonia has got 50 billion Euros in debt because it's been systematically under financed for decades. And this problem of the accumulated debt needs to be resolved. People talk about a fiscal pact, but a fiscal pact would only make sense in a sort of a third way solution of having more fiscal autonomy if Catalonia had access to the financial markets, could finance itself without having to go to the Autonomous community liquidity found to ask for money.

But to go to the open markets, to the banking system and to the financial markets with bonds like the citizen bonds that we had before to give an argue of what I am talking about but not for citizens for investors Catalonia will have to need to have less debt. Catalonia has got a junk bond status at the moment, and the only way to change it is to cut that debt in half, or reduce it substantially. And the only way to do this is if Madrid was prepared to negotiate taking some of Catalonia's debts. This is just what I don't see happening. But this is kind of a minimum to be able to begin to move forward without Catalonia separating from Spain. A minimum would be to reduce Catalonia's historic depth significantly, not allow Catalonia to have access to its own resources and manage its own taxes at the moment, but to do something about the legacy debts, because this is the biggest problem now. Unless you resolve some of the things about the legacy debts, none of the proposals are going to be durable it seems to me. This is one of the things that people need to think about. The other one it's to give another simple idea of the kind of obstacle there is, when I try to communicate with people outside I say them: At least let Catalonia have a football team! I mean, why do we need to go to all this business of blowing up the Eurozone, couldn't you just tell Madrid to let Catalonia have a football team? And then people would be a lot happier. Not in the trivial sense because they like football, but because that would imply a type of recognition that countries like Wales or Scotland have and Catalonia doesn't get. Because the root of this problem, as far as I'm concerned, isn't simply the question of money, which is an important part of the situation, it's the question of respect and identity. And the question that really led to the 2006 status being altered by the Constitutional Tribunal was the question of the word nation in the preamble. So really I think to explain to the world when the moment comes, the two most straightforward issues are: how can Catalonia have a good credit rating from the rating agencies, and when will Catalonia be able to have a football team. I think that's where the debate should centre on, because those are the two issues that make abundantly clear how far we can go within each of the various possibilities. Whereas I think, if you just tell people that now we think it's a good idea to set up a new state in Europe, people start to get nervous because they wonder what the consequences of that are. Actually, I think that people are a little bit conservative in the idea of new countries. If we look at the economy in generally, new companies are a good idea. The longer companies have been in the existence, the more interesting it is that a new company comes along and takes the place. Look at the new generation of companies like facebook, amazone, google... they've changed the world a lot more than the generation McDonald's, Coca-Cola or whatever, it is Jordi Galli who says this: Start up a nation it's not such a terrifying thing, it's a chance to put a lot of things right and start from scratch.

For example, if you look at the case of Estonia, a tiny country of a million people, they were able to make a lot of very interesting changes in the first years of their existence as a country. So it's not such a horrible or negative thing, as president Mas often stresses. In the context of the European Union, we're not talking about frontiers; we're not talking about customs offices; we're not even talking about having different currencies to work with... It's not such a big deal really; I don't understand why people start tearing their hair out when they hear this talk about.

-You prevented the Eurozone crisis before it happened. How do you see Catalonia's future from two different points of views: first of all, as a part of Spain, and secondly as an independent country.

-The first thing to say it's that the crisis isn't over yet. We've got a lot of discussion at the moment, maybe Spain and other countries in southern Europe are going to an economic process called deflation, where prices go down because wages are being going down, and consume is going down... Everything isn't as marvellous as the headlines in the papers often suggest. Europe and The euro have got a lot of difficult things ahead, and I think one of the things about a new Catalonia and about where would best be, is that we have to think about the world in which this Catalonia is being born. It's not the same world as existed in the nineteen seventies let's say, when the Spanish constitution was first created, the end of the dictatorship. It's not the same world as the nineteen nineties, and the booms in economic growth and the optimism for the future. We're in a world which is much more complicated. We're in a world of agent societies where we're going to face challenges that societies haven't had in the past about how to manage resources to be able to provide pensions and medical care for people who are going to live a lot longer. It's a time where we also have a lot less children, so they're going to be a lot less young people able to pay for this. Some people today talk about the being a generational world rather than a class world, simply because the tensions that exists in a world where politics very much cater to the people I mean to the people of my age, and there are other fifty percent young people in Catalonia, Spain who are out of work and it seems specially to be bothered about the situation, it is exaggerating But it doesn't receive the same attention as a one percent dropping pensions would receive. So what's happening? Young people are leaving and the future that comes is going with them. I was really impressed looking at the images of the human chain that Assemblea Nacional presented. I've seen all the different places like Trompsø in Norway and also lots of strange places where groups of Catalans were, largely places where the university research centres. It seems to me that a lot of young Catalans are out, and are working and finding work.

Especially the more capable. It's quite gone an interesting bit of research that I saw only this week about the percentage of people familiar in different countries, who have publications in any given year in the magazine *Science and Nature*, I don't know if you saw that, but the top is Israel and the second is Catalonia. And more and more these people are going to go. So for me, this is one of the most important reasons. I'm not a nationalist person, I'm a European. I'm very at home in Catalonia, I like it very much, everybody's been really good to me, and I appreciate that and that's one of the reasons I would do anything I could to help, but the thing that really clinches it for me, is that if we don't stop this process, of what I call new exalt, or the second exalt, then the situation is just going to deteriorate so that we'll have more and more old people and less young people and the tax burden on the young people will be more and more and more; it doesn't work. So I think the great advantage of Catalonia breaking loops and setting up a start-up nation, is the idea that it could create a society where young people have more to say in the future, and where it's attracted young people from other places to come here. We've got this huge asset which is called Barcelona, which can attract creatives from all over the world; we only need to get the business and attitudes right, and the tax situation right for them, and they can come here in very large quantities. If you look where Spain is, it comes very low on all the surveys of places to do business in, and it's very hard for me to see this changing. One of the things about Spain, and I'm not going to go on about a lot now, is the lack of juridical security. If you look at what happened with the photovoltaic subsidies, that were removed or modified substantially with a retrospective law. It's so funny for me that people now it's going to say: "No, no, there's a constitution here that forbids any kind of vote in Catalonia that we don't agree to" while day to day rules are very often made up as we go along. We could saw this only weeks ago with the Erasmus pronounce, where the minister of Education was saying that the people were already there and on the grounds weren't going to receive them. Really it's very difficult to see that changing. It's very important to generate a society, and I think maybe there's more possibility of getting more consensuses among my generation of people in Catalonia, that we need to make a sacrifice, and we need to allow the young people to have a much grade of protagonism in society, in the economy, in companies, in politics... One of the things that would certainly happen as part of the process of independence, it would be a restructuring of the political parties and the political system. I'll give you an example: in Estonia, the mare of Tallinn when it became independent was 27; that's the capital city. I think there was a minister in the government of 35. In this case, because the politicians were from the old generation who'd been in the Russian system or the rest of it.

There was a very rapid generation renovation. I wouldn't get into the complicated world of politics here, but I think we can anticipate quite a substantial renovation of the Catalan economy and society under an independence area, and that's one of the exciting things of the independence area I think.

-And finally, many people doubt that Catalonia could stay in the European Union if it became independent from Spain. If it was like this, which consequences would it take? And without using the euro, would Catalonia be better or worse?

-The first of all, I think it's very unlikely that Catalonia would be either out of the European Union or out of the euro. In fact, in the Scottish case, because the Scottish case is mutually agreed and totally in process, the UK government has done a study and by now means obvious that Scotland would have to leave the EU. Legally, it's not at all clear that Scotland would have to leave the EU if they became an independent country, and I think obviously politically it would be very unlikely. Although I have to say it's unlikely that Scotland it's going to vote for independence, I think it's much more likely that Catalonia will. But it's even more curious that the people in the United Kingdom now, in England, who want the UK independence party, I mean, they have a separatist in England and they want to have a referendum to leave the European Union, and if the European Union turned into a body that was sort of expelling people: the Scottish, the Catalans.. This would really strengthen the arguments of those other people who want to leave; and I think Germany would be very very nervous, for example, just to give a political comparison, at the idea of doing anything that could lead to England leaving the European Union. So that's the first: politically I think it's most hardly unlikely, but I think you only see this in the final stages of the process. I think what the politicians and administrators hate, is anything that forces them to take decisions now, today. So that doesn't need to be decided just yet, let's leave it, and when the moment comes we'll think about it. So really the question it's up to Catalans themselves. The analogy with Barça is a good one. Really what the footballers of Barça have to think about, as every trainer they had tells them, it's the next match, not think to about how many cups you're going to win this year. I think what the Catalans have to think about now it's their own process and how to carry for them, what they want to do, whether they agree with it or disagree with it, and the rest will materialise as we get very near to the end of the process. Americans have this expression called "checking and booster" where you have a king of confrontation between two people to see who is going to back down first. It's a standard piece of game theory, and really this is what we're in.

So the only negotiation position that Catalans can adopt at the moment is to be absolute irresolute, and if it's necessary, to take Europe to the limit of the edge and say: "Look, we don't want to go down there- none of us, let's talk". But that's the only way you're going to achieve it. The curious thing about this kind of dynamic is that unless you do that in not our world, in a perfect world, you just send a letter and say "please" and everybody would talk, but the world, unfortunately, doesn't work like that, so you have to get to the point where something nasty is going to happen for somebody else before anybody would start to consider what's going on. As far as the euro goes, really Catalonia it's in quite an interesting situation, because the balance between having the euro and not having the euro isn't so huge than it really matters. The choice facing Catalonia, as I said I think on the last programme with *Jaume Barberà* in *Singulars*, is really between Iceland and Estonia. For me neither it's about choice. Iceland is outside the euro, really they don't want to know anything about joining the European Union, and people tell me now, journalists rang me from Iceland and said young people are arriving in Iceland from all over the European Union at the moment, because it's seen it's been quite an attractive place, and it's really beginning to start to get its act together, and nobody it's going to have a future. Even though it has had one of the most terrific economic crisis, you could imagine, a crisis that has lost entirely the fault of the Icelanders themselves. So, on the one hand, we could be Iceland, on the other hand you've got Estonia, that it's a member of the euro; they joined the euro. But the euro has got so many difficulties associated with it. It's just not a clear decision, because there are disadvantages and there are advantages, and the balance of this two is so finely positioned, that really we could be virtually in different. As responsible people, maybe we wouldn't want to cause the kind of problem that would happen if we decided to leave the euro. You have to go back a little bit, remember everybody a year ago was very worried about Greece leaving the euro. Economically and strategically, Catalonia is much more important than Greece, with no disrespect to the Greece. So how could you imagine that people would say: "No, no, the Greece can stay and let's let Catalonia go out and see what happens? Let's just have an experiment and see how it works", they will be out. Obviously the Catalans whatever money we have would be devalued in the first instances, it would make a very cheap place for tourists and people to come, sell of that access property that we have got certainly along the coast very quickly, because it would become a very attractive place to come and buy property. And then, obviously, Greece and Portugal would be coming after us because they wouldn't be able to compete with us. So, who wouldn't list this one? I just don't see it. But what we don't know is where the euro is going to survive, but this is a much long conversation that we can't have in this brew interview in here.

But given again this uncertainty, it's something that shouldn't really preoccupy us; we should just be focused on what we do. Many things I have done wrong in life, and there have been many mistakes that I've made, but today I've learnt that when I feel I've done the very best I can, and I've done it as genuinely as possible, there's no reason to be nervous or too critical of yourself, because you just done the best you could; you are only human, that's what we are. Really what we have to do is try to do the best that we can and continue to carry the process forward, and then we'll see what the world is like when we get to the end point in this process, and be able to take the choices that we need to take. We don't want to destroy the Euro Area, but the euro itself may fall apart, and in that moment, the one thing I have absolutely clear is if that happen, we don't want to be inside Spain.

ENTREVISTA JOSEP Mª FORNÉ:

Filòsof, professor de secundària, Director Territorial de Benestar Social i Família a Lleida, President de la seu territorial d'Òmnium Cultural a Ponent-Lleida, President de l'Associació Banc dels Aliments de Lleida i President de la Federació Catalana dels Bancs dels Aliments.

-En l'aspecte social i cultural que és el que ens separa d'Espanya?

-Bé doncs ens separen les diferències importants sobretot quan la cultura va vinculada amb la llengua. El català és una llengua diferent del castellà i de les altres llengües de l'Estat. Justament el fracàs d'Espanya com a Estat jo diria que és perquè no ha estat capaç de respectar la diferència cultural i lingüística que van lligades. I després en el nivell social també hi ha diferències importants, tot i que cada vegada ens hem anat homogeneïtzant i hem anat lligant les diferències. La idea que un país que no ha tingut estat, com és el cas de Catalunya, i el fet que moltes vegades l'ha tingut en contra i en aquest moment el torna a tenir, ha fet que la societat civil s'ha hagut d'organitzar i de preparar d'una manera per donar resposta a aquesta necessitat de protecció i de manteniment com a país, i això ha fet que la societat sigui una estructura social diferencial important.

L'altre dia m'explicaven una petita anècdota: persones que tenen responsabilitats en una entitat financera i que busquen recursos econòmics d'entitats financeres de l'Estat, van venir i es van reunir amb empresaris d'aquí, i comentaven que l'empresariat d'aquí és diferència bastant de l'empresariat de la resta de l'Estat, perquè és un empresariat que busca una economia molt més productiva, no tant financera i això fa un teixit diferent. A part, hi ha tot el que jo diria del tema d'organització de la societat civil. Aquí hi ha una societat civil molt més ben travada que d'una manera funciona independentment de l'administració o que no és tan subsidiari de l'administració, una mica per la mateixa necessitat històrica de buscar un funcionament com a país independent de l'administració.

-La presidenta d'Òmnium Cultural va dir que si Catalunya esdevenia independent, el català havia de ser l'única llengua oficial. No creu que això, en una societat tant diversa com la catalana, li pot restar possibilitats en un referèndum?

-El que sí que està clar és que el català és la llengua pròpia del país, i això és una manera de categoritzar o de donar-li un nom al català que està clar. A molts estats del món, tret potser dels de l'òrbita del dret que acaba venint del món francès, no hi ha una llengua oficial. Hi ha la llengua pròpia, la que d'alguna manera l'estat ha de tenir com a objectiu principal de protecció en tots els seus àmbits que jo diria que són el del coneixement, l'ús i el seu estatut jurídic, i després ha de tenir cura per tot el que ha de ser la riquesa patrimonial de totes les altres llengües. Aquí en aquest moment se'n parlen més de 300 en nivells diferents. El castellà és sens dubte un patrimoni cultural que és ric i es mereix aquesta atenció, però hi ha altres llengües que també tenen un valor patrimonial, per exemple, en el cas del nostre territori, de Lleida, però crec que a nivell de Catalunya no se'n van gaire més, n'hi ha un 5% que parlen romanès. Per tant, no és menyspreable aquesta llengua amb el percentatge que té. És a dir, s'ha de tenir en compte aquesta diversitat lingüística que hi ha. El català com a llengua pròpia ha de tenir una protecció especial en el futur estat propi, però el castellà també ha de tenir una cura especial perquè és una riquesa cultural que tenim i hem de vetllar. Jo crec que si fem aquest plantejament, el tema del referèndum no ha de ser gens preocupant en plantejar que el català ha de tenir una vetlla especial, perquè això ho entén el castellanoparlant i el catalanoparlant. Rarament el castellà no quedarà en cap mena de posició relegada.

-Quina és la postura d'Òmnium Cultural respecte al dret a decidir i la independència de Catalunya?

-Bé, d'absolut acord i suport en els dos casos. El dret de decidir perquè és inqüestionable que no hi ha res més democràtic que preguntar a la ciutadania què és el que vol. Tenint en compte que la pregunta per la ciutadania requereix una definició del subjecte polític, i Òmnium Cultural neix des de l'any 1961 tenint claríssim que el subjecte polític és el poble de Catalunya, i, per tant, en aquest sentit, se li ha de preguntar al poble de Catalunya. Quan diem el dret a decidir, estem dient, d'alguna manera, que el poble de Catalunya ha de tenir la capacitat de decidir quina és la seva organització política. Per tant, no hi ha dubte, el subjecte polític per nosaltres és el poble de Catalunya, que pot decidir organitzar-se amb la resta dels pobles d'Espanya o amb els qui vulgui, però la sobirania rau en el poble de Catalunya, i això està en el mateix ADN i en la mateixa essència de l'entitat.

Pel que fa a la independència, l'entitat és molt transversal i hi ha persones amb opinions diferents sobre quin és el futur d'organització política que Catalunya ha de tenir, però en aquest moment, l'entitat clarament ha pres la posició en favor del sí per la campanya del referèndum i del sí a la independència. En aquesta transversalitat que hi cap en l'entitat, en el moment històric en què vivim, l'entitat ha pres i pren una posició clara en favor de l'estat propi o la independència, com es vulgui dir. És a dir: no ser ni més ni menys que un altre estat a Europa, com els danesos, els holandesos... són estats amb unes dimensions no gaire més grans que les de Catalunya i en canvi tenen aquesta sobirania que nosaltres anhelem, que vol dir la independència i l'estat propi.

-Hi ha moltes pedres jurídiques en el camí cap a la independència?

-Hi ha pedres jurídiques, però la pedrassa grossa és política. És a dir, allà on hi ha el problema gran és polític, no és un problema jurídic. A nivell legal, clar que hi ha dificultats per organitzar el que seria la consulta, els referèndums.. però la gran dificultat és política. L'Estat no accepta que Catalunya pugui decidir quina és la seva forma d'organització política, i aquest és el gran problema. El problema és un problema polític, no jurídic. Quan hi ha voluntat política les lleis s'adapten. De fet, hi ha un problema entre legalitat i legitimitat. La legalitat pot ser un obstacle, però la legitimitat està per sobre de la legalitat. De fet les lleis es legitimen, i si no tenen legitimitat no serveixen, d'alguna forma. I això la història ens ho demostra des de sempre, que la legitimitat és el que fa que una llei se sustenti.

El problema ara és un problema de legitimitat política, no de legalitat. Jo entenc que la gran majoria de la ciutadania de Catalunya no veu legitimada la legalitat espanyola i que per tant els obstacles legals que se'ls pugui imposar no es resoldran si no tenen una legitimitat que és consultant, i amb la resposta del poble de Catalunya és quan hi haurà la legitimitat del marc legal que pugui sortir.

-Quina pensa que hauria de ser la pregunta en el referèndum?

-No seré pas jo qui te la digui Júlia, ho sento. Però si que entenc que ha de ser clara, que no hi hagi dubtes d'interpretació posterior en la resposta, allò que d'alguna manera després no puguis dir – oh és que volíem dir que..-. Ha de ser clara, i ha de donar, sobretot, la possibilitat d'una interpretació per una negociació política posterior contundent. El que no pot ser és que després de la resposta a la pregunta generem problemes d'interpretació amb la qual cosa ens encallem en la negociació política. Hi ha d'haver una negociació política, sigui quin sigui el resultat, que ha d'estar clarament avalat per una resposta sense una interpretació dubtosa. Això és per mi l'única exigència que li posaria: una claredat en què la interpretació de posterior no hi pugui haver dubte. Em sembla que el millor que podem fer és deixar en silenci, sense interferències ni sorolls, a aquells que ho han de fer, que en aquest cas són els responsables polítics, amb tot el suport i el que pugin demanar a la societat civil, però ells han de buscar aquesta resposta i el compromís, també, que abans d'acabar l'any hi ha d'haver aquesta pregunta, ha d'haver-hi la data.

Per tant hem de deixar que ells ho facin, amb l'única exigència, per la meua part, de la claredat, perquè després no hi hagi dubtes en la interpretació posterior a l'hora d'haver de negociar políticament el resultat.

ENTREVISTA SANTI SOLSONA:

Advocat.

-Quines són les possibles vies de Catalunya?

-Bé, des d'una perspectiva jurídica, o les vies legals que té Catalunya, s'ha de considerar, i així ho consideren els autors més autoritzats en aquesta matèria, amb tots els estudis que s'han vingut fent aquests darreres temps, són: en primer lloc, intentar arribar a un acord amb l'Estat espanyol, que en aquest moment, d'acord amb la Constitució Espanyola, és qui té la competència per a la convocatòria de referèndums, perquè li sigui cedida aquesta competència i pugui organitzar una consulta o un referèndum on es preguntí o s'interpel·li els ciutadans pel seu desig de pertànyer a un estat propi, a Catalunya, o no. En el cas que l'Estat no accedeixi a aquesta negociació, o no vulgui arribar a un acord en aquest sentit, hi ha una altra via, que és que d'acord amb la legislació catalana que s'ha de preparar i aprovar al respecte, es faci, s'elabori i s'aprovi una llei de consultes pròpia catalana, d'acord amb la qual es legitimi en aquesta llei la celebració d'una consulta, que no tindria el nom d'un referèndum ni en podria tenir totes les seves característiques, perquè si així fos seria declarada inconstitucional. Aquesta consulta tindria una altra base electoral que ja es basaria amb dades de ciutadans que ja no seria el cens electoral sinó que es podria basar en el padró o amb altres dades i se li donaria també un valor determinant amb la decisió de si Catalunya continua formant part de l'Estat espanyol o constitueix un estat propi. I una tercera via, seria amb el cas fins i tot que l'Estat espanyol no permetés la celebració d'aquesta consulta a la que m'acabo de referir en darrer lloc, perquè al final la pregunta també és referendària i el Tribunal Constitucional l'anul·lés o no permetés que se celebrés, seria la celebració d'eleccions plebiscitàries. Aquestes consistirien que es convocarien unes eleccions al Parlament de Catalunya, a les quals els programes polítics dels partits que participessin en aquestes eleccions haurien d'incloure, els que són partidaris d'un estat propi per a Catalunya, que si guanyen les eleccions faran els passos possibles des del Parlament per a la declaració d'aquest estat propi, i els que fossin contraris doncs evidentment en el seu programa electoral hi posarien el contrari. En l'hipotètic cas que els partits polítics que haguessin posat al seu programa electoral que declararien la independència, resultessin ser majoria al Parlament de Catalunya, doncs amb aquesta legitimació que els donaria l'electorat, declararien la independència.

Per tant, en resum, les vies possibles són tres: Primera, el referèndum acordat amb l'Estat espanyol. Segona, en cas de no ser possible, una consulta celebrada d'acord amb una llei catalana aprovada perquè pugui ser elaborada aquesta consulta que no es diria referèndum però que la finalitat seria la mateixa. I tercera, la celebració d'unes eleccions plebiscitàries perquè els partits que guanyin aquestes eleccions i siguin partidaris, havent-ho posat als programes, de la independència, la declarassin al Parlament.

-Quins canvis s'han de fer a la Constitució Espanyola perquè Catalunya pugui celebrar el referèndum?

-Bé, en principi el referèndum es pot celebrar sense que hi hagi pràcticament cap canvi, simplement que l'estat accedeixi a cedir la seva competència de convocar referèndums a la Generalitat de Catalunya. Per tant, de fet, no s'ha d'efectuar cap canvi en la Constitució Espanyola per fer el referèndum, la consulta, estrictament. On sí que s'hauria de fer un canvi en la Constitució Espanyola és per declarar la independència de Catalunya, evidentment en aquest quasi sí, ja que la Constitució Espanyola declara la unitat indissoluble de la Nació espanyola, i això no encaixa amb una declaració d'independència sortida d'aquest referèndum. Per tant, s'hauria de modificar aquest article i tots els concordants.

-De quina manera podria ajudar o perjudicar la comunitat internacional en aquest procés?

-Bé, de fet, l'únic cos legislatiu que ens regeix o ens guia no és la Constitució Espanyola ni l'Estatut d'Autonomia, sinó que també hi ha per sobre una legislació internacional o una legitimitat internacional, una declaració dels drets humans, una declaració dels drets de les nacions i unes normes que són de caràcter internacional a les quals, per damunt de la Constitució, també es pot acollir Catalunya per a dur a terme la consulta i, eventualment, de la independència. Això ho dic perquè seguint i complint amb aquesta normativa en principi els estats del món i concretament els europeus no tenen per què recriminar a Catalunya que declari la seva independència si es fa seguint aquestes normes. Aquestes normes són bàsicament les de fer les coses primer, intentant-les fer des del màxim rigor i legalitat, però també, tenint en compte que no només guia aquest tipus de processos la legalitat, sinó la legitimitat; la legitimitat que té Catalunya per decidir sobre el seu propi futur.

Clar, si aquestes coses es fan respectant les garanties democràtiques dels electors per decidir si volen ser un estat propi o no, i la legitimitat pròpia que confereix a Catalunya el poder decidir per pròpia voluntat quin ha de ser el seu futur, els estats teòricament no tenen per què oposar-s'hi. Ara bé, ja se sap que constituir un estat i formar part de la comunitat d'estats hi ha un factor molt important en aquest fet que és que et reconeixin els altres estats, ja que entres a formar part d'una comunitat d'estats independents i per tant, un factor molt important, és que et reconeixin. Per tant, és molt important recavar el màxim d'adhesions i el màxim de reconeixements possible, especialment dels estats més importants. Jo opino al respecte que una cosa és els pronunciaments que poden fer en aquests moments els estats, sense que hi hagi la consulta ni la declaració d'independència, que tots normalment seran en el sentit de: no volem interferir en els conflictes interns de l'Estat espanyol i nosaltres no reconeixem cap cosa que s'aparti de la legalitat espanyola, perquè al cap i a la fi és un assumpte de legalitat espanyola interna i nosaltres no hi interferim per una qüestió de prudència, per si després no va bé la cosa o poden tenir represàlies comercials o diplomàtiques o de qualsevol tipus per part del Govern espanyol, i per tant, la diplomàcia sempre és molt prudent i mai no s'acaba de mullar. Per això, és normal que ara per ara no manifestin els estats i la Comunitat Europea que rebran amb els braços oberts una Catalunya independent, però una altra cosa serà si es fa el referèndum i si es declarés la independència de Catalunya. Jo estic convençut que a partir d'aquell moment els estats davant d'un nou membre, una nova entitat que serà un estat independent com Catalunya, li obriran els braços i no li posaran cap dificultat a reconèixer-la i a acollir-la, perquè en aquell moment ja no tindran el handicap, el condicionant d'un estat que en aquest moment pressiona perquè no es faci, pot ser sí que el tindran, però hi haurà un nou ens sobre el qual també tindran interessos que defensar, i per tant voldran tenir unes bones relacions amb el nou estat i serà ben acollida a tots els foros internacionals.

